

Čudežna moč božičnih pesmi

Koncert v stolnici sv. Justa v Trstu

foto dpd

Uvodnik

Danijel Devetak

“Naše cerkve so Božji grobovi”

Kriza, v kateri je naš svet, v bistvu ni ne ekonomska ne politična. To je kriza Boga in obenem antropološka kriza”. Tako je pred nekaj dnevi zapisal kardinal Robert Sarah, prefekt vatikanske Kongregacije za bogoslužje in disciplino zakramentov. Sarah velja za vodilnega med afriškimi škofi, za kardinala, ki usmerja pogled Cerkve proti jugu. Otepa se mikrofonov in žarometov. Ker ga je življenje močno preizkusilo, ne pozna dvomij, sprenevedanj in mlačnosti. Vera zanj ni odvečen okrasek, ampak nuja. Kot dihanje. Zahodna kultura, pravi Sarah, se je postopno organizirala tako, kot da bi Boga ne bilo. Mnogi živijo brez Boga. Kot je trdil že Nietzsche, je Bog na zahodu umrl. “Mi smo ga umorili, mi smo njegovi ubijalci, naše cerkve so kripte in grobovi Boga”, piše gvinejski kardinal. Veliko vernikov “ne obiskuje več cerkva, da ne bi slišali, kako Bog gnije v njih”. Na tak način pa “človek več ne ve, kdo je in kam gre”, zato se zateka k malikom. “Naši bogovi so danes znanost, tehnologija, denar, oblast, uspeh, popolna svoboda in neomejeni užitki”. Potrebno je spremeniti smer, trdi Sarah, ki ga je za škofa imenoval Wojtyła, za kardinala Ratzinger, na čelo pomembne kongregacije pa leta 2014 postavil Bergoglio. “Spomniti se moramo, da v Bogu živimo, se giblamo in smo” (Apd 17,28)... izven Njega nič ne obstane: vsaka stvar najde v Bogu svojo bit in svojo resnico”. Seveda, obstajajo problemi, trpljenje,

težke in mučne življenjske okoliščine, “toda Bog daje smisel vsaki stvari... Vemo, da vse lahko rešimo v Njem, vemo, da je ali Bog ali nič”. Kard. Sarah je med drugim avtor uspešnice leta 2015, *Bog ali nič*, ki je bila deležna velike medijske pozornosti in prevedena v (vsaj) 14 jezikov. V njej govori o tem, da lahko najdemo izhod iz nešteti sodobnih kriz le tako, da pozabimo na človeško logiko in se ozremo k Bogu. Največje zlo, vir vseh kriz, je “mrk Boga”, zaradi katerega današnji človek - po vseh celinah - išče zgolj materialne dobrine. Zato smo tudi priče “tretji svetovni vojni”, ki se je začela s pretvezo za izvoz zahodne demokracije, nadaljuje pa se z zmedo predvsem v deželah Srednjega vzhoda. Dejstvo, da smo ubili Boga, meni kardinal, samo še podžiga islamski fundamentalizem; tega se morda ne zavedamo, a naše pomanjkanje vere zastruje spor med islamom in krščanstvom. Mnogi se oddaljujejo od Boga in vere, in vendar “človek postane velik, samo ko poklekne, da bi molil”, je še dejal Sarah. Molitev daje pogum, ki je danes za kristjane še kako pomemben. “Ne smemo skrbeti, da bi bili vseh ljudem”. Imeti moramo pogum vere in resnice, kajti mnogi so umrli za njiju; pogum hoditi za Kristusom in vsak dan nositi svoj križ. “Evangelij je zahtevna stvar”, in vendar nas le ta odrešuje. O vsem tem sem razmišljal, ko sem bil pri neki maši in s prižnice slišal čudovite besede: “... prišel sem, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju”. Kakšne besede, kakšna tolažba! Bila je “maša za mlade”, udeležila pa se je le peščica - pretežno ne mladih - oseb... Smrt Boga v naši družbi in tudi v našem okolju je še kako resnična. Tudi naše cerkve so pravi Božji grobovi, mrzle in prazne kripte. / str. 4

Pogovor z deželnim tajnikom SSK Igorjem Gabrovcem

“Ko bi šli danes na volitve, bi bila deželna leva sredina najbrž gladko poražena”

Stranka Slovenska skupnost prireja tradicionalni novoletni sprejem. To je priložnost za druženje, obenem pa je to trenutek za presojo politične scene, ki se je razpletla v zadnjem letu, in hkrati razmislek o prihodnjih potezah. Ta ‘obračun in proračun’ pripadata tajniku stranke, ki smo ga povabili na intervju.

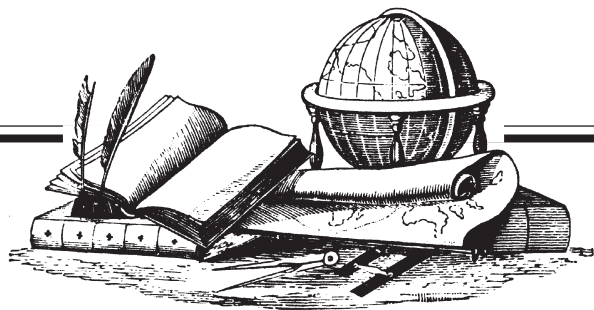
Igor Gabrovec, kaj boste izpostavili v svojem novoletnem govoru?

Novoletni sprejem je postal že stalnica na krajevni politični sceni in vtis imam, da ga pričakujejo in cenijo tako slovenski kot italijanski politiki, zavezniki in nasprotniki. Po božičnih praznikih in ob začetku novega leta si vzamemo trenutek, da s sodelavci, somišljeniki, podporniki in političnimi partnerji potegnemo neko črto z obračunom minulega obdobja, predvsem pa da “naprožimo” svojo odskočno desko za čas, ki je pred nami. Vsaka pomlad v Italiji vleče za sabo take ali drugačne volilne preizkušnje in tako je tudi letos. Za Slovence so pomembne zlasti občinske volitve v Devinu - Nabrežini in v Gorici. Minulo leto je bilo za levo sredino, v sklopu katere navadno sodelujemo, politično-volilno katastrofalno, kar se je na deželni ravni odražalo s porazi v Pordenonu,

Trstu in celo v Trziču, ki je doslej veljal za rdečo trdnjavo. V prihodnjih mesecih moramo zato napeti vse sile, da prestrežemo ta negativni val. Med letom bodo lahko tudi državne politične volitve in posledično morda celo predčasne deželne, kar bi 2017 spremenilo v nadvse vroče politično leto. Ustavno sodišče se bo v prihodnjih dneh predvidoma izreklo glede volilnega zakona za poslansko zbornico, do katerega je naša stranka zelo kritična. Računamo, da bo sodišče parlament prisililo, da na novo oblikuje volilni zakon, ki mora tudi po znanem izidu ustavnega referenduma upoštevati usklajena pravila za izvolitev obeh vej parlamenta. Slovenska skupnost vztraja, da morajo ta pravila vsebovati mehanizme, ki olajšajo in spodbujajo čim bolj samostojno in suvereno izvolitev zastopnikov slovenske narodne skupnosti v FJK v obe veji parlamenta, tako kot narekuje 26. člen zaščitnega zakona iz leta 2001. Da povzamem: slovenske zastopnike v Rimu mora določati slovenska narodna skupnost, ne pa rimsko vodstvo te ali one vsedrjavne stranke!

Foto dpd

Naša tekoča družba

Nič

Zygmunt Bauman je naenkrat postal najbolj popularen filozof in sociolog širnega cyber sveta. Seveda, potem ko se je poslovlil od tuzemskega življenja. Tako kot je pred nekaj tedni bil George Michael najljubši pevec širnih množic uporabnikov socialnih omrežij. Ali pa Carrie Fisher najljubša igralka. Kot da bi s svojim odhodom Bauman želel še enkrat groteskno, a empirično, dokazati veljavnost teorije o tekoči družbi.

In v poplavi videoposnetkov, spominskih objav, bolj ali manj izvornih epitafov je bilo mogoče najti – saj veste tudi slepa kura zmo najde – zelo zanimiv zapis o Baumenu, ki ga je maja 2015 v svoji rubriki *La bustina di minerva* podpisal Umberto Eco. Šlo je za preprosto analizo Baumanovih teorij. Lahko bi rekli, da je Eco s krajšim tekstom predstavil "tekočo družbo za telebane". V omenjenem tekstu italijanski semiotik razvije interpretacijo, da je Baumanova "tekoča družba" pravzaprav neki prehodni čas iz postmoderne v naslednje obdobje, za katerega nimamo še imena. Na makro ravni je ta prehod viden v krizi tradicionalne oblike držav vključno s krizo ideologij in strank. Na mikroravni pa je pri posamezniku mogoče v tej splošni krizi najti pomanjkanje smisla za skupnost in rast egoizma, pri čemer se solidarnost nadomešča z antagonizmom. Posameznik, ki nima več referenčnih točk, razvija bulimične simptome potrošništva in želje po pojavljanju. Stranski učinki take razslojenosti na makro in mikro ravni pa so – protestna gibanja, ki so nastala zaradi protesta in so brez programskih smernic. To je, v strnjeni obliki, zapisal Eco pred letom in pol. In evo nas, v današnjem času. Protestna gibanja so celo na politični ravni postala relevantni igralci. To je britanski Ukip Nigela Faragea, ki je med najbolj odgovornimi za brexit. To je Gibanje petih zvezd, ki je danes najbrž stranka z največjo podporo v Italiji. Tak primer je bila (zdaj že institucionalizirana) Siriza v Grčiji. Pa še bi lahko naštevali. Kaj je pri tem nenavadno? Vsa omenjena gibanja so se rodila kot kazalci nelagodja v družbi in kot "uporni moment" človeka, a so se kmalu spremenila v prave politične sile. Zakaj? Ker je javnost – politika, mediji in institucije – začela strmeti in gledati ter poveljevat ali omalovaževati ta gibanja, namesto da bi pozornost preusmerila na probleme, na katere so ta gibanja kazala s prstom. To je, zelo iskreno in neposredno, priznal tudi najvidnejši parlamentarni predstavnik Gibanja petih zvezd Luigi Di Maio, ki je med nedavnim televizijskim intervjujem v oddaji Dimartedi' dejal: "Če bi politika prisluhnila samo nekaterim zahtevam, ki jih je postavil Grillo na svojih prvih shodih, ko gibanje sploh še ni obstajalo, bi danes najbrž Gibanja petih zvezd ne bilo". Spomnimo naj, da je Grillo svoj družbeni

angažma že pred nastopi proti politični kasti začel z zagovarjanjem malih delničarjev družbe Telecom proti upravi in lastništvu, ki ju je takrat obvladoval Marco Tronchetti Provera.

Gibanje petih zvezd je pač protestniško gibanje, proizvod tega, kar bi lahko poimenovali "tekoča družba". Posebnih upraviteljskih sposobnosti doslej ni pokazalo. To drži. Drži pa tudi, da javnost (z mediji v prvi vrsti) to realnost prikazuje na izkrivljen način. Poglejmo primer iz začetka prejšnjega tedna. Grillo se je na evropskem prizorišču nerodno zapletel z nenadno idejo o pridružitvi proevropskim liberalcem in po propadu te ideje s takojšnjo vrnitvijo med evroskeptike. Seveda, zelo nespretno, zelo avtokratsko, bla, bla, bla... To je bila glavna novica dobre tri dni. Istočasno pa se je v dokajšnjem (medijskem) zatišju razvijala zgodba o vladnem načrtu za sanacijo bank – tveganih kreditov je v italijanskem bančnem sistemu za 340 milijard

evrov, od tega je za 200 milijard evrov še neizplačanih dolgov s precejšnjimi zamudami na predvidene roke. Zdaj pa... kaj je pomembnejše? Grillovo trmoglavljenje ali več sto milijard težka bančna luknja? Tekoča družba, pač... s simptomi bulimije nastopajva in potrošništva. Pa ne gre tukaj samo za splošno željo po pojavljanju, ki se najbolj banalno izraža v serijskih selfiejih na socialnih omrežjih. Gre tudi za

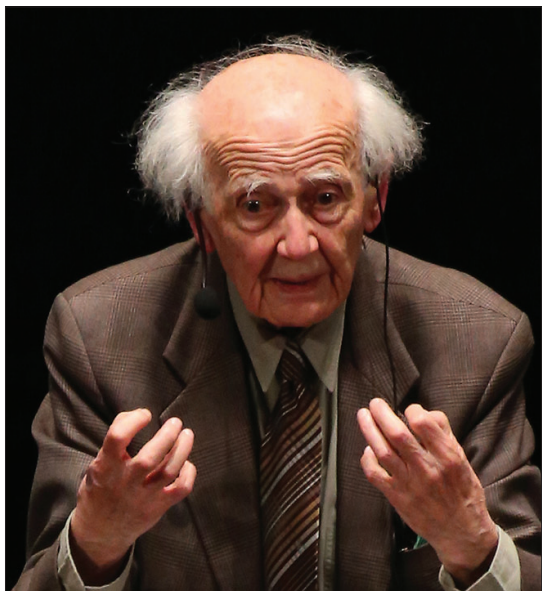

foto dpd

psevdo intelektualno držo deljenja in komentiranja pomembnih političnih novic uporabnikov facebooka in twitterja. Splošna razprava, v kateri so nastopali vsi, Grillovi podporniki in nasprotniki, se je osredotočila na vprašanje "Grillo da ali Grillo ne?", precej manj prisotna pa je bila razprava o reševanju bančne krize ali o vprašanju umestitve predloga za volilni zakon na parlamentarni dnevni red. Gre skratka za klišejske prijeme, ki se posebej bohotijo prav na socialnih omrežjih in ki jih napihujejo močne medijske osebnosti – na primer Meryl Streep z govorom ob podelitvi zlatega globusa. Le koliko ljudi je ta všečni govor delilo na vseh socialnih omrežjih? Že res, da je Donald Trump na prvi pogled podoben Kubrickovemu "Dr. Strangelove" in da je opozarjanje na to povsem upravičeno, klišejski prijem Hollywooda (in v tem primeru tudi igralko Meryl Streep) pa je odsotnost refleksije v tem smislu: "Hej, nobelovec Obama, kaj pa ti puščaš za sabo? Sirijo? Hladno vojno z Rusijo? Hvala lepa!" V naprednem Hollywoodu in v večjem delu medijske javnosti ni težko kritizirati Trumpa. Tudi Busha je bilo zelo lahko kritizirati. Težje pa se je spotakniti ob všečnega Obamo. Klišeji so sestavni del sveta bleščic, pa tudi dialektike socialnih omrežij. Na takih klišejih je osnovana tudi tekoča družba, ki bo mimogrede v nekaj tednih pozabila, kdo je na facebooku tolikokrat deljeni Zygmunt Bauman. Narava pa nas uči, da je tekoče stanje potrjeno izporevanju. In kaj ostane potem? Nič.

kil

Okolje in prostor

Razpis za manjše občine, za obnovo vaških jeder

Razpis, ki ga je objavila Dežela Furlanija Julijska krajina, ponuja možnost manjšim občinam, da obnovijo vaše trge, stara vaška jedra ali podeželska središča. Občine, ki imajo manj kot 30.000 prebivalcev, morajo svoje načrte prijaviti do 1. marca. Na razpolago sta dva milijona evrov. Kot je razvidno iz gradiva, ki je dostopno na spletu (<http://www.regione.fvg.it/rafv/cms/RAFVG/infrastruttura-lavori-pubblici/lavori-pubblici/FOGLIA1/>), je razpis namenjen družbenemu, okoljskemu, kulturnemu ali turističnemu prevrednotenju krajev oziroma skrbi za varnost in skupno dobro občanov. Tokratni razpis se v primerjavi s prejšnjimi leti razlikuje po novih razpisnih merilih, ki jih je posta-

vil nedavni stabilizacijski zakon. "Z novimi kriteriji bodo prednost dobili načrti za povečanje varnosti, za protipotresne gradnje in za arhitekturne prilagoditve v korist gibalno oviranim ljudem", je povedala deželna odbornica za infrastrukturo in prostor Mariagrazia Santoro. Točkovno prednost bodo imeli tudi načrti za izredno vzdrževalna dela na občinskih cestah ter vsi projekti, ki že imajo finančno kritje, a jih je treba dokončati. Na razpisni lestvici bodo pribitek točk lahko unovčile tudi občine v goratih predelih in vzdolž državne meje.

ARC/PV

FOTOGRAFIJA TEDNA

Foto JMP

Ljubljanski nadškof metropolit msgr. Stanislav Zore je v stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani v nedeljo, 15. t. m., pred odprtjem razstave Umetniki za karitas daroval sveto mašo 'za pogum v domovini'. Pri maši so se v molitvi spomnili gospodarja Hieronima Vidmarja s Sinjega vrha, ki je mesec dni po koloniji Umetniki za karitas odšel v večnost. Slovesni, peti maši je v galeriji Družina sledilo odprtje prodajne

razstave likovnih del, ki so nastala v 22. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas pod geslom: Pogum vse ljudstvo v deželi, govori Gospod (Ag 2,4). Umetnike in njihova dela sta predstavili Jožica Ličen in Anamarija Stibilj Šajn, likovna kritičarka. Dogodek je z izvrstnim nastopom obogatila mezzosopranistka Manca Izmajlova. Razstavo pa je odprl msgr. Stanislav Zore.

In memoriam

Dr. Marijan Smolik

V noči na nedeljo, 15. januarja, je v 89. letu starosti umrl duhovnik dr. Marijan Smolik. Bil je teolog, liturgik, prevajalec in urednik, trideset let profesor na Teološki fakulteti in v zahtevnih časih izključenosti Teološke fakultete z Univerze tudi njen dekan; širok krog Slovencev pa ga pozna kot knjižničarja znamenite Semeniške knjižnice v Ljubljani. Bil je naš zvesti bralec, cenil je naše delo, kot je imel velikansko ljubezen do knjig, prav njemu gre zasluga, če je Semeniška knjižnica danes tako lepa in ohranjena, kot je.

"Marijan Smolik, duhovnik, teolog, liturgist, zgodovinar, raziskovalec slovenske verske in kulturne preteklosti, knjižničar, prevajalec in urednik, profesor in dekan Teološke fakultete bo 3. septembra dopolnil 80 let življenja. Znan je širokemu krogu ljudi v domovini in tujini. Poznavajo ga osnovnošolci, dijaki in študentje ter obiskovalci znamenite Semeniške

knjižnice v Ljubljani, prav tako znanstveniki, ki jim je bil na voljo pri njihovem raziskovalnem delu s strokovno pomočjo in nasveti. Ob njegovem imenu se pred našimi očmi zariše podoba enciklopedično izobraženega znanstvenika, ki se je zapisal v zgodovino slovenske znanstvene misli s svojim neutrudnim delom, ki ne pozna počitka, predvsem pa podoba človeka, ki ga odlikujejo mnoge človeške vrline: delavnost, resnicoljubnost, vztrajnost, zvestoba, nesebičnost in

Foto dpd

skromnost. Čeprav zaradi razmer in drugih človeških zakonitosti ni mogel v enaki meri razviti vseh prejetih talentov, med drugim tudi za matemati-

tiko in glasbo, je prispeval nemajhen delež v zakladnico slovenske misli in spoznanj", je o pokojnem napisal ob njegovih osemdesetletnici prof. Rafko Valenčič. Za obsežen znanstveni opus in več kot 60-letno skrb za Semeniško knjižnico je leta 2010 prejel Trubarjevo priznanje, Slovenska škofovska konferenca

pa mu je podelila Ciril Metodovo odličje.

Dr. Marijana Smolika bomo ohranili v lepem spominu, Gospod pa naj mu da uživati večni mir in večno luč!

Povejmo na glas

Preveč hrane v smeti

Nedavno je bil objavljen podatek, da v Goriški pokrajini konča vsak teden v smeteh 61 ton hrane, kar je vsekakor osupljivo, vendar nikakor nekaj novega. Dobrodelne organizacije namreč, vse tja do tistih v Združenih narodih, na pojav odvečne oziroma zavržene hrane redno opozarjajo, in to brez ostrih poudarkov, ker očitno nočejo nadležno opominjati. V Italiji se letno znajde v vrečkah in zabojnikih kar 5 milijonov ton hrane, naravnost kričeče pa je dejstvo, da gre na svetovni ravni hrane praktično v nič za 1,3 milijarde ton, kar je točno tretjina letne proizvodnje. Seveda so vsi ti podatki neprijetni, saj so gotovo nelep prikaz siceršnjega izobilja, se pravi velikanske ponudbe prehranbenih izdelkov v razvitem svetu in v vseh tistih drugih državah, ki vsaj na videz ne poznajo nikakršnega pomanjkanja. Toda ta obraz izobilja, in to je bistvo problema, je v skrajno ostrem kontrastu s tisko vse večjega števila revnih družin in posameznikov, in to prav v najbolj razvitih državah. Zaradi tega lahko rečemo, da ljudje, ki si omenjenega izobilja ne morejo privoščiti, živijo med nami. V Italiji je takšnih za okrog 4 milijone ali dobrih 6% celotnega prebivalstva, pri čemer je med njimi polovica ali ponekod celo več italijanske narodnosti, ostalo so priseljenci vseh vrst - in podobno bo tudi v drugih razvitih državah. V tem smislu je na Goriškem kar nekaj sto družin, ki se zaradi nezmožnosti nakupa zadostne količine hrane zatekajo po pomoč k dobrodelnim organizacijam, predvsem

h Karitas, ki skrbi za to področje, medtem ko npr. Rdeči križ deluje prvenstveno v območju zdravstvene oskrbe. Ob vsem tem je jasno, da je težko od kogar koli zahtevati - mišljeni so ali smo tisti, ki pripadamo vsaj nižjemu delu "dobro stoječega" razreda - da bi se potrudili in že vnaprej premislili, koliko že kupljene hrane ne bomo potrebovali in jo zato lahko darujemo dobrodelnim naslovom. Zahtevati ni mogoče, mogoče pa si je želeli, da bi vendar več posameznikov ali družin prispevalo nekaj od tistega, kar zanje ni nujno. Ne nazadnje bi se bilo koristno spomniti, kako je sedanja razkošna ponudba takšne in drugačne hrane pogostoma škodljiva, saj povečuje število oseb s prekomerno težo in debelostjo, in to že pri otrocih. Ob nenehnem bučnem reklamiranju vse bolj prefinjenih jedi - ne manjka tudi televizijskih kuharskih oddaj z istim namenom - se bomo nemara nekega dne v svoje dobro odrekli nezdravemu delu naše prehrane, kar pomeni, da bomo zavrgli manj hrane oziroma jo dali na razpolago tistim, ki jo tako zelo potrebujejo. Morda bi se na ta način iztrgali iz zlovesčega vrtnca tega časa, ki nam vsakršno dobrino povzdigne do neba, nato pa isto dobrino izvotli in si jo potem želimo še močnejše in preveč. Iztrgali bi se vse večji mučni nezadoščenosti in nekakšni težko pojasnljivi nesrečnosti ter se ubranili in osvobodili hlastnega in skoraj uničujočega drvenja dni, v katerih marsikdaj že težko najdemo samega sebe.

Janez Povše

S 1. strani

"Ko bi šli danes ..."

V svojem nagovoru bom nadalje izpostavil pomen gospodarskega razvoja in čezmejnega sodelovanja na celotnem obmejnem območju in spregovoril o odprtih vprašanjih na teritoriju, ki za našo skupnost zaobjema tako gospodarski kot narodni pomen. Poudarek bo na pomenu utrjevanja šolsko-izobraževalne mreže v slovenskem jeziku ter na posebni pozornosti do potreb in pričakovani mlajše generacije, ki je premalo vključena in soudeležena v odločitveni postopki.

Katera so odprta vprašanja, s katerimi se sooča stranka lipove vejice na deželni in državni ravni?

Na vsedravnih ravni je nedvomno glavna odprta fronta vezana na volilno zakonodajo, ki je bila doslej vedno neprijazna do načela samostojne in suverene izbire slovenskega zastopnika v rimskem parlamentu. Z 'italicumom' smo ponovno resno tvegali, da ostanemo brez svojega zastopnika. Pa tudi dejstvo, da parlamentarca odloči po svoji uvidenosti, vrednotenju, potrebah in prioritetah vodstvo velike italijanske stranke, ni najboljša rešitev, saj o takem zastopniku lahko rečemo vse, ne pa da je neodvisen.

Pereča vprašanja torej zadevajo volilni zakon za rimski parlament in posledice reforme krajevnih uprav, katerih je na deželni ravni deležna naša narodna skupnost. SSK je glede lanskega decembrskega ustavnega referenduma zagovarjala odklonilno stališče. Ali bi nam lahko obnovili razloge za NE in kako bo razplet referenduma vplival na politiko Slovenske skupnosti?

Stranka Slovenska skupnost je glede referenduma ocenila, da so bile nekatere predlagane ustavne spremembe res upravičene in dobrodošle, zlasti ko je šlo za poenostavitev rimskega politično-pravnega aparata in njegove birokracije ter povezanih stroškov. Nismo pa mogli prezreti dejstva, da so predlagane ustavne spremembe v celoti prezirale prisotnost in pričakovanja slovenske narodne skupnosti v FJK, medtem ko je bila v glavnem upoštevana specifi-

ka sorodnih območij Dolini Aoste, Trenta in Južne Tirolske. Niso nas upoštevali pri snovanju novih volilnih pravil za izvolitev poslanske zbornice in dejansko nismo imeli mesta v novem senatu, kar je bilo v kričečem nasprotju z določili zaščitnega zakona. Kot

Slovence in načelno zaverovane avtonomiste nas je zaskrbljal neocentralističen pečat reforme, ki bi glavne vzvode oblasti selil v Rim na škodo vloge krajevnih avtonomij in previdnega ravnovesja med različnimi vejami ustavno določenih organov. Deželam s posebnim statutom, kakršna je tudi FJK, bi bila za zdaj priznana pravica do dogovorjenega prilaganja lastnih statotov, ki uživajo rang ustavnih zakonov, ostale dežele pa bi že takoj krepko nazadovale. Zato smo zadovoljni z izidom referenduma, v isti sapi pa od italijanskih političnih sil pričakujemo, da se bodo skupno mizo in snujejo novo, pravo, tokrat "užitno" reformo.

Reforma krajevnih uprav je še vedno v primežu izvornih grehov in dejansko ni še prestala niti porodnih krčev. Zase vemo, da smo bili tudi v svojih kritikah vedno konstruktivni in pripravljeni na sodelovanje pri snovanju rešitev, ki naj upoštevajo potrebo po izboljšanju delovanja in učinkovitosti javne uprave ob istočasnem utrjevanju neodtujljive pravice do soodločanja avtohtone narodne skupnosti, kakršna je naša. Razplet referenduma na deželni ravni nakazuje priložnost, da se vendarle izoblikuje in utrdi nova

politična ponudba, ki naj izhaja iz tradicije furlanskega avtonomizma.

Kako Slovenska skupnost v luči referendumskega izida meri moči z Demokrasko stranko na deželni ravni?

Demokraska stranka ostaja pomemben politični partner na krajevni in vsedravnih ravni, kar še ne pomeni, da ni dialoga z ostalimi. Kot sem že povedal, smo zelo pozorni tudi na prizadevanja furlanskih avtonomistov, ki lah-

ko bi šli danes na volitve, bi bila deželna leva sredina najbrž gladko poražena. Zato si nadejam, da se bo zakonodajna doba redno končala leta 2018 in da do takrat

izboljšamo pozicijo ter okrepimo koalicijsko, recimo tudi z večjim posluhom za zahteve avtonomistov.

Kakšna usoda se trenutno piše slovenski narodni skupnosti glede na deželno reformo krajevnih uprav, ki je med drugim ukinila pokrajine, vzpostavila medobčinske zveze itd.?

Ne glede na razvoj reforme, na katero vplivamo le do določene mere, si moramo prizadevati za utrditve naše zastopanosti v vseh javnih upravah. Ukinitve Pokrajine je bila zgrešena poteza, na kar smo kot stranka, žal osamljeni, vedno opozarjali. Ne izključujem zato možnosti, da se bodo medobčinske zveze tako preoblikovale, da bi se lahko naposled skrčili na približno štiri enote, ki bi lahko zelo od blizu spominjale na nekdanje pokrajine ... V Trstu in v Gorici je tak korak zelo majhen.

Kako presojuje način, s katerim se pristojni deželni resorji lotevajo vprašanja financiranja slovenskih ustanov?

Sam od nekdanj zagovarjam pomen in vlogo, ki jo mora imeti deželna posvetovalna komisija. Če se v sklopu te izoblikujejo jasni in trdni predlogi, potem ni odobrnika, ki bi jih lahko odklanjal. Zato pa je pomembno, da si med sabo razčistimo pojme in da smo tudi v različnih okoliščinah sposobni, da samostojno izoblikujemo in zagovarjamo svoje predloge in načrte. Suverenost neke skupnosti se začne pri notranji enotnosti in koheziji. Če te ni, potem nas bo vsak vetrič zamajal ...

Na zadnji seji deželnega sveta lani, ki ste ji kot podpredsednik skupščine predsedovali, ste prisotne pozdravili v slovenskem jeziku, kar je zelo 'motilo' svetnika desničarske stranke Fratelli d'Italia Luco Cirianija. Kako komentirate dogodek: šlo je za 'spodrsilaj' predstavnik desnice ali kaže na nerazvozan (beri: odklonilen) odnos do slovenščine v deželni svet s strani določene politične opcije?

Kolegi Cirianiju preprosto ni uspelo skrivati nestrpnosti, ki jo očitno goji do vsake različnosti. Kar je po moji oceni predvsem znak latentne šibkosti, pa čeprav se kiti z 'dvatisočletno kulturo'. Raba manjšinskih jezikov v dežel-

nem svetu je tudi mimo navedenega dogodka večkrat dojemana kot kaprica tega ali onega slovenskega ali furlanskega svetnika. Premalo se utrjuje zavest, da smo statutarno posebni prav zaradi priznane prisotnosti jezikovnih, kulturnih in narodnih 'odstopanj'. Desničarski izpadi, kakršni so Cirianijev ali včasih tudi Novelli, so bolj muhe enodnevnice in mi kot taki ne vzbujajo skrbi. Skrbi pa me tiha večina, ki večkrat misli, da je vlaganje v večjezičnost skorajda potrata denarja, saj 'itak vsi obvladamo italijanščino'. Tako ne gremo daleč. Odgovor je v okrepljeni uporabi zaščitnih jezikov. A kaj, ko v slovenski nastopam le podpisani, furlanskih nastopov pa je le za ščepec več ...

Stranka Slovenska skupnost je na izrednem kongresu na Opčinah decembra lani sprejela nov statut. Končal se je tako postopek, ki je trajal okrog leto dni. Tudi SSK je bila de-

ležna v sicer skromni vsoti javnega financiranja, nova zakonodaja je naprtila strankam statutarne in računovodske obveznosti. Kaj to dejansko pomeni?

Pomeni, da smo vendarle uskladjali delovanje stranke, začeli z njenim statutom, z javljeno zakonodajo na področju delovanja političnih strank in gibanj. Ni bila neka izbira, temveč obveza, s katero smo preveč odlašali. Novi statut predvideva jasnejša pravila na področju prozornosti sicer skromne bilance ter postopkov odločanja in torej interne demokracije, ureja vključevanje žensk in mladih, spodbuja včlanjevanje posameznikov ter zbiranje sredstev s strani zasebnih donatorjev za financiranje političnega delovanja. Če bomo uspešni, bomo stranki zarisali novo strokovno-operativno strukturo, s katero bomo lažje odgovarjali na sodobne politične, vsebinske in volilne ize-

Preureditev kraškega roba

Deželni svet je z decembrskim finančnim zakonom sprejel tudi obvezo za deželno vlado, da se konkretno in predvsem celovito loti načrtovanja preureditve kraškega roba. Resolucijo so ob prvem podpisniku deželnemu svetniku SSK Igorju Gabrovcu podprli tudi kolegi Stefano Ukmar, Giulio Lauri in Emiliano Edera. "Dokument izhaja iz pomena, ki ga kmetijstvo in s tem povezane dejavnosti predstavljajo v okviru gospodarstva na Tržaškem. Poleg tega sem v svojem posegu v avli izrecno izpostavil, da je ohranjanje in ovrednotenje krajinskega in naravnega bogastva Krasa neposredno vezano na pretekle in sedanje kmetijske dejavnosti. Te zaznamuje tudi kulturni in narodni pečat slovenske narodne skupnosti, ki ta prostor upravlja in torej neposredno oblikuje že stoletja. Glede tega je posebej zanimiv kraški rob, ki se je še do zgodnjih povojnih let bohotil z značilno obdelanimi paštni, ki so od obmorskih vasi segali do morja. Nekaj se jih je po zaslugi vztrajnih in požrtvovalnih kmetov ohranilo do danes, večji del pa je bil zaradi sile razmer opuščen, marsikatero parcelo pa je v desetletjih pozidali. Kmetijski potencial pa je še vedno velik, kar dokazujejo zlasti kmetovalci, ki so se v zadnjem obdobju lotili obnavljanja opuščenih teras in novih posaditev žlahtnih avtohtonih sort. V to smer so šle tudi obveze Protokola o Proseccu, ki so se doslej zelo omejile na financiranje prvega pilotnega projekta na območju pod Prosekom nad Grljanom", pravi deželni svetnik SSK Gabrovec, ki je zato v resolucijo vključil obvezo, da se z začetkom novega leta ustanovi delovna skupina strokovnjakov in politikov, ki naj se celoviteje loti tega vprašanja. "Naš namen je, da najprej preverimo, koliko je neuporabljenih in razpoložljivih sredstev, s katerimi je svojčas upravljala Pokrajina Trst, in kako pospešiti izvajanje že načrtovanih obnovitvenih del. Tretji korak pa je sestava načrta, ki naj evidentira vse potencialne uporabne površine od obronkov Trsta pa vse do Sesljana in v okviru tega poti do koriščenja zlasti državnih in evropskih sredstev za vzdrževanje in obnavljanje terasastih vinogradov, oljčnikov, sadovnjakov in vrtov v uporabo novih tehnologij in mehanizacije. Tovrstni posegi so v splošnem interesu, saj bomo s stabilizacijo kraškega roba zagotovili večjo varnost na prometnicah, ki jim že desetletja stalno grozijo zemeljski usadi", opozarja deželni svetnik Gabrovec, ki si bo prizadeval za takojšnjo soudeležbo vseh pristojnih deželnih resorjev (ob kmetijskem vsaj še odborništvu za okolje, infrastrukturo in civilno zaščito), univerze z raziskovalci, lokalne akcijske skupine Kras ter, seveda, kmetijskih podjetnikov z organizacijami, ki jih povezujejo.

Rim / Dvorana Aldo Moro poslanske zbornice
Predstavitev publikacije
o Slovencih v Italiji

V dvorani Aldo Mora v rimski palači Montecitorio je v četrtek, 12. januarja, potekala predstavitev zbornika *Una comunità nel cuore dell'Europa. Gli sloveni in Italia dal crollo del Muro di Berlino alle sfide del terzo millennio*, ki ga je izdala založniška hiša Carocci iz Rima v sodelovanju s Slovenskim raziskovalnim inštitutom SLORI iz Trsta. Monografsko delo je rezultat večletnega projekta SLORI-ja, pri katerem so sodelovali raziskovalci inštituta in zunanji sodelavci.

Rimsko predstavitev je povezovala Ksenija Dobrila, predsednica paritetnega institucionalnega odbora za vprašanja slovenske manjšine. Po pozdravnih nagovorih podpredsednice poslanske

zbornice Marine Sereni, veleposlanika Republike Slovenije v Rimu Bogdana Benka in poslanke Tamare Blažina sta urednici Norina Bogatec in Zaira Vidau predstavili raziskovalno dejavnost SLORI-ja ter ponazorili namene in vsebino zbornika.

Zajetna publikacija nudi uporabno gradivo za spoznavanje slovenske narodne skupnosti v Italiji na vseh področjih njenega družbenega življenja v okviru kulturnega in sociopolitičnega dogajanja ob italijansko-slovenski meji v zadnjih petindvajsetih letih. Uredniško delo sta vodili raziskovalki SLORI-ja Norina Bogatec in Zaira Vidau ob podpori preostalih članov uredniškega odbora, ki so ga sestavljali strokovnjaki s področja zgodovin-

skih narodnih in jezikovnih skupnosti ter izvedenci za založniške in promocijske dejavnosti. Številni avtorji člankov so raziskovalci, akademiki in izvedenci različnih ved, nekateri pa so tudi predstavniki skupnosti, s katerimi Slovenci v Italiji razvijajo medkulturne in čezmejne odnose: to so predstavniki italijanske večinske skupnosti in furlanskega jezika iz dežele Furlanije Julijske krajine ter predstavniki slovenske in italijanske skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem. Monografija, za katero je predvidena tudi slovenska izdaja, je sestavljena iz treh sklopov. Prvi zajema šest uvodnih člankov, ki opisujejo glavne zgodovinske, pravne, demografske in družbenopolitične značilnosti slovenske narodne skupnosti v Italiji. Analiza stanja in sprememb, ki jih od začetka devetdesetih let doživljajo Slovenci v Italiji na področju jezika, narodne identitete, izobraževanja, kulture, športa, vere, medijev, politične participacije, sociale in gospodarstva, je

tema desetih člankov drugega sklopa, medtem ko vsebuje tretji sklop poglede in razmišljanja štirih "zunanjih opazovalcev". Temeljito raziskovalno delo ponuja podobo skupnosti, ki se v svojem malem sooča s prednostmi in slabostmi današnjega časa. Zaradi njene "prirojene" krhkosti, značilne za manjšinske skupnosti, imajo družbenopolitične spremembe, ki smo jim od padca berlinskega zidu pričla tako

na krajevni kot na evropski ravni, močnejše učinke. Izrazitejši migracijski tokovi, globalizacijski procesi in povečana mobilnost mladih dodatno pogojujejo kulturno dogajanje v ožjem in širšem družbenem okolju. Ob splošnem izboljšanju odnosov med slovensko in italijansko skupnostjo v deželi Furlaniji Julijski krajini in pozitivnih rezultatov čezmejnega sodelovanja med Italijo in Slovenijo se obli-

kujejo nove medkulturne situacije in identitete, v katerih se različni jeziki in kulture prepletajo, soočajo, a tudi stapljajo.

Nova SLORI-jeva publikacija o slovenski narodni skupnosti v Italiji (prvo, z naslovom *La comunità sommersa. Gli sloveni in Italia dalla A alla Z*, je leta 1989 napisal zgodaj preminuli raziskovalec inštituta Pavel Stranj), je namenjena italijanski publiki, ki želi spoznati in poglobiti znanje o slovenski manjšini v Italiji.

Predstavitev je spremljala ugledna in raznolika publika. Prisotni so bili tudi načelnik poslanske skupine Demokratske stranke Ettore Rosato, poslanec Gianni Cuperlo, izvedenec za manjšinska vprašanja Domenico Morelli, podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec, predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ Walter Bandelj in Rudi Pavšič, lektorica na rimski univerzi La Sapienza Sanja Pirc in predstavnik založbe Carocci Gabriele Sabatini.

Franc Ksaver Meško in glasba

Spomin

Narava je bila odeta v sneg in vsaj za nas Primorce je bila to enkratna, nepozabna idila. V Selah pod Uršljo goro je pol ure pred polnočjo 11. januarja 1964 umrl slovenski pisatelj in duhovnik Franc Ksaver - Meško. Tu je bival 39 let in župljani Sel pri Slovenj Gradcu so mu pripravljali jubilejno slavo za štirideseto obletnico, pa je ni dočakal. Spominjam se pogreba, ki je bil pred 43 leti in ga je vodil tedanji mariborski ordinarij dr. Maksimilijan Držečnik. Pri pogrebu sem nosil križ in stopal prvi po tisti poti, ki jo je Meško kdo ve kolikokrat prehodil v 39 letih od župnišča do župnijske cerkve... Ne vem, kaj sem tedaj mislil. Spominjam se, da je pihal zelo mrzel veter in da je rahlo snežilo. Uršlja gora je bila odeta v meglo, v dolini pod nami so pokale smreke. V spominu mi je ostal stari mežnar, pristna kmečka grča, ki je vlekel zvon. Ko smo prišli v cerkev, je pricapljal za nami, se

usedel tik ob krsto in jo občasno z veliko dlanjo po-božal, obenem pa si z rokavom zguljenega jopiča brisal solze, ki so mu kar lile... Naš dekan na teološki fakulteti dr. Stanko Caj-

nkar je imel govor in med drugim omenil, da sta si z Meškom celo v sorodu. Po pogrebu sva s kolegom še enkrat stopila do groba, ki so ga trije možje zasi-

pali. Mežnar nas je postrani pogledal in zašepetal: "Zdaj bomo pa sami"! Solze so mu neprestano lile. V zadregi sem omenil: "Ne, gospod ostane med vami in bo za vedno vaš". Naprej nisem zmogel, kajti tiste solze teh vaških očencev so se prithotapile tudi vame. Pohitel sem v "izropano" župnišče, saj prebivalca ni bilo več v njem, vzel torbo in odšel v dolino. Pred prvim ovinkom sem se še enkrat ozrl k sv. Roku in ga z očmi pozdravil...

Mnogo let pozneje sva se o tem pogovarjala s tedanjim slovenjgraškim dekanom Jakobom Sokličem in obujala spomine na Meška. Kot trpko spoznanje mi je iz tega pogovora ostala misel: "Meška niso ne tedaj kot tudi ne danes dovolj cenili. V slovenskem slovstvu ostaja nekje v ozadju in le redki so, ki mu posvetijo nekaj več pozornosti... Zakaj je tako? Sam ne dobim odgovora!

Na njegovo umetniško snovanje je vplivalo marsikaj, med drugim tudi glasba. Ljubil je Chopina. Nanj se je "navezal" kot dijak v Celju. Kot navaja Anton Oven v Meškovi biografiji, so zvoki klavirja, ki so prihajali z verande hotela Pri zlatem levu

in jih je kot dijak poslušal, ko se je že uvajal v verze, bili za gimnazijca prva tenkočutna hrana za umetniško dušo. Za Meška sta značilni velika umetniška obzirnost in tankočutnost, ki se potem z veliko obzirnostjo in tankovestno prelije na papir. Vpliv Chopinovi skladb na njegovo ustvarjanje nikakor ni golo naključje. Pisateljevo pero pa ni ljubilo Verdijeve lahkotnosti, še manj hrupa in veselosti Rossinijevih oper, kot se njegova tankočutnost ni nikoli zaustavila ob Beethovnovi globini...

Ob tem spoznamo, da pri pisarju šola in vzori, ki jih je kot pisatelj dobil, niso samo leposlovni vzgledi, ampak je na Meškov pisateljski razvoj in snovalno držo vplivala tudi glasba. Ta čutna nadčutnost je vplivala na Meškovo čustvovanje in domišljijo znatno bolj kot katera koli druga oblika ustvarjalnosti. Čustvena moč in fantazija, ki ju ima glasba, se je pri Mešku tako velikokrat pretopila v bogato besedno izražanje, zato so marsikatero njegove pisateljske stvaritve prežete z globino mistike, morda prav zato ostaja Meško za marsikoga še neodkrit.

Ambrož Kodolja

Sveti oče spet proti klerikalističnim držam
"Jezus ni bil alergičen na ljudi"

Božji sin je "ponižen, blizu ljudem in dosleden", zato se dotika src, zato ga ljudje poslušajo. Pismouki se obnašajo kot prvaki, principi in zaničujejo ljudi. S temi močnimi mislimi, povezanimi z evan-

je bil zelo blizu ljudem". Pismouki, oddaljeni od ljudi, so imeli "klerikalistično psihologijo, učili so klerikalistično oblast". In še doslednost: Kristus "je živel to, kar je pridigal: obstajala

gelskim odlomkom dneva, je papež Frančišek prejšnji teden, 10. januarja, v homiliji pri jutranji maši v kapeli Doma sv. Marta zadal še en udarec klerikalizmu.

Kot je poročal Radio Vatikan, je sveti oče z grenkobo poudaril, da pismouki učijo s klerikalistično oblastjo, oddaljeni od ljudi, in ne živijo tega, kar pridigajo. Prav to je tisto, česar ne bi smeli delati. Jezusova oblast je resnična in konkretna, avtoriteta farizejev pa samo formalna. Božji sin ni "zapeljivec", domišljav in privlačen pripovedovalec, učitelj, ki uči postavbo do zadnje pičice, temveč nekdo, ki posreduje resnico z naravno oblastjo. Jezus je "učil s ponižnostjo" in poudarjal, da "največji naj bo kot služabnik: naj postane najmanjši". Ljudem je služil in jim razlagal, "da bi dobro razumeli: on je bil v službi ljudem. Obnašal se je kot služabnik in to mu je dajalo oblast". Pismouki se imajo za prvake. Ljudje so jih poslušali in tudi spoštovali, toda niso čutili, da bi imeli oblast nad njimi. Imeli so "miselnost vladarjev": "Mi smo učitelji, prvaki, in mi učimo vas. Ne služenje: mi ukazujemo, vi ubogate". Jezus se nikdar ni imel za vladarja: vedno se je imel za služabnika vseh in to mu je dajalo oblast.

Druga značilnost Jezusove oblasti je bližina ljudem. Kdor je blizu ljudem, tega ljudje poslušajo. "Jezus ni bil alergičen na ljudi: ni se mu studilo dotakniti se govornih, bolnih". Farizeji pa so ubogeli in nevedne zavračali, zaničevali. Lepo oblečeni so se radi sprehajali po trgih: "Bili so ločeni od ljudi, ne blizu; Jezus

je enotnost, skladnost med tem, kar je mislil, čutil, delal". Kdor pa misli, da je vladar, ima "klerikalistično držo", je hinavec, oznanja nekaj in dela nekaj drugega. Njegova osebnost je razdvojena, saj Jezus zato svetuje učencem, naj delajo to, kar farizeji učijo, ne pa tega, kar oni delajo.

Papež se je nato zaustavil pri priliki o usmiljenem Samarijanu. Mimo na pol mrtvega človeka, ki so ga razbojniki pustili na cesti, je šel duhovnik, mimo je šel levit. Na koncu je prišel Samarijan, grešnik, ki se mu je človek na cesti zasmilil. Zato se je ustavil in mu pomagal. V priliki pa je prisoten tudi gostilničar, ki se je začudil, in to ne zaradi napada razbojnikov in niti ne zaradi vedenja duhovnika oz. levita, ampak zaradi Samarijana. Verjetno je mislil, da je nor, saj ni bil Jud. Na podoben način so se čudili ljudje iz evangelijskega odlomka, ki je govoril o Jezusovi oblasti, oblasti človeka, ki je bil ponižen, blizu ljudem in dosleden. / DD

Najboljša župnija?

Kakšna je najboljša župnija? Papež Frančišek nima dvomov: najboljša je tista, kjer ljudje ne "čvekajo", kjer ni nepotrebnih govoričenj, ki zastrupljajo odnose. To je poudaril sveti oče pred nekaj dnevi, ko je - po koncu jubilejnega leta - spet začel obiskovati rimske župnije. Apostoli so bili plahi in tudi izdajalci, niso pa govorili slabo o drugih. "Vsi smo grešniki, toda skupnost, v kateri so klepetavci in klepetulje, je kot skupnost nesposobna pričati", je dejal Frančišek v Guidonii. Če ima kdo kaj proti komu, naj mu to pove v obraz. "To je znak, da je Sveti Duh prisoten v župniji". Druge grehe imamo vse, skupnost pa od znotraj uničuje prav blebetanje. Kako je pomembno pričevanje, je nato poudaril na srečanju z mladimi: "Če pravim, da sem katoličan, hodim k nedeljski maši, pa ne govorim s starši, ne obiskujem dedkov, ne pomagam revežem, ne obiskujem bolnikov, to ni pričevanje, to nikomu ne koristi. Tako sem samo kristjan-papiga, besede, besede, besede (...) Krščanstvo pričujemo z besedo, srcem in rokami". Tudi ob tej priložnosti je papež pozval vernike: "Ne pozabite moliti zame!"

Doživetja, izkustva in čudežni pojavi
Medžugorje v začetku

Medžugorje je danes svetovno znan kraj in romarji prihajajo po duhovno hrano s celega sveta. V začetku pa ni bilo tako. Saj vem, kako sem spraševal, kod se pride v Medžugorje, in to pri Ljubuškem. Bila je majhna podeželska kmečka vasica z vinogradi in tobačnimi polji. Hiše iz kamna, ljudje pravi garači, katoliki in pravi Hercegovci. Novica, da se je tu prikazala Devica Marija 24. 6. 1981, je v hipu obšla ves svet. Velikansko veselje za mnoge, trpljenje in nasprotovanje pa za vidce in domačine. Policija je zadržala vse dostope do Crnice in Križevca, tako da se ni moglo precej časa na kraj prikazanja. V začetku je bilo veliko znamenj, ki jih bom skušal tu nekaj navesti. Ne bom našteval natančnih datumov, bolj dogodke in svoja izkustva, ki segajo tja v februar 1983 in dalje.

Pošta je zgorela

Prva stvar, ki sem jo izvedel od domačinov, je bila ta, da je pošta v Medžugorju zgorela, ker je vanjo udarila strela. In to prav prve dni, ko je že krožila novica o Marijinem prikazanju. Ni delal ne telefon ne faks. Ljudje so ustno sporočali, da se je prikazala Devica Marija. Kakšen problem za novinarje! Morda pa je Bog tako hotel.

Plamen na Crnici

Vaščani so mi povedali, da se je na Crnici (kraj prikazovanj) pojavil velik ogenj, ki je zajel ves hrib. Zdelo se je, da bo ogenj vse použil, zato so poklicali policijo in gasilce, da bi stvar uredili. Bolj kot so gledali ogenj, manj jim je bilo jasno, saj pravzaprav ni nič zgorelo. Videla sta se le ogenj in dim. Vse je bilo nedotaknjeno, celo, zdravo. Čuden pojav! Morda v zvezi s Svetim Duhom, pravijo nekateri.

Napis MIR na Križevcu

Prve dni, ki sem jih prebil v Medžugorju, sem od domačinov zvedel, pa tudi z očividci govoril, da se je na Križevcu pojavil napis MIR z zlatimi (ognjenimi) črkami. Stal je točno nad križem na Križevcu, zelo velik in viden daleč naokoli. To ni videl le en človek,

ampak veliko ljudi, celo iz daljave. Trajalo je vsega skupaj manj kot eno uro.

Marijin vonj

Prvič sem ga začutil pri maši, ki sem jo obhajal v župnijski cerkvi v Medžugorju. Bilo je med darovanjem in spomnim se, da sem se ozrl okoli oltarja, če je kdo morda šel tam mimo. Pa ni bilo nobenega, le strežnik. Nisem vedel, kaj je to, in tako sem na to skoraj pozabil. Nisem še poznal ali slišal za vonj Marijinega povečane telesa, kar pomeni Njeno navzočnost. O tem vonju so mi začeli praviti drugi, ki so ga tudi izkusili. Ko sem ga drugič zaznal v avtobusu, sem ga takoj spoznal. Vonj je zelo močan in udari v nosnice. Diši kot po rožah in kadilu hkrati, a še več. Izredno je prijeten in človek se v njem počuti blaženo. Isti vonj sem zaznal še trikrat: na različnih krajih in urah. Bogu hvala za to.

Marija pod križem
Romarji so mi povedali, da so videli belo svetlobo pod križem na Križevcu. V njej so prepoznali Mater Božjo. O tem mi je govoril tudi g. Maks Kozjek, duhovnik. Sam tega nisem videl, pač pa križ, ki je izgubljal krake, in iz pokončnega stebra je nastala medla bela svetloba v obliki neke pokončne figure, a nejasne. Nekateri so vzklknili, da je Marija.

Hoja po snegu

Moj prijatelj Štefan iz Vipavske mi je pripovedoval, da je šel v zimskem času, ko je sneg pobelil tudi Hercegovino, na Križevac pozno zvečer, v temi. Vzpenjal se je z baterijo v roki in gazil svež sneg. Le stopinje so bile za njim in drugega nikogar. Naenkrat opazi stopinje pred seboj, ki so prišle iz ničesar in izginile v nič. Nemo-

goče, da bi kdo tako hodil. Prepričan je bil, da je šla pred njim Marija sama.

Sončni čudež

Zelo znan primer je "sončni čudež", ki se je zgodil 8. septembra 1984. Govoril sem z očividci, neki duhovnik pa mi je dal tudi fotografije tistega večera, čeprav niso razločne. Bolj se vidi ljudi, ki začudeno gledajo v nebo, kjer se je sonce začelo napihovati in je

postalo zelo veliko, spreminjalo je barve in se hitro sukalo po nebu. V njem se je videl rožni venec, pa srce, hostija. Trajalo je dobrih 15 minut, potem se je vrnilo v normalno stanje, in to v času Marijinega prikazanja (18. 40).

Ozdravljenja, spreobrnjenja

Za prvo ozdravljenje so mi povedali domačini. Bilo je prav na Crnici, v začetku prikazovanj. Tam je bil tudi starih J. Vasilj, ki je bil skoraj slep. Prav on je spregledal in bil med prvimi ozdravljenjenci. Sledila so še druga ozdravljenja, zelo znan primer je Diana Basil in mnogi drugi, ki so pod prisego zapisani v župnijskem arhivu. Uradno še ni potrjeno niti eno ozdravljenje, čeprav jih je veliko očitnih. Isto velja za spreobrnjenja. Ta so hipna ali bolj počasna, so pa verodostojna, pričevalna, pristna. To sem tudi sam izkusil, ko sem se pogovarjal s temi srečnimi ljudmi. Začeli so živeti novo življenje. Svoja doživetja so opisali v raznih knjigah, posnetkih na DVD-jih ipd., npr. Ambrosio, it. novinar.

Jozo Zovko, župnik v zaporu
Pri toliko čudežnih pojavih bi težko šel mimo tamkajšnega žup-

nika Jozu Zovka, OFM, ki so ga kmalu zaprli po nedolžnem, ker so hoteli zvaliti krivdo naj, da bi "utišali" prikazovanja. Odsedel je kar 18 mesecev, celo v temnici nekaj časa. Vidci so ga videli med videnjem Device Marije, ki jim ga je pokazala in želela, da zanj molijo. To ni še nič. Povedali so mi, da so ga obvlivali z mrzlo vodo in je ostal suh. Zakleпали so ga v celico, a so bila vrata vedno odklenjena. Ugašali so luč, a je bilo vedno svetlo v njegovi celici. Mnogi nazpaniki so se spreobračali in vračali partijske knjizice. Postali so verni.

Ne vem, ali je možno vse opisati, saj je čudežnih ali nenavadnih pojavov resnično veliko. Mnogo je zapisanega v knjigah, še več je privatnih doživetij in ustnega izročila. Župnija Medžugorje skrbno vse zbira in zapisuje za komisijo in nadaljnje preiskave. Prišel pa bo čas, ko bo vse bolj znano in sprejeto. Ne smemo prehitovati časa ne sodbe Cerkev. Vse to pa, kar smo doživeli, je vredno posredovati naprej kot izkustvo vere in predati naslednjim generacijam. Bog nikoli ne zapušča človeka, naj tudi človek nikoli ne zapusti Boga in nebeške Matere. Kraljica miru, prosí za nas"

Dinko - Dominik Bizjak

S 1. strani

"Naše cerkve so ..."

Morda smo napačno mislili, da je vera neka barva ali zastava... Ali pa smo izgubili smisel za osebnost in živo vero, smisel za Boga, ki nas v Jezusu kot sopotniku spremlja na vsakem koraku. Izgubili smo smisel za moč molitve, smisel za Božjo besedo, ki je učinkovita, ker je polna Svetega Duha. Izgubili smo smisel za življenje, ki je blagoslov in sreča. Statistični podatki o krstih in pogrebi v naših župnijah so nad vse zgovorni in neizprosni... Morda

pa je le vir vseh teh naših stisk pomanjkanje smisla za molk. Samo v tišini lahko slišimo, ali nam ima Kdo kaj povedati in kaj nam želi povedati. V času, ki prisega na hrup in ne prenaša molka, ubiti Bog v grobovih naših cerkva ostaja skrivnost. In nas nekako sprušuje, ali smo sposobni tišine v sebi in okrog sebe. Da bi slišali Njegov glas. Da bi si želeli biti z Njim prav tako kot dihati. Da bi imeli pogum sprejeti življenje v obilju, ki nam ga ponuja On.

Klečeplazništvo višjega nivoja

“Dokler bomo Slovenci, bodo tudi Dražgoše”

Vsako leto poslušam poročila nacionalnih medijev o “proslavi v Dražgošah”. Tudi letos. Nato berem članek: “Nemi krik dražgoških žrtev”, ki ga je napisal Franc Kavčič – priča dražgoške tragedije (Družina, št. 3 – 15. 1. 2017, str. 14). Med poročanjem novinarjev o spominjanju na 75-letnico dražgoške bitke (7 - 8. 1. 2017), ki so se rodili pred nekaj desetletji, in zapisom domačina iz Železnikov je zelo veliko razhajanje. Povsem nepriemerne se mi zdijo besede letošnjega slavnostnega govornika, zgodovinarja Martina Premka. Res partizani ne potrebujejo nobene sprave? Še kako jo potrebujejo, saj se je partizansko gibanje že med vojno,

še bolj pa po vojni, izrodilo v svoje nasprotje. Ali res mladi (nekritično) sprejemajo izročilo upora proti okupatorju, stare zamere pa jih ne zanimajo? Ne, mene še kako zanima, kaj se je v Dražgošah zares zgodilo! Sem zaradi tega “miselni klečeplaznik”? Pod vprašaj je potrebno postaviti ravnaje partizanskega vodstva v Dražgošah – ne samo dejstvo upora proti okupatorju, temveč tudi način tega boja. Odločitve partizanskega vodstva, ki je imela za posledico tako tragične posledice, ni mogoče opravičevati za dejstvom, da so se nekateri Slovenci odločili za domobranstvo. Tudi odgovornosti za povojne izvensodne poboje ni mogoče naprtiti domobrancem, pa naj so bile njihove odločitve še tako zgrešene, temveč so zanje odgovorni tisti, ki so jih izvajali. Kdo je odgovoren, da so grajske

kleti, brezna in rovi še vedno zasuti s trupli po vojni umorjenih, ki nimajo svojega groba? Vsakdo, ki prikriva partizanske zločine in še vedno nosi totalitarne simbole in zagovarja režime, ki so bili na evropski ravni obsojeni, za to prevzema odgovornost. Predlagam, da se državljanji organiziramo in zahtevamo prepoved

75-letno graditev lažnega partizanskega mita o Dražgošah in neprimeren odnos do pokojnih talcev ter njihovih sorodnikov, katerim bi se morala država opravičiti tudi za krivice, ki so jih doživljali po vojni, v resnici pa se dogaja nasprotno. Dražgoško laž podpirajo tudi tisti, ki organizirajo in podpirajo omenjeni miting zgolj zaradi finančnih in drugih koristi. Tudi vsi državljanji, ki že 60 let zavestno

teh organizacij, vsekakor pa nasprotniki države ne morejo biti upravičeni do finančne podpore države. Kot državljan zahtevam, da se to uredi po hitrem postopku. Strinjam se, da bi morali “domobranci” najprej narediti spravo v svojih vrstah, predvsem zaradi infiltriranih udbovskih kadrov. Toda te sprave niso nič manj potrebni “partizani”. Povsem se strinjam s trditvijo: “Ljudje bi bili že davno ‘spravljeni’, če bi se o drugi svetovni vojni govorilo pošteno”, žal pa govor slavnostnega govornika ni bil pošten, temveč huj-skaški. Strinjam se tudi s trditvijo nekdanjega predsednika države g. Milana Kučana, ki je citiral Saša Vugo: “Dokler bomo Slovenci, bodo tudi Dražgoše”. Nisem pa povsem prepričan, da se bomo v nedogled vsi strinjali s pogledom, ki ga že 75 let

sestavljajo mediji in slavnostni govorniki v Dražgošah, ki me doslej niso prepričali in jim za resnico očitno ni mar, saj v svojem poročanju ne predstavijo tudi nasprotnih mnenj domačinov, kar je neprofesionalno in neetično. To je resnično klečeplazništvo “višjega nivoja” in nadaljevanje ravnanja komandanta Staneta Žagarja, tudi 75 let po tragičnih dogodkih. To je nedopustno in protidržavno. Žalosti me, da pri tem sodelujejo tudi predsednik države in poslanci. Tudi tisti, ki se zagovarjajo, da v Dražgoše prihajajo predvsem ali pa izključno le zaradi rekreacije, vede ali nevede, podpirajo

molčimo in trpimo take manipulacije, smo za svojo pasivnost odgovorni. Veseli me, da se je oglašil domačin Franc Kavčič, ki pravi, da gre za tragedijo Dražgoš in ne za uspeh Canarkevega bataljona. Z njim se povsem strinjam, saj je bilo v Dražgošah ubitih 41 domačinov, ostali pa so ostali brez strehe nad glavo, bili zaprti v taborišča ali izgnani, vas pa je bila povsem uničena. Potem ko so bili Dražgošani zaradi ravnanja partizanskega vodstva, proti svoji volji, na milost ni nemilost prepuščeni okupatorju, se partizani za te ljudi niso borili, temveč so se umaknili na varno. Je to junaštvo? Za Dražgošane se zagotovo niso borili! Za koga ali za kaj so se sploh borili? Je to res bil NOB?

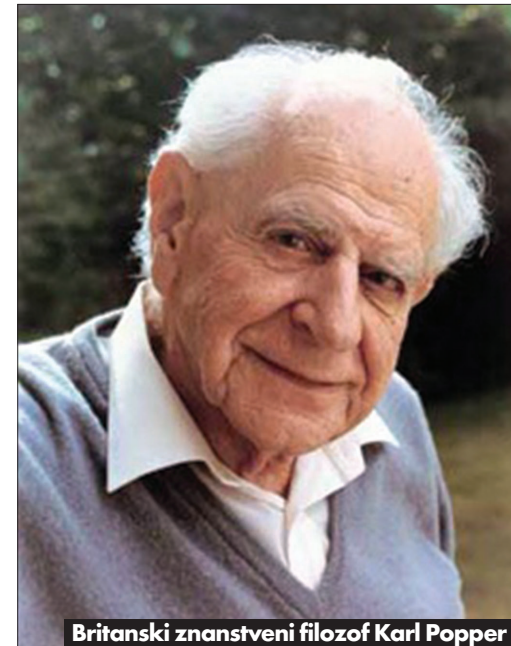
Bogdan Vidmar

Cerkveni in družbeni antislovar (31b)

E kot EVOLUCIONIZEM (2)

Po t. i. “evolucionističnem mrku” (1890-1940) je prišel evolucionizem spet na plano med letoma 1930 in 1947, kar pomeni, da vseeno zadnjih deset let “mrka” ni bilo tako mračnih. Poskusili so narediti tisto, česar prej niso, da bi namreč skupaj spravili “Mendlove zakone” in evolucijo na način naravne selekcije. Ta postopek, ki je skušal združiti ideje, ki so bile od začetka nezdružljive, so tako prešle v neko hipotezo, imenovano “moderna sinteza evolucije”, ki pravi, da v novih vrstah nove lastnosti nastanejo zaradi naključnih genetskih sprememb. To pomeni, naj bi prišlo do nekkih “napak v zapisu”, ki bi privedle do novih lastnosti, na katere naj bi potem delovala naravna selekcija. V resnici se razni primeri, ki so jih dajali za zgled, kot recimo poskusi Richarda Lenskija na bakteriji *Escherichia coli*, ki traja že vse od leta 1988, praktično vedno pokažejo več neugodnosti kot pa prednosti, ali pa privedejo do zlozama prejšnjega mehanizma, kar pa privede do slabšega delovanja. Vsekakor niso nikdar, za razliko od tistega, kar so mnogi trdili, znanstveno spremljali nobene pojavitve nove živeče vrste po neodarvinističnih načelih. Tudi, če bi matematično izračunali verjetnost, da je za evolucijo živečih vrst kriv mehanizem slučajnih mutacij, pridemo do sklepa, da starost univerzuma v zelo veliki meri ne bi zadoščala, da bi se to lahko zgodilo, saj bi zadeva trajala precej dlje. Od prvih let 21. stoletja pa priznavajo neprimernost “moderne sinteze”, pa pride do “razširjene sinteze”. S tem izrazom želijo povedati, da je treba preko mehanizma evolucije, ki deluje po slučaju in selekciji, hkrati pa se poslužijo določenih vidikov izvirnega darvinizma, ki so jih do zdaj imeli za ne tako

pomembne. V praksi pa še vedno, kljub novim dejavnikom, ostaja težava izvora novih lastnosti, saj jih še vedno pripisujejo mutacijam DNK, ki niso verjetne. Kaj je težava evolucije, ki temelji na slučajnih mutacijah? Manjkata ji dva glavna rekvizita, da bi to bila znanstvena teorija: 1. nikdar še niso znanstveno spremljali

Britanski znanstveni filozof Karl Popper

rojstva novega organa ali nove funkcije po poti slučajnih mutacij DNK, torej prek mehanizma, ki ga podaja hipoteza; 2. ne obstaja nobeno dokazljivo dejstvo, ki bi pripeljalo do ovrženja darvinizma. Britanski znanstveni filozof Karl Popper (1902-1994) je namreč postavil kriterij “možnosti potvorbe” kot temeljni kriterij znanstvene

teorije. Če namreč nič ne more dokazati zmotljivosti teorije, le-ta dobi vrednost dogme oz. verske resnice. Tu pa že preidemo na to, zakaj je ta teorija problematična tudi v teološkem in duhovnem smislu. Termina “darvinizem” in “evolucionizem” se uporabljata namreč zato, ker zadeva ni ostala le na znanstvenem področju, temveč je prešla tudi na druga področja, saj je to postal tudi način mišljenja na družbenoekonomskem področju, pa tudi seveda ideja, ki nasprotuje krščanskemu pogledu na svet in obstoječa živa bitja, zlasti na človeka, kjer je marsikaj povezano z darvinističnim “bojem za obstanek”. Zanimivo, da ne obstajajo druge znanstvene teorije, ki bi bile opremljene s končnico -izem - Nimamo npr. galileizma, newtonizma, einsteinizma ... V še enem nadaljevanju si bomo zato ogledali še ideološki vidik darvinizma, ki je, kot smo dejali, problematičen tudi v duhovno-teološkem smislu.

Andrej Vončina

Poslanica papeža Frančiška za svetovni dan migrantov in beguncev 2017

Mladoletni migranti, ranljivi in brez glasu (1)

Dragi bratje in sestre! “Kdor sprejme enega takih otrok v mojem imenu, mene sprejme; kdor pa mene sprejme, ne sprejme mene, temveč tistega, ki me je poslal” (Mr 9,37; prim. Mt 18,5; Lk 9,48; Jn 13,20). S temi besedami evangelisti krščansko skupnost opominjajo na Jezusov nauk, ki hkrati navdihuje in poziva. Te besede opisujejo zanesljivo pot, ki vodi k Bogu; začne se z najmanjšimi in po milosti našega Odrešenika zraste v gostoljubje do drugih. Gostoljubje je nujen pogoj, da ta pot lahko postane konkretna resničnost: Bog je želel postati eden izmed nas. V Jezusu je Bog postal otrok. Odrprtost za Boga v veri, ki krepi upanje, se odraža v ljubeči bližini do najmanjših in najšibkejših. Vera, upanje in ljubezen so dejavno navzoči v duhovnih in telesnih delih usmiljenja, kot smo znova odkrivali med nedavnim izrednim jubilejem. Toda evangelisti razmišljajo tudi o odgovornosti tistega, ki dela proti usmiljenosti: “Kdor pohujša enega od teh malih, ki verujejo vame, bi bilo bolje zanj, da se mu obesi mlinski kamen na vrat in

se potopi v globino morja” (Mt 18,6; prim. Mr 9,42; Lk 17,2). Kako bi lahko ob pogledu na izkoriščanje otrok prezrli to resno opozorilo? Takšno izkoriščanje škoduje deklicam in dečkom, ki jih brezvestneži potegnejo v prostitucijo ali pornografijo; ki kot sužnji opravljajo otroško delo ali se vojskujejo; ki so ujeti v trgovanje z mamili in druge oblike kriminala; ki so prisiljeni bežati pred spopadi in preganjanjem ter so pri tem izpostavljeni osamljenosti in zapuščeni. Zato ob svetovnem dnevu migrantov in beguncev čutim dolžnost, da pozornost usmerim na resničnost mladoletnih migrantov, še zlasti tistih, ki so sami. Pri tem vas pozivam, da poskrbite za otroke, ki so s treh vidikov brez obrambe: so otroci, tujci in brez denarnih sredstev, da bi se lahko zaščitili. Pozivam vas, da pomagajte tistim, ki so iz različnih razlogov prisiljeni živeti daleč od domovine in ločeni od družin. Sodobna migracija ni omejena zgolj na določene dele planeta, dogaja se namreč na vseh celinah in se razrašča v tragičen položaj svetovnih razsežnosti. Migranti

niso le tisti, ki iščejo dostojno delo ali boljše pogoje za življenje, ampak tudi možje in žene, ostareli in otroci, ki so prisiljeni zapustiti domove v upanju, da bi se

rešili in drugje našli mir in varnost. Otroci plačajo najvišji davek emigracije, ki ga v večini primerov povzročijo nasilje, revščine, okoljske razmere in tudi negativni vidiki globalizacije. Zaradi nebrzdanega poganjanja za hi-

trim in lahkim zaslužkom prihaja do sprevrženih pojavov, kot so trgovina z otroki, izkoriščanje in zloraba mladoletnikov ter splošno kršenje pravic, ki so lahke družinske okolja, v katerem lahko otrok raste pod vodstvom in po zgledu očeta in matere; sledita pravica in dolžnost do prejemanja ustrezne izobrazbe, najprej v družini in nato v šoli, kjer otroci lahko odraščajo in postajajo ustvarjalci lastne prihodnosti in prihodnosti svojega naroda. Dejstvo je, da so v mnogih delih sveta branje, pisanje in najosnovnejše računstvo še vedno privilegij maloštevilnih otrok. Vsi otroci imajo tudi pravico do razvedrila oziroma imajo pravico biti otroci. Kljub temu so otroci med migranti najranljivejša skupina, ker se z življenjem, ki je pred njimi, soočajo kot nevidni in brez glasu: v negotivem položaju so prikrajšani za dokumente, zato so skriti pred očmi sveta; ker ob njih ni odraslih, ne morejo povzdigniti glasu in biti slišani. Zato mladoletni migranti z lahkoto končajo na najnižjih stopnjah človeškega razvrednotenja, kjer nezakonitost in nasilje uničita prihodnost premožnih nedolžnih, medtem ko je mrežo zlorab mladoletnih oseb težko raztrgati.

Kako se odzvati na to resničnost? Najprej se moramo zavedati, da je pojav migracije povezan z odrešenjsko zgodovino in z njen del. Z njim je povezana ena od Božjih zapovedi: “Tujca ne izkoriščaj in ne zatiraj, kajti tujci ste bili v egiptovski deželi” (2 Mz 22,20); “Ljubite tujca, kajti bili ste tujci v egiptovski deželi” (5 Mz 10,19). Ta pojav je znamenje časov, ki govori o previdnostnem delovanju Boga v zgodovini in človeški skupnosti v luči vesoljnega občestva. Čeprav se Cerkev zaveda težav, trpljenja in tragedij, povezanih z migracijami, kakor tudi težav, povezanih z izkazovanjem gostoljubja, vrednega dostojanstva teh ljudi, nas spodbuja, da tudi v tem prepoznamo Božji načrt. Vabi nas, da sredi tega pojavnega ravnanja tako v vedenju, da v krščanski skupnosti, ki obsega vsak narod, raso, ljudstvo in jezik (prim. Raz 7,9), nihče ni tujec. Vsak je dragocen; ljudje so pomembnejši od stvari in vrednost vsake ustanove se meri po tem, kako ravna s človeškim življenjem in njegovim dostojanstvom, predvsem tedaj, ko je to ranljivo, kot v primeru mladoletnih migrantov. Ob tem si je treba prizadevati tudi za zaščito, integracijo in trajne rešitve.

/ dalje

Kratke

Dva novoletna koncerta v Laškem

Ženski pevski zbor iz Ronk v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca je imel v soboto, 7. januarja 2017, v cerkvi sv. Lovrenca Novoletni koncert, ki so ga izvajali Mirko Butkovič (orgle) in dva gojenca škofijske šole orgljanja in cerkvene glasbe, Roberto Squillaci (orgle) in Alice Martina (harfa). Alice je poslušalcem podarila tri skladbe, Mirko in Roberto pa vsak po štiri glasbena dela. Na večeru sta dobrodošlico izrekla domači župnik Renzo Boscarol in predsednik društva Karlo Mučič. Izvajana dela je predstavil župnik iz Zagraja Giovanni Sponton. Na koncu je g. Mirko Butkovič predstavil še projekt novih in veličastnih orgel, ki naj bi jih šola in primorsko orgelsko društvo postavila v cerkvi v Zdravščinah.

V nedeljo je bil v isti cerkvi šestindeseti božični koncert slovenske verske skupnosti v Laškem, ki ga le-ta prireja v sodelovanju z župnijo. Izoblikovala sta ga ženska pevka skupina Stu ledi iz Trsta in Moški pevski zbor Tabor z Opčin. Napovedani nastop MePZ Igo Gruđen iz Nabržine je žal odpadel, ker je večina pevcev obležala zaradi gripe. Uvodne besede sta prebrala v italijanščini in slovenščini člana društva Jadro Karlo Mučič in Rudica Požar. Onadva sta tudi predstavila oba zbora in njuni zborovodji, Katjo Lavrenčič iz Doberdoba in Davida Žerjela iz Trsta. Na koncu lepih in občutenih izvedb, pri katerih so se izkazali vsi pevci, se je zahvalil za lep večer še župnik Renzo Boscarol, ki je dal na razpolago cerkev in je pohvalil pobudo slovenskega življa v Laškem. V bližnji gostilni so se domačini in pevci zadržali v prijateljskem klepetu in petju. Pri tem so bili deležni dobrot, ki so jih pripravile pridne domačink.

Molk koloradskih hroščev v vinski kleti Fiegl

Najnovejšo leposlovno delo Marija Čuka bodo v **četrtek, 19. januarja**, predstavili v vinski kleti Fiegl na Oslavju. Gre za zanimiv dogodek, ki združuje vrhunsko briško vinogradništvo z besedno umetnostjo. Roman Molk koloradskih hroščev, ki je izšel pri založbi Mladika v Trstu, je razčlenjena pripoved o stvarnosti neke manjšinske skupnosti. Zgodbo sestavljajo trije pripovedni krogi, ki se prepletajo in ustvarjajo zahtevno strukturo, dotikajo se posameznika, njegove vloge v družbi in širšega družbenega ter narodnega prostora. Delo se tako kaže kot polnokrvni roman, ki nudi širok niz izzivov, napisan pa je v tekočem in sočnem jeziku, ki mu ne manjka ironija, še manj humor, kar so vse avtorjeve značilnosti. Predstavitve na Oslavju bodo ob besedah avtorja Marija Čuka in Mladikine urednice Nadie Roncelli obogatili harmonikar Manuel Persoglia, gojenec SCGV Emil Komel iz razreda prof. Mirka Ferlana, in član gledališke družine F. B. Sedej iz Števerjana Tadej Lukman. Dogodek v vinski kleti Fiegl se bo začel ob 18. uri.

Koncertni zbor Carmina Slovenica v Kulturnem centru Lojze Bratuž

V Kulturnem centru Lojze Bratuž bomo v **nedeljo, 22. januarja 2017**, ob 17. uri imeli v gosteh svetovno priznani koncertni zbor Carmina Slovenica. Tokrat se nam bodo dekleta predstavila s projektom Invokacije. Gre za izbor najlepših duhovnih skladb različnih religij. Zasnova programa sloni na odnosu do primarne duhovnosti, osebne izpovedi avtorjev različnih časov in prostorov, ki izražajo stik različnih duhovnih tradicij.

Zbor je pod umetniškim vodstvom dirigentke Karmine Šilec zaznamoval mednarodni prostor, ki s konceptom choregie širi področja glasbeno-gledališke umetnosti ter na glasbeno sceno prinaša svežino, odpira nove prostore izraza, intenzivnosti doživljanja in komunikacije. Ugled ansambla Carmina Slovenica potrjujejo številni koncerti po vsem svetu, saj se odlikujejo po precizni vokalni disciplini, mladostni energiji, glasbeni in scenski domišljiji ter umetniški prepričljivosti.

Koncertne turneje po vsem svetu, več kot 30 najvišjih nagrad na mednarodnih tekmovanjih, sodelovanje pri številnih mednarodnih projektih, 19 izdanih zgoščenek, snemanja za mnoge radijske in televizijske postaje, odlične kritike predstav glasbenih strokovnjakov in kritikov: vsi ti dosežki govorijo sami zase in potrjujejo izjemen ugled ansambla.

Koncert spada v koncertno sezono, ki jo prireja Kulturni center Lojze Bratuž.

Za vse informacije lahko kličete od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30 na tel št. 0039 0481 531445 ali na e-naslov: info@centerbratuž.org

Gledališče Verdi / Koncert: Beethoven in Schubert na Dunaju

Glasbena poslastica z markantnim slovenskim pečatom

Duha preteklosti, tistega iz romantičnega klasicizma, je v nedeljo, 15. januarja 2017, v Goriškem gledališču Verdi oživil koncert *Beethoven in Schubert na Dunaju*, ki je bil uvrščen v letošnji glasbeni program abonmajske sezone Gledališča Verdi. Koncert so sooblikovali tudi slovenski glasbeniki in pevci. Nekdanje ozračje na očarljivem Dunaju, v katerega odsevu se je kopala tudi sončna Gorica, Avstrijska Nica, so namreč pričarali orkester Ars Apollineum Atelier, ki ga sestavljajo trije združeni orkestri: Ars Atelier - Mednarodni center za glasbo in umetnost, društvo, ki ga je v sklopu SCGV Emil Komel ustanovil prof. Silvan Kerševan v 90. letih prejšnjega stoletja in je dejaven na področju glasbene raziskave in izvajanja z glasbeniki iz italijanskega in slovenskega Posočja, orkester San Marco iz Pordenona in Collegium Apollineum iz Vidma. Ti so skupno glasbeno pot začeli pred desetimi leti in jo nadaljujejo pod taktirko Marca Feruglia, ki je Collegium Apollineum, vokalno skupino in orkester, ustanovil l. 2005.

Upravičeno se je podnaslov nedeljskega glasbenega dogodka glasil *Odličnosti regije na koncertu*, saj so na njem nastopila tudi blesteča glasbena imena iz naših logov. Prvo izmed teh je gotovo Tržačan Črtomir Šiškovič, ki že kar nekaj desetletij izkazuje svoje virtuoznosti na violini s sodelovanjem v raznih znanih orkestrih po širnem svetu. Že več kot dve desetletji se posveča zgodovinskemu glasbilom, glasbi klasicizma in baročnemu obdobju. Zato je bil idealen solist na nedeljskem koncertnem večeru, ki

mu je v veliki dvorani goriškega Gledališča Verdi prisluhnila kar številna publika, med katero je bilo mnogo Slovencev. Šiškovič je ponovno izkazal svoje izvajal-

skve vrline v *Koncertu za violino in orkester v D-duru, op. 61* Ludwiga van Beethovna (1770-1827). Skladba je izzvenela v lirčnih tonih s pomenljivim čustveno duhovnim sporočilom. Na historičnih glasbilih, ki so jih uporabili za ta lepi glasbeni dogodek, je sicer vse zazvenelo drugače, v neslutnih zvočnih odtenkih. Tako tudi Beethovnova *Osma simfonija*, v izvajanjem katere so glasbeniki posredovali Beethovnovi iskri duhovnosti, ki jih je skladatelj vlil vanjo in tako izrazil veselje do življenja in z njimi razkril svoje kompozicijske spretnosti.

Tudi Schubertove mojstrovine, ki jih pogosto izvajajo, so zabile na starih glasbilih in v stilnih različicah v orkestracijah Liszta, Berliozja in Offenbacha drugačne odtenke. Prav za to priljubljenost je tudi mlad, talentiran in zelo plodovit goriški skladatelj Patrick Quaggiato, ki se rade vol-

je loteva v glasbi marsičesa, orkestriral dva Schubertova samospava - Schubert jih je napisal več kot 600 -, ki sta bila tako "krstno" izvedena prav na tem

ter že večkrat nastopala v ljubljanski Operi v znanih operah. S svojim izrazitim mezzosopranom rada sega tudi po pop in jazz glasbi in nastopa v musicalih. Blagozveneče Schu-

bertove pesmi je lahkotno, všečno in izvajalsko prepričljivo izvajala tudi skupina Bodeča Neža. K njej so na povabilo pevovodkinje Mateje Černic za to priložnost pristopile tudi pevke Goriškega komornega zbora, ki ga vodi Černičeva, tako da so se mili ženski glasovi "okrepili" in izkazali vso svojo pevsko izrazitost in ubranost. Pevke so dokazale, da se lahko uspešno lotijo marsičesa, tudi Schubertovih skladb ob spremljavi orkestra. Ob vztrajnem ploskanju so nastopajoči s pevkama v "duetu" in posamično na-

menili publiko še dodatek, droben izsek iz Mendelssohnove uglasbitve Shakespeareovega dela *Sen kresne noči, op. 61* (3. stavek - vseh je 12). Suvereno, kot se spodobi takima solistkama, sta lahko noč zaželeli kot prva in druga vila in ponudili še zadnji umetniški užitek. Na obeh straneh meje imamo mlade glasbenike, ki se resno in zavzeto trudijo in se v veseljem radi predajajo univerzalni govornici glasbe, zato je prav, da le ti imajo tudi možnost se med seboj spoznavati in se obojestransko oplemeniti s takimi skupnimi nastopi in pri tem pridobiti še večjo prepoznavnost in samozavest. Prav to možnost jim je ponudilo Gledališče Verdi s tem zelo uspešnim koncertnim večerom, ki je navdušil poslušalce, da so se ob čudoviti glasbi lahko zazrli nazaj v čas in se prepustili "romantičnemu" glasbenemu toku.

Iva Koršič

Abonmajska sezona SSG v Gorici / Gostovanje SLG Celje

Ko ljubezenske iskricice v zakonu začnejo ugašati ...

Pred božičnimi prazniki, 12. decembra 2016, so se goriški abonenti Slovenskega stalnega gledališča Trst zbrali v veliki dvorani Kulturnega doma v Gorici, da bi se ogledali tretjo abonmajske ponudbo v letošnji gledališki sezoni. V goste je prišlo Slovensko ljudsko gledališče Celje s predstavo *Dokler naju seks ne loči*. Dramaturško spretno napisan tekst, ki obravnava majhne in velike težave zakonskega para po petindvajsetih letih skupnega življenja, ko so se že ohladile vroče ljubezenske iskricice nekdanjih dni, je spisala kanadska avtorica Michele Riml, zrežirala pa Ajda Valcl, ki je ob sebi imela dramaturginjo Simono Hamer. Protagonista te romantične komedije, ki je v SLG Celje doživela prvo slovensko uprizoritev, sta Alice in Henry Lane. Povsem prepričljivo in naravno sta pod njuno kožo "zlezla" igralca Lučka Počkaj, ki je svojo igralsko pot začela v SSG

Trst in jo dolgoletni spremljevalci našega gledališča še zmeraj zelo pogrešamo kot natančno, prodorno oblikovalko marsikaterega kompleksnega lika, in Branko Završan, ki je kot igralec in svetovalec za gib večkrat sodeloval v primorskih gledališčih.

Po Alicini želji si po petindvajsetih letih zakona privoščita vikend v hotelski sobi - tu kraljuje velika zakonska postelja, v kateri naj bi spet zagorele strasti; scenografija je nastala po zamisli Jasne Vastl, kostumi pa so delo Andreja Vrhovnika, avtor glasbe je Saša Lušič. Še posebno ona si želi, da bi, tudi s pomočjo nasvetov priročnika *Seks za telebane*, obudila nekdanje strastne zublje. A to, kar naj bi bil "romantični" vikend, poln užitkov, se izjalovi in na dan privrejo vsi očitki, dvomi,

nerešena vprašanja, potlačene zamere, pač vse tisto, kar sta skrivala drug pred drugim. Sivi, ponavljajoči se življenjski vsakdanjik jima je odvzel vse, kar ju je osrečevalo v prvih letih zaljubljenosti. Prevladala sta otopelost in nezadovoljstvo. Drobni stvari, ki sta ju družila, pa ne more obuditi nikakršen priročnik, še najmanj tak, ki ponuja zglede, ki naj

bi z raznimi "pripomočki" razvneli slo. Ob teh poskusih se sama sebi zdita smešna. Pri pogovoru, ob katerem odkrjeta marsikaj novega v sebi in v svojem zakonskem sopotniku ter v njunem skupnem odnosu - pri tem ju

prešine celo misel na ločitev! -, končno spoznata, da srečne trenutke in tiho zadovoljstvo prinašajo le majhne pozornosti, ki si jih lahko le sama podarita drug drugemu.

Dokler naju seks ne loči ni zgolj lahkotna komedija, ki naj s svojimi komičnimi, duhovitimi trenutki zabava gledalce, ampak razkriva marsikatero resničnost iz življenja v dvoje, ki je vse prej kot lahko, tako da se v predstavljenih situacijah in občutkih, tudi grenkih, ki ju imata odrska lika, prepoznavajo tudi gledalci, "vpreženi v zakonski jarem", ki gotovo ni ovenčan samo s cvetkami, med njimi so tudi trni, ki zabolijo!

IK

Stiska ljudi je velika!

Novogoriško zavetišče za brezdomce že pretesno

Po letu dni od odprtja prostorov zavetišča za brezdomce v Novi Gorici so leti že pretesni. Po besedah vodje zavetišča Vesne Lipušček prenočevanje na toplem lahko nudijo le desetim brezdomcem, zaradi povpraševanja pa bi potrebovali vsaj še enkrat toliko postelj. "Imamo deset uporabnikov, in ker ni več prostih kapacitet, moramo nove prosilce zavržati kljub temu mrazu", je za STA povedala Lipuščkova. V zadnjih dneh so naredili tudi izjeme in sprejeli več brezdom-

cev, kot so imeli prostora. V zavetišču imajo nekaj dodatnih vzmetnic, na katerih lahko prespijo tisti brezdomci, ki sicer nimajo prostora v zavetišču. Nekateri uporabniki so v zavetišču že od samega začetka, žal pa so ga zaradi neupoštevanja pravil zavetišča nekateri morali tudi že zapustiti. Lipuščkova je poudarila, da se zavedajo tega, da imajo njihovi uporabniki težave z alkoholizmom in prepovedanimi drogami, zato so dosledni pri upoštevanju hišnega reda. Trenutno so v zavetišču le moški v povprečju stari med 35 in 45

let, dva med njimi pa celo preko 60 let. Večina med njimi jih prihaja iz okolja Goriške. Nekateri prebivalci so tudi iz drugih delov Slovenije, saj so na Goriško prišli zato, ker je tu nekoliko topleje kot drugje. Nekaj časa so gostili celo tujca, ki po prometni nesreči, v kateri je izgubil prav vse, ni imel kam iti. "To so zelo zanimivi ljudje, vsak ima svojo zgodbo, radoživi, veseli, večina med njimi pa ima težave z alkoholom in odvisnostjo od prepovedanih drog", je pojasnila vodja zavetišča. Vsak mora zato ob prihodu podpisati

izjavo, da ne bo v zavetišču prinašal alkohola, drog, da ne bo izvajal nasilja nad drugimi ali nad seboj, strogo so prepovedane kraje. Obenem pa morajo uporabniki za seboj pospravljati in skrbeti za red in čistočo v zavetišču, predvsem pa za lastno higieno. Uporabniki si v zavetišču zvečer pred spanjem tudi kaj skuhaajo, zjutraj pa nato po kavi ali čaju odidejo po svoje ali v dnevni center, kjer preživijo dan. Sosedje so jih kljub prvotnim naspotovanjem dobro sprejeli in nimajo več pripomb na delovanje samega zavetišča. "Tudi program se je prijel med samimi uporabniki, tako da verjamemo, da je nekako zadostil tem potrebam brezdomcev", je še dodala. Z Mestno občino Nova Gorica so se dogovorili, da bodo v prvem nadstropju uredili še deset dodatnih mest, tako da bo zavetišče ponujalo 20 namestitev za brezdomce.

Obvestila

V sredo, 25. januarja 2017, ob 19.00 v prvem in ob 20.00 v drugem sklicu bo na sedežu v ulici Don Bosco 60 potekal redni in izredni občni zbor članov Mladinskega doma z naslednjim dnevnim redom: Redni del: 1. izvolitev predsednika Občnega zbora, 2. pozdrav in poročilo predsednika Upravnega odbora, 3. razgovor, 4. blagajniško poročilo - odobritev obračuna 2016 ter proročuna in programa 2017, 5. izvolitev novih organov - Upravnega in Nadzornega odbora, 6. razno. Izredni del: 7. spremembe statuta.

Narodna in študijska knjižnica praznuje letos 70. obletnico delovanja. V okviru praznovanja te obletnice bomo organizirali več dejavnosti. Prva na sporedu je brezplačna peturna delavnica pripovedovanja pravljic TUDI KO POČI LONEC, PRAVLJICE ŠE ZDALEČ NI KONEC ali kulinarika pripovedovanja pravljic, ki jo bosta vodili Agica Kovše in Liljana Klemenčič. Delavnica bo v soboto, 28. januarja 2017, od 8.30 do 13.30 v prostorih Knjižnice D. Feigel v Gorici. Prijavnice zbiramo na elektronskem naslovu gorica@knjiznica.it, za informacije www.knjiznica.it.

JAVNI RAZPIS - 13. PRIZNANJE KAZIMIR HUMAR: Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica podeljujejo priznanje društvom in organizacijam ali posameznikom na osnovi utemeljitve predlagateljev in po presoji organizacij, ki priznanje podeljujejo. Predloge za priznanje zbira Zveza slovenske katoliške prosvete na podlagi javnega razpisa. Priznanje se praviloma podeljuje za ustvarjalne dosežke, za pomemben prispevek k razvoju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, za publicistično delo in za izjemne dosežke pri organizacijskem delu na kulturnem področju. Priznanje lahko prejmejo tisti, ki delujejo v goriškem prostoru. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. januarja 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra 85, s pripisom na ovjnic: "Predlog za priznanje".

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja v torek, 14. februarja, na dan sv. Valentina, popoldanski izlet samo z enim avtobusom v Kobjeglavo blizu Štanjela za ogled kraških krajev in obisk domače pršutarne. Vpisovanje po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

PD Rupa-Peč vabi na vsakoletni izlet v klasično Grčijo, v Meteoro, od 23. do 29. avgusta 2017. Info na tel. 0481 882285 (Ivo Kovic).

Prodajam gozdna drva in oljčno olje. Tel. 0481 390238 ob uri obredov (kmetija Aleš Komjanc, Jazbine).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško prireja šestdnevni izlet, od 16. do 21. maja 2017, v Nemčijo - 25 LET PO PADCU ZIDU za ogled Berlina in drugih pomembnih mest. Predpis na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure do 31. januarja.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CVID2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Darovi

Za Novi glas: Pavlica dr. Pietro, Bologna 200 evrov; v spomin na strica g. Davida Ožbota, darujeta nečakinji Ingrid in Fides Leban 100 evrov.

Ob 33. obletnici smrti predragega očeta dr. Antona Kacina darujeta Marija in Metka 100 evrov za Kulturni center Lojze Bratuž.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 20.1.2017 do 26.1.2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 20. januarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 22. januarja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Ponedeljek, 23. januarja (v studiu Sanja Vogrič): The Beatles' beat, ritem 60. let.

Torek, 24. januarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. januarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Kako so odkrivali nevidne drobnosti 2. del - Izbor melodij.

Četrtek, 26. januarja (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

Praznovalo je skoraj 110 članov Goriški upokoenci so silvestrovali v Furlaniji

Devi pred koncem leta so sami po sebi pomembni, zato jih ljudje želijo na poseben način proslavljati predvsem z upanjem, da bi se v novem letu uresničile njihove najljubše želje. S takimi mislimi se je 29. decembra 2016 popoldne udeležilo tradicionalnega silvestrovanja Društva slovenskih upokoencev za Goriško skoraj 110 članov. Peljali so se v kraj Remanzacco blizu Vidma v veliko gostišče Al Cardinale. V pozdravnem nagovoru je društveni predsednik Emil Devetak najprej spomnil prisotne na preminule člane, ki so jih nato počastili s trenutkom zbranosti. Zahvalil se je vsem odbornikom in sodelavcem za njihovo nesebično delo. Sledila sta prikaz obračuna leta 2016 in kratka obrazložitev letošnjega programa za 2017. Leto 2017 bo za goriške upokoence zelo pomembno, saj

bodo obeležili 35-letnico društvene obstoja in prirredili triletni občni zbor. Na srečanju so se udeleženci prepustili objemu prazničnega razpoloženja ob glasbi, petju, plesu, prijetni družabnosti ter si pričarali vesel Silvestrov večer. Ob primerni uri so organizatorji prirredili srečelov s številnimi dobitki. Zelo slovesno je nato potekala počastitev jubilarantov, in sicer petih 80-letnikov in osmih 70-letnikov, ki so prejeli po eno krasno vrtnico. Drugim 80-letnikom so v naslednjih dneh odborniki izročili po eno vrtnico na njihovem domu, štirim 90-letnikom pa po tri vrtnice. Proti koncu občutenega in vselega srečanja so se, kot se spodobi, poslovili od starega leta in nazdravili novemu letu z najboljšimi voščili, predvsem da bi bili zdravi in da bi gojili najiskrenejše medsebojne odnose. (ed)

Telovadna božičnica AŠZ Olympia Mladi športniki so se izkazali

V ponedeljek, 19. decembra 2016, je bila v telovadnici AŠZ Olympia v Gorici Telovadna božičnica, na kateri so v enournem programu nastopili vsi pripadniki plesnih in telovadnih sekcij društva - od ritmike, orodne telovadbe, predšolske telesne vzgoje (gymplay) do športnega plesa (show dance). Najmlajši skupine Gymplay so prisotnim pod vodstvom trenerk Damijane Češčut in Marije Jussa ter pomožne vaditeljice Gioie Innocenti prirredili krajši prikaz dela in štafeto. Isti trenerki (Damijana in Marija - po potrebi jima pomaga še Maja Devetak) skrbita pri društvu tudi za ritmično gimnastiko. Z mlajšima dvema skupinama deklic športnoritmične gimnastike sta pripravili vajo z obroči in vajo s pajčolani, s starejšima skupinama ritmičark pa vaji s trakovi in žogami. V uvodni točki Pingvinčki so nastopile vse ritmičarke. Na božičnici je kot solistka v vaji s kolebnico nastopila še Karolina Vizintin, po-

možna vaditeljica pri ritmični sekciji.

Mlajši osnovnošolski dečki športne gimnastike so staršem pokazali kratek prikaz dela, talno akrobatiko, preskok in trampolin - predšolska skupina orodnih telovadcev pa akrobatski poligon. Program so jim pripravili trenerji Miha Janežič, Rok Komel in pomožni vaditelj Andrej Rustja. Dekleta show dance skupin pa so se predstavila s točkami Ehi ho in Andiamo a comandare (mlajša skupina), starejša skupina pa je končala prirreditev z božično točko. Koreografije je pripravila Damijana Češčut. Vse prisotne je v imenu društva pozdravil športni direktor Andrej Vogrič, ki je telovadcem in številnemu občinstvu zaželel vesele praznike ter vse nagradil z božično slaščico.

Telovadno božičnico so si lahko ogledali tudi gledalci pred televizijskimi ekrani: v celoti jo je posnela Telefriuli in jo delno predvajala v soboto, 24. decembra.

Jean Jacques Bricaire

DOHODNINA

režiser: Jože Hrovat

Komedija

Pavle Repnik: MATEJ KLANJŠČEK
Srečka Piflar: DANIELA PUJA
Bumfi: JAKOB ŠFILIGOJ
Romeo Lizovih: BOŽIDAR TABAJ
Vendelina: POLONCA CUAN
Lucija: MOJCA DOLINŠEK
Kazimira: VANJA BASTIANI
Črtomir Stres: EGON CUAN

Prosnetno društvo Štandrež
Dramski odsek

Premiera: sobota, 28. januarja 2017, ob 20. uri
Ponovitev abonmajska: nedelja, 29. januarja 2017, ob 17. uri
Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu

V SODELOVANJU Z ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Kulturni center Lojze Bratuž

Krožek Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

MAG. RADO PEZDIR

Ekonomist, raziskovalni časnikar in predavatelj bo spregovoril o zgodovinskem ozadju zamejskega družbenega gospodarstva, genezi le-tega ter o njegovih dedičih v letu 2017.

ČETRTEK, 26. JANUARJA 2017, OB 20. URI
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

Kulturni center Lojze Bratuž

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Koncertna sezona 2016/2017

INVOKACIJE

NAJLEPŠA DUHOVNA GLASBA RAZLIČNIH RELIGIJ

KONCERTNI ZBOR CARMINA SLOVENICA
KARMINA ŠILEC, DIRIGENTKA

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
NEDELJA, 22. JANUARJA 2017, OB 17. URI

Informacije in nakup vstopnic:
Kulturni center Lojze Bratuž ponedeljek - petek med 8.30 in 12.30
Tel. +39 0481 531445 e-mail: info@centerbratuoz.org

Vrsta prireditev v spomin na velikega arhitekta Jože Plečnik v čeških očeh

Leto je tudi na Češkem v znamenju spomina na Jožeta Plečnika (23. 1. 1872 - 7. 1. 1957).

Pravzaprav našega znamenitega arhitekta štejejo Čehi za svojega. Tako kot, recimo, skladatelja Jakoba Gallusa in jezikoslovca Matijo Murka, ki sta oba ravno tako delovala v Pragi in sta tam tudi pokopana. V češkem zgodovinskem spominu zagotovo že skoraj devetdeset let prinaša Plečniku največ priz-

nal, a ga je Plečnik vedno vrnil. Enako je Plečnik ravnal tudi pri gradnji cerkve Srca Jezusovega, ki stoji le slaba dva kilometra od zgodovinskega središča Prage. Ta cerkev velja, kot rečeno, za najpomembnejši češki sakralni spomenik 20. stoletja.

Plečnikovo delo v Pragi ni minilo brez velikih nasprotovanj, napadalnih zapisov v časnikih, celo "domoljubnih" izpadov, češ, "ta tujec nam bo popolnoma skazil naše

Plečnikovo jubilejno znamko.

Vrhunec naj bi septembra bili dogodki pod skupnim naslovom Dnevi Ljubljane v Pragi. Težišče bo seveda razstava o Plečniku.

Dodajmo, da je na Češkem kar nekaj strokovnjakov, ki o Plečniku pišejo knjige in članke, pripravljajo razstave in predavanja. V knjigarnah je v češkem jeziku na voljo vsaj pet novjših del o Plečniku.

V arhivih javne češke televizije je dostopnih čez 90 oddaj in prispevkov, ki govorijo o Plečniku, ne zaostaja pa niti češki javni radio.

Pri promoviranju Plečnika na Češkem je zelo prodoren Damjan Prelovšek. Med drugim je pripravil potujočo razstavo o Plečnikovi sakralni arhitekturi ter razstavo Plečnikovih skic. Obe razstavi je spremljal izčrpen katalog. V nekaj letih je ta razstava bila na ogled v številnih galerijah Češke republike. Prelovšek je tudi član češkega dela skupine strokovnjakov, ki si prizadevajo, da bi Plečnikova arhitekturna dediščina na Češkem in v Sloveniji bila uvrščena na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

Dr. Martin Horáček z inštituta za arhitekturo na univerzi v Brnu je pred nedavnim na praškem posvetu o Plečniku za UNESCO predaval celo, da je to, kar je in kakor je ustvarjal Plečnik, pravzaprav dadaizem. Plečnika, pravi Horáček, ni mogoče enoznačno definirati in zaradi tega zavračati. Plečnik je trmasto samosvoj, pri čemer je moderniziral klasicizem in tradicionalizem, in to v tistih časih, ko so drugje, tudi na Češkem, priznavali na primer samo funkcionalizem. Gre za prizadevanja, da bi Plečnik ohranil veljavo v javni zavesti.

Tudi v Sloveniji je znan Tomáš Valena, predavatelj na tehnični univerzi v Münchnu, sicer rojen v Pragi, po materi slovenskega rodu. Napisal je o Plečniku več knjig in raz-

prav, v nemškem, češkem in slovenskem jeziku. Pravi tudi, da je Plečnik v širšem merilu vendarle še velika neznanka. Zato ga je potrebno še bolj čvrsto zasedrati v zgodovinospisju novejših svetovnih arhitektov.

V Sloveniji smo postali še posebej pozorni na profesorja Valeno zlasti leta 1996. Takrat je bil del skupine, ki je na pobudo tedanjega predsednika Václava Havla v Pragi na Hradčanih pripravila veliko razstavo z naslovom Josip Plečnik - Arhitektura za novo demokracijo. Govorila je o Plečniku, ki je v letih od 1920 do 1935 bil arhitekt

Cerkve Srca Jezusovega v Pragi

nanja dejstvo, da je prav on in ne kdo drug takoj po prvi svetovni vojni dobil naročilo za obnovo praškega gradu, največje dominante glavnega mesta Češke republike, ki je že vpisana na seznam svetovne kulturne dediščine UNESCO. Plečnik je, med drugim, zasnoval tudi najpomembnejši češki sakralni spomenik 20. stoletja, cerkev Srca Jezusovega v Pragi.

Tako češka strokovna literatura uvršča Plečnika med tri največje češke arhitekta 20. stoletja. Poleg Plečnika so to Jan Kotera in Pavel Janák. Vsi trije so tudi pogosta tema knjižnih del, razstav, televizijskih in radijskih dokumentarcev ter celo gledaliških predstav. O tem, kdo je med temi tremi arhitekti boljši, so sicer mnenja nekoliko različna. Res tudi je, da je primerjava komaj možna. V sodobno češko arhitekturo je vsak med temi velikani v prejšnjem stoletju vnesel lasten izraz. Arhitekt Janák navadno velja, pogojno rečeno, za igrivega bonvivana. Arhitekt Kotera je zagovornik gospodarnega načrtovanja.

Plečnik pa naj bi bil strog ustvarjalec, navezujoč se tudi na zgodovinsko kontinuiteto. **Kako Plečnika obravnavajo in kaj vse pripravljajo v Plečnikovem jubilejnim letu?** Že v januarjskih dneh okrog Plečnikove obletnice rojstva in smrti so vsi večji češki časniki objavili članke o Plečnikovem delu. Največji poudarek je seveda namenjen Plečnikovemu delovanju zlasti v Češkem okolju. Poudarjali so, da je Plečnik zapustil izjemno arhitekturo v številnih krajih, ne le v Pragi in na Češkem, pač pa tudi na Dunaju, vsaj nekateri pa so omenili tudi dela v Sloveniji, ki se sicer redko znajde na straneh čeških medijev.

V Prago je Plečnik prišel z Dunaja že leta 1911. Kot profesor arhitekture in oblikovanja si je v novem okolju pridobil velik sloves. Masaryk, predsednik novonastale Češkoslovaške, je kmalu po koncu prve svetovne vojne Plečniku zaupal obnovo praškega gradu. Grad je bil stoletja sedež čeških kraljev in je tudi v novi državi ostal sedež oblasti. Naročil mu je, Masaryk namreč, pravijo viri, naj **monarhistični grad spremeni v demokratičnega**.

Plečnik je začel delo na začetku 20. let prejšnjega stoletja. Obnova je trajala dobrih 15 let. V istem času je vodil obnovo in ravno tako koncipiral tudi notranjo opremo predsedniške rezidence - grad Lánya, ki leži kakšnih petdeset kilometrov severozahodno od Prage. Plečnik je odklonil vsakršno plačilo, rekoč, da je vse to delo zanj velika čast. Predsednik Masaryk mu je denar naka-

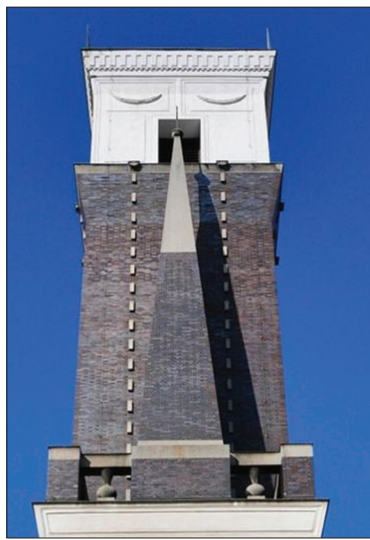
gal, pri tem so bili najglasnejši nekateri ljubosumni arhitekti in bojovita ženska združenja. Zato je Plečnik sredi obnove razočaran zapustil Prago. Dela je vodil večinoma na daljavo. Tako cerkve Srca Jezusovega nikoli ni videl. Še več - v pismu kaplanu Alexandru Titlu, ki je gradnjo cerkve vodil, je naročil, naj ga nikoli niti ne imenujejo kot ustvarjalca te cerkve.

V organizaciji ali s sodelovanjem slovenske-

ga veleposlaništva v Pragi bo skozi vse leto cela vrsta prireditev, povezanih s Plečnikom. Na obletnico smrti so, ob številni udeležbi iz Slovenije, pripravili mašo zadošnico v Plečnikovi cerkvi Srca Jezusovega. V mestni četrti, kjer ta cerkev stoji, bodo odprli Plečnikovo sobo. Na obletnico rojstva bodo ob Plečnikovem spomeniku na Hradčanih položili venec, slovesnosti pa naj bi se udeležil tudi Miro Cerar, predsednik slovenske vlade. Marca o Plečnikovi arhitekturi pripravljajo Knjižnica Václava Havla okroglo mizo, na kateri bosta sodelovala profesor Prelovšek iz Ljubljane in profesor Valena iz Münchna. Češka pošta bo izdala

ga veleposlaništva v Pragi bo skozi vse leto cela vrsta prireditev, povezanih s Plečnikom. Na obletnico smrti so, ob številni udeležbi iz Slovenije, pripravili mašo zadošnico v Plečnikovi cerkvi Srca Jezusovega. V mestni četrti, kjer ta cerkev stoji, bodo odprli Plečnikovo sobo. Na obletnico rojstva bodo ob Plečnikovem spomeniku na Hradčanih položili venec, slovesnosti pa naj bi se udeležil tudi Miro Cerar, predsednik slovenske vlade. Marca o Plečnikovi arhitekturi pripravljajo Knjižnica Václava Havla okroglo mizo, na kateri bosta sodelovala profesor Prelovšek iz Ljubljane in profesor Valena iz Münchna. Češka pošta bo izdala

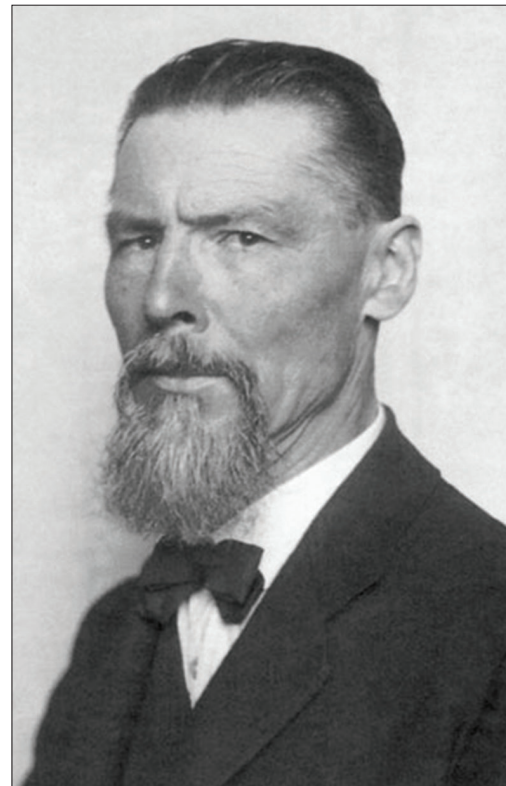
prenove Praškega gradu. Leto kasneje je izšla večjezična knjiga z naslovom *Josip Plečnik - Arhitekt Praškega gradu* (Josip Plečnik - Arhitekt praškega gradu). Razstavo lahko štejemo za podobno prelomnico, kot je bila razstava o Plečniku leta 1986 v Parizu. Eden od soavtorjev te razstave - in pisec knjig o Plečniku - je poleg Prelovška in Valene tudi Zdenek Lukeš. Profesor Lukeš je, med drugim, avtor vodnika po Plečnikovi arhitekturi na Češkem. In še bi lahko naštevali - avtorje in dela o Plečniku. Kot je videti, tudi na Češkem skrbijo za to, da bo Plečnikovo leto bogato in strokovno raznovrstno.

Peter Kuhar

Pomembna obletnica Mineva 60 let od smrti arhitekta Jožeta Plečnika

Dne 7. januarja 2017 je minilo 60 let od smrti arhitekta Jožeta Plečnika, ki je s svojimi deli zaznamoval tri evropske prestolnice - Dunaj, Prago in Ljubljano. V Plečnikovi hiši v Trnovem so ob tej priložnosti brezplačno

del za vpis na Unescov seznam svetovne dediščine. Serijska transnacionalna nominacija Brezčasna humanistična arhitektura Jožeta Plečnika v Ljubljani in Pragi vključuje cerkev sv. Mihaela v Črni vasi na Barju, promenado ob nabrežjih in

odprli vrata za obiskovalce, v ljubljanski stolnici je bila maša, ki jo je vodil ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore. Maši je pred ljubljansko stolnico sledila Plečnikova čajanka, ki jo je pripravilo kulturno-etnološko društvo Gallus Bartholomaeus iz Šentjerneja. Na njej je bilo mogoče poskusiti Plečnikov čaj, pripravljen iz mešanice zdravnih zelišč, iz katerih je čaj arhitektu več kot četrt stoletja pripravljala njegova gospodinja, Šentjernejska Urška. Plečnikovo čajanko šentjernejsko društvo načrtuje tudi 23. januarja, ko bomo obeležili 145. obletnico arhitektovega rojstva.

V Plečnikovi hiši so na dan odprtih vrat potekala vodstva po hiši, poleg tega so predvajali film Odtisi/Impressions Martina Emeršiča, v katerem se mojštra spominja najstarejši živeči Plečnikov študent, 95-letni Tone Mlakar. V četrtek, 12. januarja, pa so tam predstavili knjigo Simboli v Plečnikovi arhitekturi avtorja Andreja Hrauskyja, ki prinaša nove poglede na razumevanje mojstrove arhitekture in njene sporočilnosti.

Sicer pa Muzej in galerije mesta Ljubljane (MGML) v Plečnikovi hiši, ki jo upravljajo, načrtujejo štiri razstave, posvečene Plečniku. Prvo z naslovom Plečnik in Brioni bodo odprli 20. januarja. Na njej bodo predstavljeni javnosti do zdaj neznani izvorni načrti paviljona in fotografije Plečnikovih obiskov Brionov. Kot je pred časom za STA povedal direktor MGML Blaž Peršin, bodo letos začeli tudi priprave na obeleževanje 150. obletnice arhitektovega rojstva, ki bo čez pet let. Poleg tega želijo arhitekta vzpostaviti kot ikono mesta Ljubljane, saj je prav Plečnik Ljubljani dal tisti posebni pečat, po katerem se loči od drugih mest. Razen dogajanja v arhitektovi hiši v Trnovem bo Plečnikovo leto zaznamovala še vrsta razstav in drugih dogodkov po Ljubljani. Med drugim bo poleti na ljubljanskem gradu na ogled razstava Plečnik nad mestom, ki bo predstavila neuresničene arhitektove vizije za grajski grič. Že od leta 2011 pa Slovenija in Češka sodelujeta pri pripravi projekta nominacije Plečnikovih stavbnih in urbanističnih

mostove reke Ljubljanice vključno s tržnico, Vegovo ulico z Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK), Vrt vseh svetih na pokopališču Žale in cerkev sv. Frančiška Asiškega v Šiški, v Pragi pa cerkev sv. Srca Jezusovega na Vinohradih. Oddajo dosjeja nominacije državi načrtujeta v letu 2018.

Jože Plečnik se je rodil leta 1872 v Ljubljani. Obiskoval je umetnoobratno šolo v Gradcu, nato se je na Dunaju vpisal na umetnostno akademijo, na arhitekturni oddelek, ki ga je vodil prof. Otto Wagner. Po končanem študiju in študijskem bivanju v Italiji se je za dobrih deset let ustabil na Dunaju. Sprva je delal v Wagnerjevem ateljeju, nato kot samostojni arhitekt.

Med letoma 1911 in 1921 je živel v Pragi, kjer je bil profesor na umetnoobratni šoli. Leta 1920 je bil imenovan za arhitekta Praškega gradu, poleg tega je sprejel mesto profesorja na novoustanovljeni fakulteti za arhitekturo v Ljubljani. Leta 1921 se je preselil v Ljubljano, nato pa do leta 1934, ko je sodeloval pri obnovi Praškega gradu, veliko potoval med Prago in Ljubljano.

V Ljubljani je z NUK ustvaril prostor duhovne kulture, s Križankami prostor, namenjen umetnosti, za športne dejavnosti je zgradil stadion za Bežigradom, političnim shodom je namenil Kongresni trg, nabrežje Ljubljane je uredil za mlade zaljubljenca, park Tivoli pa za mestne sprehajalce. Vabili so ga tudi na druge konce domovine, njegovo delovanje pa je seglo tudi v druge republike nekdanje Jugoslavije.

Umril je na svojem domu v Trnovem. Petdeseto obletnico njegove smrti leta 2007 je Slovenija obeležila s Plečnikovim letom.

Novo pri Slovenski matici v Ljubljani Iztok Simoniti Deus vult - o vrednotah kristjanov

Slovenski diplomat Iztok Simoniti je pri Slovenski matici v Ljubljani letos objavil knjigo *Deus vult - o vrednotah kristjanov*. Že sam naslov knjige je zavajajoč, saj avtor v njej ne piše o nikakršnih vrednotah, ampak predvsem o zmotah in slabih dejanjih ter prav tako (po njegovem) napačnih navadah kristjanov. Pet esejev, ki so pred knjižno že doživeli revijalno objavo, je uokvirjenih med uvodni zapis filozofa dr. Tineta Hribarja in razmišljanje pesnice Mete Kušar.

Precej zanimivo izzveni Hribarjev uvod, ki postavlja pojem svetovnega etosa nad onega, ki ga zagovarjajo posamezne religije, kar je v sekularizirani družbi, kot je naša, več kot legitimno. Simoniti jevo izvajanje pa že od samega začetka zavzema povsem drugačen ton. V zapisih, ki so bolj podobni pamfletom kakor esejem, namreč avtor usmerja svoje žolčno nasprotovanje proti tistim, ki jih ima oziroma ki se imajo za mon (ote) iste. Simoniti izhaja namreč iz premise, da lahko temelji sodobne Evrope koreninijo le v antični (grško-rimski) tradiciji, ki je po

njegovem pluralna in pozna zato več bogov, nikakor pa ne na judovsko-krščanski, ki zagovarja le eno, torej enega boga. O tej dilemi je bilo pred dobrim desetletjem veliko govora, in sicer ob sprejemanju evropske ustave, ki judovsko-krščanskih korenin naposled ni omenjala, ustave pa (morda tudi zaradi tega) v vseh evropskih državah niso sprejeli oziroma so jo volivci zavrnili na referendumih.

Simoniti jeva premisa je namreč popolnoma napačna, saj je povsem skregana z evropsko preteklostjo in sedanjostjo. Javnost zelo dobro ve, da so judovsko-krščanske korenine Evrope izpadle iz njene ustave ne zaradi tega, ker bi krščanstvo, podobno kot antika, v dobrem in slabem Evrope ne zaznamovalo, ampak iz čiste politične računice, saj je vsem jasno, da se ima EU v prihodnje namen širiti proti Bližnjemu vzhodu (in primis Turčiji, s katero že potekajo pogajanja), torej na muslimanske dežele. Kar bode v oči pri Simoniti jevom izvajanju, ni le njegov srd, ki ga usmerja proti mon (ote) istom, ampak predvsem so-

vraštvo do katoliške Cerkve. Zanj namreč pravi, da je v času svojega obstoja v Evropi in svetu povzročila veliko več zla, kot bi ga lahko preprečila. Pri tem seveda pozablja veliko stvari, od tega, kako je krščanstvo

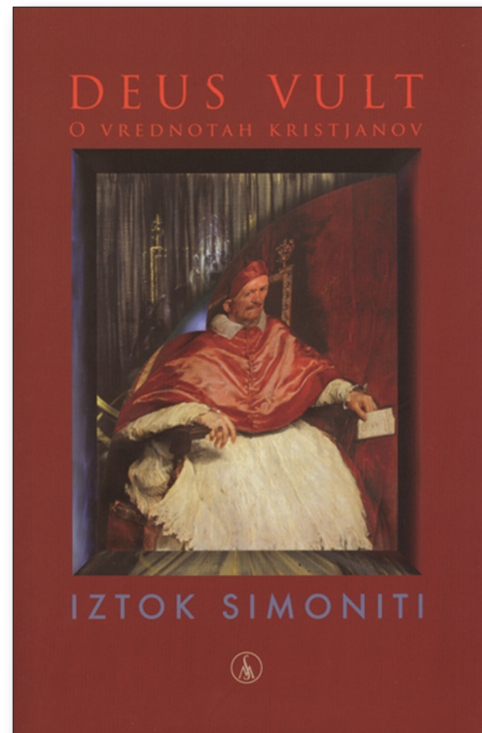
barbarom omogočilo integracijo v evropsko družbo, kako je evropski celini dolgo časa zagotavljalo stabilnost, kako so pogani zaradi spreobrnjenja opustili krvave živalske in človeške daritve, ipd. Res je seveda, da poznamo papeško inkvizicijo, a veliko odločitev so tedaj sprejemali evropski državniki in njihova posvetna oblast, ne pa Cerkev kot taka.

Ostale monoteizme, ki ne spadajo v katoliško sfero (druge oblike krščanstva, judovstvo, islam), obravnava nekoliko obrobneje in jim ne pripisuje toliko zla kot katoličanom; še posebej je pod udarom katoliški kler, od papeža do duhovnikov, ki jim naprti krivdo za pedofilijo, finančne malverzacije in še veliko drugega, slabega, seveda. Simoniti sploh ne omenja poslanstva, ki ga duhovniki še danes opravljajo v družbi, ponekod jim namreč še uspeva biti avtoriteta, pomagajo ljudem v stiski, z duhovno oskrbo lajšajo njihove tegobe, sprejemajo begunce, skrbijo za brezdomce in še bi lahko naštevati.

Čeprav Simoniti pravi, da kot ateist, pluralist in sekularist priznava svobodo ve-

roizpovedi vsakomur, takoj zatem poudarja, da monoteistom ne zaupa, ker se po njegovem mnenju med seboj sovražijo. Sovražili naj bi se torej judje in

evropski celini že zdavnaj konec in da evropsko (ter svetovno) družbo v današnjem času ogrožajo povsem različni problemi: politična nestabilnost, individualizem, vse večja revščina in razslojenost, prekarizacija mladitve, klimatske spremembe in še bi lahko naštevali. Da je krščanstvo v največji meri krivo za našete težave, se zdi res malce pretirano. Predvsem pa je zanimivo, da Simoniti sploh ne omenja pojma civilna religija, ki je nastal ob modernih revolucijah in razvoju demokracij (Anglija, ZDA, Francija) in ki je dejansko združil (po njegovem nezdružljivi) evropski izročili, torej antično in krščansko. Če pa je treba nujno iskati neko monoteistično religijo, ki danes ogroža varnost Evropejcev, je to islam, pa še to le v svojih obrobni in ponorelih frakcijah (ISIS), v katerih se večina muslimanov, posebej evropskih, sploh ne prepoznava oziroma jim nasprotuje, saj otežujejo njihovo integracijo v našo družbo. Zanimivo pa je, da spopad med ISIS-om in njegovimi nasprotniki sploh ne poteka na ravni veroizpovedi, saj Islamski državi nasprotuje tudi veliko muslimanov (Sirci, Kurdi, Iranci, Turki).

kristjani, kristjani in muslimani, judje in muslimani, nazadnje pa še kristjani med seboj. Od kod mu za to trditev dokazi, ni jasno. Pri tem očitno pozablja, da je verskih sporov in konfliktov na

/str. 16
Primož Sturman

Lavričeva knjižnica v Vipavi Prijeten večer v družbi aleksandrinsk

V Lavričevi knjižnici v Vipavi je bil v ponedeljek, 9. januarja 2017, prijeten kulturni večer, posvečen aleksandrinkam. Po uvodnih pozdravih g. ravnatelja in knjižničarke g. Zden-

ke je Marija Češčet uvodoma predstavila letošnjo knjižno zbirko GMD, v okviru katere je izšla tudi knjiga Darinke Kozinc *Les Goriennes*. O tej knjigi, ki s prefinjeno tankočutnostjo razpleta zgodbe o aleksandrinkah, je najprej spregovorila Majda Cibic, nato pa

je sama avtorica podala kulturno zgodovinsko ozadje nastajanja zgodb, ki jih opisuje v knjigi. Z odigranim prizorom o aleksandrinstvu pa so ustvarile posebno vzdušje članice Društva za ohranjanje kulturne dediščine aleksandrinsk in Društva žena Prvačina, ki so s svojim živim nastopom očarale vse prisotne. Večer se je nadaljeval še v sproščenem pogovoru, saj so udeleženci pripovedovali lastne spomine o zanimivem pojavu aleksandrinstva, ki je dal svoj neizbrisni pečat našemu primorskemu prostoru.

In memoriam Anton Nanut

V noči med 12. in 13. januarjem 2017 je v 85. letu po dolgotrajni bolezni umrl eden najbolj prepoznavnih slovenskih dirigentov, Prešernov nagrajenec Anton Nanut. V dolgi karieri je dirigiral ogromen repertoar in gostoval po vsem svetu. V rodnem Kanalu so ga pokopali 15. januarja. Nanut je veljal za enega najbolj znanih, uspešnih in tudi na tujih koncertnih odrih stalno prisotnih slovenskih glasbenikov. Svojo mednarodno glasbeno kariero je začel kot stalni dirigent orkestra v Dubrovniku. Pozneje je postal glavni dirigent orkestra Slovenske filharmonije v Ljubljani in vodja oddelka za dirigiranje na ljubljanski glasbeni akademiji, leta 1981 pa je prevzel vodenje Simfoničnega orkestra RTV Slovenija. Dejaven je bil tudi kot dirigent Slovenskega komornega orkestra in umetniški vodja Slovenskega okteta. Leta 2011 je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo. V obrazložitvi so ga označili za "poslanca slovenske poustvarjalnosti". "Močna, umetniško celovita in v svojem nastopu prepričljiva dirigentska osebnost je doživela tudi plodno studijsko dejavnost, ki je zabeležena na skoraj 200 posnetih nosilcih zvoka", je v utemeljitvi Prešernove nagrade zapisal Leon Stefanija. Posebej značilna je bila njegova odprtost za sodobno glasbo.

Maestro v galeriji Ars na Travniku leta 2011 (foto ddp)

Dirigent Stojan Kuret je za Slovensko tiskovno agencijo povedal, da je mojster Nanut pri njem "nedvomno pomenil preskok v načinu razmišljanja, doživljanja in doemanja glasbe". Nanutova naravna eruptivna muzikalnost ga je vedno presenečala, predvsem na koncertnem odru. Prav na koncertu je namreč znal potegniti za sabo cel orkester in dvorano. Obudil je tudi spomin na Nanutovo dirigiranje v gledališču Verdi v Trstu. Ko pa sta se tudi človeško zblížala, mu je Nanut rad pomagal. Pokojni je vrsto let sodeloval tudi z goriškim Kulturnim centrom Lojze Bratuž, med drugim v sklopu Kogojevih dnevov. V veliki dvorani KC Bratuž je leta 2009 dirigiral orkester RTV Slovenija, leta 2014 pa orkester iz Padove.

Nadarjen kuharski mojster Ivica Evačić Ivek v Wine baru klepetal z Natašo Benčič

Zanimivi Izolani so projekt Me-stne knjižnice Izola, zasnovan kot večerni klepeti, ki jih vodi novinarka radia Koper, Nataša Benčič. Konec novembra je v Wine baru predstavila gosta Ivka, ki je s svojimi kuharskimi specialitetami in spoštljivostjo do vsakega gosta ponesel ime hotela Marina, Izole in mediteranske kuhinje daleč v notranjost Slovenije in tudi onkraj naših meja.

Rodil se je 14. maja leta 1975 v Varaždinu in odrasel v družini, ki se je ukvarjala s kmetijstvom. Po mami in očetu je podedoval ljubezen do narave in kuhanja in spoznal tudi pomen zdrave domače kmečke hrane. Po končani osnovni šoli se je odločil za vpis v izolsko Srednjo gostinstvo in turistično šolo in jo uspešno končal. Odlično se je naučil tudi slovenskega jezika. Med služenjem vojaškega roka je imel celo priložnost kuhati za pomembne osebe iz vojaškega in političnega okolja.

V času, ko je obiskoval srednjo šolo, je vzljubil Izolo, morje, sonce, istrsko pokrajino in njene ljudi. Odločil se je, da Izola postane njegov dom. V hotelu Marina se je najprej zaposlil kot kuhar. Leta 2003 je prevzel vodenje hotela, a se kljub temu vsak dan po dvanajsti uri preseli v kuhinjo med lonce, poneve, štedilnike, pečice in hladilnike, vihti kuhalnico in poskuša jedi. Rad pripravlja svežo domačo hrano in recepte prilagaja letnim časom. Hrane ne pogreva in ji nikoli ne dodaja ojačevalcev okusa. Jediti rahlo zabeli z oljčnim oljem in doda nekaj domačih zeliščnih začimb. "Temu se reče živa kulinarika", pove.

Da bi gostom zagotovil najboljše, kar dajeta zemlja in morje, sodeluje z lokalnimi kmeti in ribiči v zaledju Izole, v Istri, na Kvarnerju in drugod. Imena vseh pridelovalcev so vsakokrat zapisana na tabli pred vhodom v restavracijo. Med specialitetami, ki jih ponuja re-

stavracija Marina, so kvarnerski škampi, škampova strnjanka, s koromačem ali bezgovim cvetom začinjjen brodet, v zelenjavi marinirana orada, jadranski lignji in hobotnica, bakala, brancin v paradižnikovi omaki, sardele, ovčice, morski listi, sal-

pe, osličji, ciplji, ostrige z limono, sipina solata, morske školjke dondole, jakobove pokrovače in mušole, kozice, ribiška juha, testenine z morskimi sadeži, sipin golaž, fuži s čemažem, krompirjeve kroglice s suhim paradižniki, blitva s krompirjem, ravioli s sirom in črnimi tartufi, gobe, fritaje, gratinirana polenta, divji šparglji, špargljeva ali špinačna krema, špargljeva juha z bljuščem. Postrežejo tudi z domačim kruhom. Za sladico so lahko špargljev tiramisu z jagodami, prelit z medeno omako, vanilijev sladoled, lešnikova krema, čokoladni tartuf, piškotni drobljenec in druge dobrote, za askete

pa limonov sorbet. Na koncu pa gostom v kozarce natočijo še domača istrska vina, malvazijo ali refošk. Na mizi se znajdejo tudi štajerska, briška, kraška, hrvaška, italijanska ali francoska vina, borovničevo žganje ali pelinkovec.

Ivek pazi, da je na krožniku čim manj

sestavin in da so jedi lepo aranžirane. Tako hrana ni le okusna za brbončice in želodec, ampak tudi prijetna paša za oči. O pripravljani hrani se s svojimi

gosti rad tudi pogovarja, odgovarja na njihova vprašanja ali jim zaupa recept. Po njegovi zaslugi je Marina iz navadne penzionske restavracije postala odlična restavracija, kamor se gostje vedno znova radi vračajo in jo priporočajo znancem, prijateljem, sorodnikom in poslovnim partnerjem doma in v tujini. Zgovorni Ivica Evačić Ivek pa je nadvse hvaležen tudi vsem prebivalcem Izole, ki so v njegovi kuhinji prepoznali odličnost in kvaliteto. Vse to je nadarjeni kuharski mojster zmozel zaradi svoje vztrajnosti, poguma, prizadevnosti in trdega dela, vizije in seveda skupine dobrih sodelavcev. Poudaril je, da si kot vodja najbolj prizadeva za dobre medsebojne odnose v kolektivu. Simpatičen gost je ob koncu zanimivega in razgibane pogovora, ki ga je spretno vodila Nataša Benčič, vse obiskovalce povabil, naj poskusijo nekaj specialitet, ki jih je pripravil prav za ta večer.

Pogovor povzela in jedilne liste pregledala Špela Pahor

Kratke

Študijska štipendija Albina Ločičnika za akademsko leto 2016/2017

Slovenska prosveta razpisuje že peto leto študijske štipendije iz Sklada Albina Ločičnika v spomin na dobrotnika in zavednega Slovenca inž. Albina Ločičnika.

Štipendije so namenjene slovenskim univerzitetnim študentom in študentkam inženirstva s stalnim bivališčem v Furlaniji Julijski krajini, ki so se v študijskem letu 2016/17 vpisali na študij omenjene smeri. Prošnjam, katere je treba nasloviti na Slovensko prosveto, ul. Donizetti 3, 34133 Trst do 31. januarja 2017, je treba priložiti:

- kratak življenjepis (s podatki o dosedanjem šolanju in sodelovanju v slovenskih organizacijah)
- potrdilo o vpisu na fakulteto oziroma potrdilo o opravljenih izpitih za naslednje letnike
- potrdilo ISEE

Predvidene so štiri štipendije, o katerih višini bo odločala komisija. Ob enakih pogojih bodo imeli prednost študenti gradbene smeri. Razpis je objavljen tudi na spletni strani Slovenske prosvete (www.slovenskaprosveta.org), za dodatne informacije pišite na uprava@slovenskaprosveta.org.

Še eno uspešno leto za slovenski film v Trstu

V petek, 20. januarja, se bo v Trstu začela 28. izvedba tržaškega filmskega festivala. Festival bo trajal do nedelje, 29. januarja. Letošnja slovenska udeležba na festivalu je zelo bogata in sledi tisti iz leta 2015, ko se je na tržaškem festivalu začelo praznovanje dvajsetletnice Slovenskega filmskega centra.

Slovenski filmi bodo nastopili v vseh treh tekmovalnih programih, pa tudi v različnih posebnih programih.

Za tekmovalni program desetih igranih celovečernih filmov so izbrali Nočno življenje režiserja Damjana Kozoleta, ki bo na sporedu v torek, 24. januarja ob 20. uri v dvorani Tripcovich, ki je s tisoč sedeži največja dvorana festivala. Vsi tekmovalni filmi imajo status italijanske premiere, med njimi je tudi srbski film Dobra žena režiserke Mirjane Karanović, zmagovalec zadnjega ljubljanskega filmskega festivala, in Z druge strani, hrvaškega režiserja Zrinka Ogreste, ki je bil premierno prikazan na zadnjem Berlinalu. Projekcije se bo udeležil tudi režiser Damjan Kozole.

V programu enajstih celovečernih filmov bodo v soboto, 21. januarja, ob 20.00 prikazali film Houston, imamo problem! režiserja Žiga Virca, našega kandidata za tujejezičnega oskarja v letu 2016. Tudi ta film bo na sporedu v dvorani Tripcovich. Istega dne, ob 14.00, bodo v dvorani Miela prikazali kratki film Srečno, Orlo režiserke Sare Kern, ki se je uvrstil v tekmovalni program kratkih filmov. Film, ki se je premierno že predstavil v Italiji, v tekmovalnem programu zadnjega beneškega festivala, so uvrstili med osemnajst izbranih filmov.

Že prvi dan festivala pa bo v netekmovalnem programu dokumentarnih filmov ob 16.30 prikazan koprodukcijski film Brezmejno nemškega režiserja Petra Zacha. Poetični tekst za film je prispeval slovenski pesnik Aleš Steger in pripoveduje o pokrajinah in prebivalcih srednje Evrope. V nedeljo, 22. januarja, bo kot poseben dogodek v dvorani Miela ob 14.00 na sporedu igrani film Komedijski solz režiserja Marka Sosiča, ki je bil premierno predstavljen na festivalu v Portorožu, konec februarja pa prihaja v slovenske kinematografe. Istega dne ob 22.00 bo na sporedu koprodukcijski film Dan osvoboditve, ki prikazuje turnejo skupine Laibach v Severni Koreji in je prikazan v sklopu fokusa na baltski film.

V torek, 24. januarja, bo ob 14.00 potekala še posebna projekcija restavrirane verzije filma Dolina miru režiserja Franceta Štiglicca, ki po slavnostni premieri na festivalu v Cannesu potuje tudi po drugih mednarodnih festivalih.

V sklopu festivala bo že sedmo leto potekalo koproducentsko srečanje, ki zaradi geografske lege mesta in regije nosi naslov When East Meets West (22. -24. januar). Italijanski producenti in producenti iz Jugovzhodne Evrope se vsako leto srečajo z ustvarjalci iz tretje regije: prvič je to bila Španija, potem Francija, skandinavske države, nemško govoreče države, Benelux, leta 2015 angleško govoreče dežele Velika Britanija, Irska, ZDA in Kanada, lansko leto Španija, Portugalska in Južna Amerika, letos pa ponovno Francija in prvič tudi Baltske države (Latvija, Litva in Estonija). Srečanje je namenjeno 22 koprodukcijskim izbranim projektom, ki iščejo partnerje, izboljšavi dokumentarnih in igranih projektov, ki že imajo za sabo prvo montažo. Med tremi izbranimi celovečernimi filmi v programu First Cut Lab bo tudi slovenski projekt.

Zahvalna maša ob 149. obletnici rojstva Josipa Pangerc

V župnijski cerkvi sv. Urha škofa v Dolini pri Trstu je bila v torek, 3. januarja, zahvalna sv. maša ob 149. obletnici rojstva Josipa Pangerc. Slovesnost je vodil častni ljubljanski nadškof metropolit msgr. Alojz Uran ob somaševanju dolinskega župnika g. Mihaela Palfija. Josip Pangerc, ki se je rodil v Dolini 3. januarja leta 1868, je bil gospodarstvenik, politik, narodni buditelj, večletni nadžupan dolinske občine, cesarski in kraljevi deželni poslanec in odbornik, sodnik, vojni poveljnik, glasbenik, skladatelj in kulturnik. Pangerc nosi veliko zaslug tudi za ohranjanje kakovostnega slovenskega zborovskega petja v dolinski župnijski cerkvi tudi med obdobjem fašizma. Tam je deloval kot organist in zborovodja več kot 40 let vse do svoje prerane smrti leta 1925. V dolinski cerkvi so še danes ohranjene orgle, na katere je Josip Pangerc igral. Orgle je izdelal ljubljanski orglarski mojster France Goršič po zaslugi Josipovega očeta in dolinskega dekana viteza Jurija Jana leta 1876. Slovesnost sta priredila Srednjeevropski inštitut za zgodovino in kulturo "Josip Pangerc" in dolinska župnija.

Društvo slovenskih izobražencev

Novemu letu so v Peterlinovi dvorani nazdravili s ... prosekarjem

Prvo okroglo mizo v novem letu so v Društvu slovenskih izobražencev name-nili prosekarju. V Peterlinovi dvorani so gostili vinogradnika in vinarja Andreja Boleta, predsednika Društva kraških vinogradnikov Mateja Škerlja in Alessia Štoka, mladega bolničarja, ki se je približal temu svetu zaradi zdravstvenih težav in mu nudi veliko zadoščenja. Pogovor je vodil novinar Matjaž Rustja, ki je vsakega tudi predstavil.

Andrej Bole, pripadnik šeste generacije, rojene na Piščancih, je prvi na Tržaškem ustekleničil penino Prosecco z zaščitenim poreklom DOC. Najprej se je začel ukvarjati z vinom povsem amatersko, iz osebne želje, ker so doma od nekdaj imeli glero. Pred petimi leti pa je poskusil narediti penino iz glere, z imenom Piščanci brut za domačo uporabo. Sledilo je povabilo Kmečke zveze, da bi naredil penino za martinovo. Leta 2015 so potrgali malo prej grozdje, ki je bilo primerne kakovosti, vino so pustili vreti doma, nato ga je Andrej Bole odpeljal v podjetje za penine v Furlaniji. Njihov protokol sicer predvideva določene postavke. Da bi prišel do sprejemljivega rezultata, se je odločil, da hoče do-

Foto damj@n

bro penino, z imenom Prosecco Trieste. To je belo suho vino z mehurčki, iz glere. Alessio Štoka je spregovoril o zgodovinskem ozadju te penine, še prej pa obrazložil razliko med proseccom in prosekarjem. Prvo je suho vino, pridelano izključno iz trte glera, prosekar pa je mešanica treh avtohtonih vrst: vitovske, malvazije in glere. Občinstvu je prebral besedilo, ki ga je Ivan Nabergoj s Proseka dal dr. Josipu Vošnjaku, ki ga je vključil v svojo knjigo *Razumno kletarstvo iz leta 1873*. Prosekar, pridelan na Proseku, je bil znan po celem svetu, ker so prihajali

k nam, ga pili in se ga spominjali v zapisih.

Predsednik Društva kraških vinogradnikov Matej Škerlj je strnil, da so na Krasu v glavnem dve močnejši avtohtoni sorti poleg glere, to sta vitovska in teran. Vitovska se je tukaj uveljavila zaradi močne burje, ker jo je težko iztrgati, za teran pa je značilna visoka mineralnost zaradi določenih klimatskih pogojev. Beseda je tekla o aferi Prosecca in nejevolji, ki so jo sprožili italijanski mediji, v katerih pa niso sploh poudarili izvora imena prosecca, o velikih političnih in ekonomskih interesih pa o mar-

ketinških potezah. Štoka je dejal, da na Proseku in v sosednjih vaseh ustanavljajo Društvo za zaščito prosekarja, saj si prizadevajo, da bi spet zaživela breg in vaška ekonomija, zato morajo sami braniti svojo zemljo. Po Boletovi in Kantejevi sledi si mladi želijo pridelovati prosekar po stari metodi. Tako so povprašali starejše domačine za točen postopek in so ga z uspehom preizkusili.

Medtem ko sta Bole in Škerlj poklicna vinogradnika, je Alessio bolničar. Vinogradništvu se je pred kratkim približal zaradi močnih glavobolov in stresa. Odkar se ukvarja s trtami, ga hrbet ne boli več. Priznal je, da zahteva vinograd veliko truda in ogromno dela, a daje tudi veliko zadoščenja. Bole je dodal, da je to delo res garaško in zaslužki niso visoki, ker ti država "poje" vse, a lahko vsaj svobodno razmišljaš. Svetoval je, da bi moral vsak poskusiti delati v vinogradu vsaj eno obdobje, ker je zdravilo za telo in dušo.

Ob koncu je Matej Škerlj zaželel veliko dobrega vina in dobrih letin, nato so vsi prisotni nazdravili na novo leto s kozarcem Boletove penine Prosecco DOC.

Metka Šinigoj

Mednarodni seminar v organizaciji MOSP Trenirajmo arhitekto, ki gradijo mostove

Mladinsko kulturno društvo MOSP (Mladi v odkrivanju skupnih poti) se je v novo leto podalo z željo po večkulturnosti in pove-zovanju. Sprejelo je namreč pomembno nalogo organizacije prvega izmed letošnjih YENovih seminarjev. Ta bo potekal med 18. in 24. februarjem v Trstu pod naslovom *Training architects - Trenirajmo arhitekto*. Naslov seminarja se nanaša na idejo, da lahko manjšine postanemo mo-

stovi med različnimi kulturami, mladi pa smo njihovi arhitekti. To je tudi eno izmed osnovnih načel organizacije YEN (Youth of European Nationalities), ki vse od ustanovitve leta 1984 povezuje mlade manjšince iz vse Evrope. Njen glavni cilj je osveščanje in spodbujanje mladih k aktivnemu delovanju v lastnih manjšinah. Zavzema se za pravice manjšin, večkulturnost in večjezičnost ter si prizadeva vzbuditi zanimanje za manjšinsko problematiko pri

akterjih na evropski ravni in večinsko javnostjo nasploh. V YEN je včlanjenih štirideset mladinskih manjšinskih organizacij iz različnih evropskih držav. Med temi je tudi MOSP, ki predstavlja slovensko manjšino v Italiji.

Februarskega seminarja se bo udeležilo približno 30 mladih pripadnikov manjšin iz vse Evrope. Namenjen pa je izobraževanju prihodnjih voditeljev mladinskih in manjšinskih organizacij. Udeleženci bodo na predavanjih in delavnicah razvijali veščine vodenja in nastopanja ter se utrjevali v vlogi leaderjev. Poleg delavnic vključuje seminar

tudi spremljalni program, v sklopu katerega udeleženci spoznavajo lokalno manjšino. MOSP zanje načrtuje slavnostni sprejem, ogled slovenskega Trsta in Krasa. Zelo se veseli tudi predstavitev slovenskih šol - srečanja z višješolci šole Slomšek - ter obiskov različnih krajev in ustanov, ki igrajo pomembno vlogo pri slo-

venski skupnosti v Trstu. Za več informacij nam lahko sledite na Facebook skupini: **MOSP - Tudi Mi Smo YEN** <https://www.facebook.com/TudiMiSmoYen/?fref=ts> Ali spletni strani: www.yeni.org

TRST, 18th - 24th FEBRUARY 2017

Trst in Tržič

Serracchianijeva se je sestala z županoma

V beleški predsednice Furlanije Julijske krajine Debore Serracchiani sta bili 4. januarja 2017 srečanja z županoma Trsta in Tržiča na sedežu deželne vlade. Z Robertom Dipiazzo je tekla beseda o obuditvi starega pristanišča, medtem ko je Anna Maria Cisint primerjala svoj pogled na trziške perspektive s pogledi deželne vlade.

"V marsičem se strinjava, na primer glede tega, kaj je koristno za pristanišče v Tržiču in kakšna bi morala biti vloga podjetja Fincantieri", je Serracchianijeva komentirala srečanje s trziško županjo. "Ob nekaterih vprašanjih ni popol-

nega soglasja, ampak želja po sodelovanju in dogovarjanju je vsekakor velika".

Nestrinjanje vlada na področju zdravstva, pri čemer je Anna

Maria Cisint potožila, da bolnišnica San Polo deluje v ostrih razmerah. K temu pa je Serracchianijeva pristavila, da je za

deželno vlado ta bolnišnica "izjemno pomembna". "Zato smo jo primerno umestili v prenovljeni deželni zdravstveni sistem in se nadejamo, da bomo še izboljšali njene storitve", je dodala deželna predsednica.

Cisint se je sicer zahvalila deželni vladi, ker je pripravila zajeten načrt infrastrukturnih investicij, še zlasti glede poglobljanja morskega dna in izboljšanja nosilnosti tal.

Serracchianijeva in Cisintova sta uglaseno ocenili vlogo podjetja Fincantieri, ki bi moralo po mnenju obeh skrbeti za zaposlovanje krajevne delovne sile, kar velja zlasti pri izboru podizvajalcev. Deželna predsednica je v zvezi s tem omenila Pakt o zakonitosti, ki bi ga ladjedelniška družba morala podpisati z notranjim ministrstvom in prefekturami; podpisala še ni, zato bo Serracchianijeva urgirala pri novem notranjem ministru Marcu Minnitiiju za premik z mrtve točke.

Anna Maria Cisint, ki ji je oče umrl zaradi posledic izpostavljenosti azbestu, se je nato zahvalila deželni vladi, ker namerava prihodnjo konferenco o azbestu prirediti ravno v Tržiču.

Z Robertom Dipiazzo pa se je Serracchianijeva domenila, da bosta Dežela in Občina Trst pripravili usklajen načrt del za obnovo Starega pristanišča v Trstu, potem ko so v Rimu v ta namen odmerili 50 milijonov evrov. Tržaški župan je izrazil svoje zadovoljstvo, ker so pogovori z deželno vlado usmerjeni v skupno dobro.

Na zdajšnjem seznamu del, ki so ga lani podpisali na ministrstvu za kulturno dediščino v Rimu, so muzejski pol (dela so vredna 25 milijonov evrov), prometna ureditev (3,5 milijona), nov sedež Mednarodnega centra za genetski inženiring in biotehnologijo - ICGEB (12 milijonov), obnova žerjala Ursus (dobrih pet milijonov) in nepremičnine, ki ji praviyo "Locanda" (800.000 evrov). Uredili bodo tudi celoten pas ob obrežju.

ARC/PV

STOLNICA SV. JUSTA Božični koncert ZCPZ

Čudežna moč božičnih pesmi

Božične pesmi imajo čudežno moč, da povezujejo: pevce, ki jih izvajajo, in publiko, ki jim prisluzhne. Okrog sto mladih pevcev in instrumentalistov je z izvajanjem božičnih melodij sodelovalo pri glasbenem projektu KC Lojze Bratuž, ki je s sodelovanjem Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta postal tudi snov tradicionalnega božičnega koncerta v stolnici sv. Justa v Trstu v nedeljo, 15. januarja 2017.

Po decembrskem goriškem nastopu v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je cerkveni okvir dodatno ovrednotil vsebine programa s posebnim čarom, slovesnostjo in z zelo občutenimi izvedbami. Osem pevskih zborov, sedem instrumentalistov in tri vokalne solistke so izvedli zelo prijeten spored božičnih skladb iz svetovne in slovenske zakladnice v priredbah Patricka Quaggiata, ki je pri projektu sodeloval tudi v vlogi tolkalista. Zborovodja Mirko Ferlan pa je prevzel taktirko in je vodil veliko zasedbo do lepega uspeha ubrane in povezane celote, sporočilnih in muzikaličnih izvedb, saj je bila vokalna "klavijatura", na katero je lahko igral, zelo dobro pripravljena in motivirana (posamezne zборе so za nastop pripravili njihovi zborovodje).

Zborovske, instrumentalne in solistične točke so ponujale zanimivo zaporedje glasbenih trenutkov. Vsak je imel poseben čar: enogla-

Neva Zaghet (foto dpd)

je ustvaril pristrčno vzdušje z znano angleško ljudsko in se je nato zabaval pri izvedbi ameriškega klasika Jingle bell rock, Martina Kocina je povezala nežnost in živahnost Premrlove in Mišelčeve pesmi, medtem ko se je Nataša Jakopič soočila z Regerjevo uspavanko in Adamovo efektno O holy Night. Piazzollova Ave Maria je navdihnila muzikaličnega violinista Aleša Lavrenčiča, ameriška pesem pa suverena saksofonista Luko Paljka. Zvok zbora je dopolnjeval, podpiral in

Foto dpd

na adventna himna iz 15. stoletja je bila uvodni pozdrav zbora, sopranistka Nada Tavčar je prešla iz božičnega utrinka Brede Šček v čustvenost španske ljudske, zbor

dopolnil kvartet harmonik, ki so ga sestavljali Dejan Vidovič, Manuel Figheli, Manuel Persoglia in Jure Bužinel, ki so s Ferlanom samostojno zaigrali tudi Ipavčevo

priredbo ljudske Kaj se vam zdi za kvintet harmonik in tolkala. Predsednik ZCPZ Marko Tavčar je v spremni besedi povedal, da so na Goriškem in Tržaškem začutili potrebo, da skušajo med mladimi spodbuditi veselje do petja in zborovske kulture. Zagotovo je trud nagradila spodbudna slika angažiranih mladih izvajalcev, ki so se potrudili za prepričljivo, natančno in hkrati čustveno izvedbo izvirnega programa. Dogodek je s svojo prisotnostjo počastila množična publika, a tudi številne verske in kulturne avtoritete, med katerimi je svojo posebno pohvalo posredoval škof Giampaolo Crepaldi, ki je čestital vsem nastopajočim za doživet koncert, ki je "pomenljiva stran slovenskega življenja in kulture".

Duhovna plat slovenske pevske kulture, ki je enakovredna posvetni kot peruti ptice, je bila tudi snov razmišljanja Neve Zaghet, ki je letos napisala in podala priložnostno misel. Cerkev in posvetno delovanje, krščanske in laične korenine so razsežnosti iste kulture: govornica je omenila več primerov slovenskih skladateljev, ki so pisali za obe področji, a tudi cerkvenih zborov, ki so hkrati reprezentančne skupine za vaše praznike. Govorila je o vlogi cerkvenega petja v slovensčini v času fašizma, a tudi o povezavah z delovanjem slovenskih protestantov v Benečiji.

ROP

Obvestila

Slovenski slikar Staš Kleindienst se prvič predstavlja v Italiji z osebno razstavo del, ki so nastala med leti 2014 in 2016. Kuratorica razstave Matilde Tirittico je dogodek umestila v okvir 28. tržaškega filmskega festivala Alpe Adria, na katerem se bo predstavila tudi slovenska filmska produkcija. Dogodek je nastal v sodelovanju z Generalnim konzulatom Republike Slovenije v Trstu. Razstava, ki so jo odprli v sredo, 18. januarja, in bo na ogled do 4. marca, je nameščena v prostorih Atelier Home Gallery v palači Panfilii, ul. della Geppa 2 (3. nadstropje). Postavitve bo od 19. do 29. januarja odprta od 10. do 12. ure in od 17. do 20. ure,

od 30. januarja pa v četrtek, petek in soboto od 18. do 20. ure. Možni so tudi obiski po dogovoru: info (at) atelierhomegallery.org

Gledališki vrtljak vabi v nedeljo, 22. januarja, na predstavo ZLATA PTICA v izvedbi Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane. Prva predstava bo na sporedu ob 16. uri, druga ob 17.30. Za animacijo bo poskrbilo društvo Melanie Klein. V dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ul. Brandesia 27. **Gospa z izkušnjami** išče delo: likanje, pospravljanje, varstvo starejših. Tel. št. 00386 41 297566.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Nada Martelanc 20 evrov.

Gospod MARIJ MAVER

je te dni slavil visok življenjski jubilej.

Iskreno mu čestitamo!

UREDNIŠTVO in UPRAVA NOVEGA GLASA

Iskrena voščila ob 80. rojstnem dnevu

naj prejme dolgoletni član izvršnega odbora

MARIJ MAVER.

SVET SLOVENSКИH ORGANIZACIJ

Nativitas v Barkovljah

Čar pevske božične kulture

Nativitas je v naši deželi sinonim za "zborovski" Božič. Deželna revija združenja USCI povezuje tudi letos skoraj stopenetdeset božičnih koncertov, ki jih ob novostih in tradicijah oblikujejo italijanski in slovenski zbori iz vseh pokrajin dežele Furlanije Julijske krajine. Revija nima žanrskih meja, od obujanja ljudskih obredov do velikopoteznih projektov ali jazzovskih, gospel in pop različic božičnega vzdušja. V ta okvir spada vsako leto tudi izstopajoči dogodek za združene zборе, ki ga USCI prireja v sodelovanju z orkestrom videmskega konservatorija pod vodstvom Walthera Thematica. Letos se je ta projekt osredotočil na romantično mojstrovino, kot je zahtevni *Te Deum za soliste, zbor in orkester* avstrijskega skladatelja Antona Brucknerja (1824-1896). Koncert je zazvenel v treh nabito polnih cerkvah: v Vidmu, v svečiču Madonna di Rosa v kraju San Vito al Tagliamento, premierno pa v cerkvi Srca Jezusovega v Gorici. Slovenski zbori niso izostali niti od tega zelo uspešnega dogodka, saj so pri izvedbi sodelovali pevci MePZ Hrast, njihov dirigent Hilari Lavrenčič, v orkestru pa violinist Aleš Lavrenčič.

Nativitas kaže ob takih priložnostih svojo veličastno preobleko, v adventnem in božičnem času pa zaživi predvsem na mnogih, občutenih krajevnih prireditvah. SKD Barkovlje je priredilo v cerkvi svetega Jerneja tradicionalno božično revijo z naslovom *Bila je luč, bila je pesem*, pri kateri sodelujejo vse pevske in instrumentalne skupine društva ter gostujoča skupina. Večer je z lepo sestavljenim programom zvenel domače, nikakor pa ne rutinsko, v zapored-

ju različnih zasedb in glasbenih vtisov z mednarodnim pridihom. Mali pevci Glasbene kambre so v uniformah in z božično rdečimi rutami podali pevski pozdrav pod vodstvom Tine Renar, nato sta za baročnega in pastoralnega duha poskrbela organist Martin Vertovec in instrumentalna skupina, ki jo sestavljajo violinisti Irene Parisini, Florjan Suppani in Vanja Zuliani, pianist Max Zuliani in kitarist Ivan Suppani.

Ženska vokalna skupina Barkovlje se je predstavila v bleščečih majicah, a tudi v lesku dobre forme, saj se skupina večja, krepi in izoblikuje v vedno bolj enotno zvočno podobo. Tudi program je bil zanimiv, raznolik in tudi "ekumenski", saj se je začel s čustvenimi židovskimi skladbami, zaobjel mediteransko obarvano grško ljudsko pesem v čast svetemu Vasiliju in upošteval vsčeno govoricu angleških božičnih pesmi. Skupina je našla prostor tudi za krstno izvedbo skladbe Adija Daneva (ki je bil prisoten med publiko), operno navdihnjenega samospesa z zborovskim komentarjem na temo materinstva in otroštva. Kot solistka je nastopila Francesca Agostini, na klavir je igral Simon Kravos. Koncert je sklenil moški zbor Claudio Monteverdi iz Rude, ki je ob tej priložnosti zadnjič zapel pod vodstvom Matjaža Ščeka (vodstvo je zdaj prevzela Mira Fabjan). Medigra med nastopajočimi skupinami je bila primerno "besedna", s prijetnim branjem pesmi in narečju barkovljskega pesnika Aleksandra Furlana, z glasom Ladija Vodopivca. Družinski praznik zaživi bolj iskreno, če so tudi voščila podana v "domačem" jeziku.

PAL

Ob koncu razstave še javno srečanje v Trstu

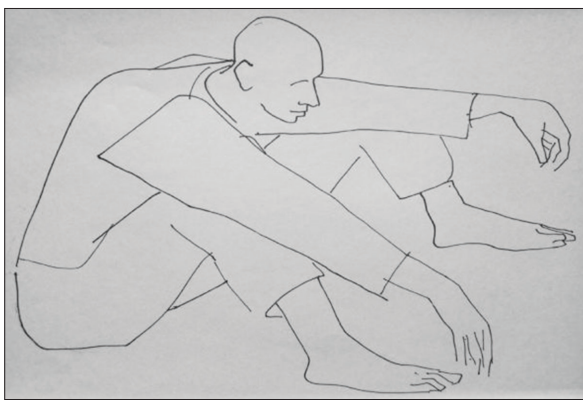
Roberto Sambonet: odtisi obrazov odtujenosti

Ob previsu starega in novega leta se izteka po svoje zanimiva, a nekoliko prezrta razstava, morda zaradi nenavadne lokacije, prej decembrskega prazničnega vzdušja in zdajšnjega zatišja. V deželni svetlu FJK so sredi decembra odprli razstavo risb italijanskega slikarja in dizajnerja Roberta Samboneta. Kdor se bo opogumil in stopil in prvo nadstropje deželne palače na trgu Oberdan (od ponedeljka do četrta, od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.30, v petek od 9.30 do 13.00), bo v začetku morda razočaran.

Na velikih panojih so nekoliko zbledeli papirni odtisi, izrisani s flomastrom, svinčnikom ali črnilom, s tankimi, gvašnimi ali akvarelnimi konturami, stari več kot 60 let, pričevanjski listi iz večmesečnega obiskovanja brazilske umobolnice Juqueri. Oblikovalec, ki je prijateljaval s finskim kolegom Alvarjem Aalatom in je znan po svoji kreaciji racionalne kuhinjske opreme in pripomočkov (za slovit inox ribjo kozico je 1970 prejel enega od 4 zlatih kompasov), je po milanski akademiji preživel pet let (1948-53) v Braziliji in tam ustvarjal v sodelovanju s prijateljem in sorojakom Pietrom Mario Bardijem, direktorjem Muzeja umetnosti v Sao Paulu.

Njegovih 70 študij in 40 risb iz tega ciklusa pa nas lahko presunejo. Kot ugotavlja v spremnem

katalogu tržaški psihiater Peppe Dall'Acqua, njegove občutene in obnem objektivne risbe nekako anticipirajo za dobro desetletje kasnejšo znamenito foto dokumentacijo Carle Cerati, Berenga Gardina, Uliana Lucasa in Luciana D'Alessandro, ki je nastala ob raziskavah sociologa Goffmana, filozofa Foucaulta ter psihiatroreformatorjev France Ongaro in Franca Basaglia. V galeriji razbolelih izrazov, osupljivih in stiliziranih srečanj s človekovim naj-

globljim bistvom, ni nobene patetike in Dall'Acqua si tako predstavlja Sambonetov pogled na moškega, vklejenega v posteljo za nemirne bolnike: "gotovo je občutil končni obup, ki ga začuti, kdor je prisiljen v to vrsto nasilja. Čustva jeze, bolečine, nemoči, nezmožnosti, upora, nekoristnosti, poraza, kar danes osebe, ki so poskusile to vklejenost, le s težavo lahko izpovejo". Isto bolečo nezmožnost in nedopovedljivost, ki so jo izkusili preživeli iz lagerjev.

906 oseb je bilo priprtih v šestih italijanskih sodnih umobolnicah (OPG) še leta 2014, ko je začela v Milanu svojo pot razstava v priredbi neprofitnega društva **La societa' della Ragione**. Pred Trstom, kjer se bo končala 27. januarja, je bila še v Firencah, Ferrari, Rimu, Bresciji, Materi in Bologni. 17. februarja 2012 je bil sprejet zakon za zaprtje teh bolnišnic za umsko prizadete zapornike, a šele zdaj, po večletnih odlogih in dogovoranju med pristojnimi deželnimi, sodnimi in zdravstvenimi službami, so tri od teh bolnišnic dokončno zaprte, ostale spremenjene v bolj ustrezne in humane deželne strukture po vzorcu Basaglijeve psihiatrične reforme.

Leta 1951, ko se je Sambonet mudil v umobolnici Juqueri na povabilo njenega direktorja, prijatelja psihiatra Edu Machada Gomesa, je bilo v tej okrog 15 tisoč bolnikov. Zanimivo je, da je bil tudi Basaglia v Braziliji, kjer je obiskal Jaqueri in, v deželi Minas Geiras, umobol-

nico za kronične bolnike v Barbaceni. Po povratku iz Brazilije je Sambonet zapustil prejšnje avantgardno slikarsko delo in se povsem posvetil oblikovanju. Tudi Basaglia je kmalu po brazilskih izkušnjah začel snovati svojo antipsihiatrično revolucijo. Roberto Sambonet (1924-1995) je ciklus svojih brazilskih risb objavil v publikaciji *Juqueri, esperienza psichiatrica di un artista* (1962) in v obsejnejši umetniški knjigi *Della Pazzia* (1977), ki obsega citate Evripida, Ariosta, Sha-

Davorin Devetak

Žalostna vest iz Argentine

Umrla je dr. Katica Cukjati Debeljak

Na božično vigilijo je v Buenos Airesu nenadoma umrla znana pravničica in kulturna delavka, predsednica Slovenske kulturne akcije dr. Katica Cukjati Debeljak. Rodila se je v Argentini leta 1949 in je imela še 8 bratov in sester, poročena pa je bila s Tinotom Debeljakom ml., znanim pesnikom in časnikarjem, ki je umrl leta 2013. Celo vrsto let je bila ravnateljica, obenem pa je tudi učila ter predavala dijakom, ki obiskujejo sobotni srednješolski tečaj ravnateljica Marka Bajuka v Buenos Airesu, ki je prav gotovo najpomembnejša ustanova za ohranjanje slovenstva in razvijanje kulturne in duhovne dediščine med argentinskimi Slovenci. Dr. Katica Cukjati je imela v Buenos Airesu samostojno odvetniško pisarno. Predsednica Slovenske kulturne akcije pa je postala leta 2005, pred njo so to osrednjo slovensko kulturno ustanovo med Slovenci v Argentini vodili Ruda Jurčec, dr. Tine Debeljak, Ladislav Lenček, Andrej Rot in Marjan Eiletz. V naših krajih jo poznamo kot predavateljico, saj je kar nekajkrat spregovorila na raznih večerih in na študijskih dnevih Draga. Tako je zadnjič predavala na Opčinah leta 2015, ko je sodelovala pri okrogli mizi *Zakaj Draga?*, na kateri so ob njej spregovorili še dr. Andrej Capuder, dr. Tine Hribar in Sergij Pahor. Predavateljici so tedaj analizirali vlogo, ki so jo odigrali študijski dnevi Draga v luči demokratizacije v Sloveniji, in njen prispevek h krepitvi kulture dialoga med Slovenci.

Foto ddp

Kot predsednica Slovenske kulturne akcije je redno skrbela za organizacijo predavanj in drugih prireditev ter izdajo raznih publikacij, kar je bilo lepo razvidno in tudi izpostavljeno na 30. slovenskem knjižnem sejmu v Cankarjevem domu v Ljubljani, leta 2014, ko so Schwentnerjevo priznanje ob 60-letnici delovanja podelili prav temu kulturnemu društvu. Akademik in pisatelj Zorko Simčič, ki je ob tisti priložnosti v imenu SKA prevzel priznanje, je tedaj poudaril, kako je Slovenska kulturna akcija v teh desetletjih izdala 180 knjižnih del in da je za slovenske zdomce v Argentini izredno pomembna ustanova, saj s svojim rednim in doslednim delovanjem omogoča, da ostajajo v stiku s slovensko besedo, kulturo in književnostjo. Od dr. Katice Cukjati Debeljak so se res številni rojaki poslovili na šefanovo, ko je bila pogrebna sv. maša. Ohranili jo bomo v spominu kot izredno poštvalno in dosledno kulturno delavko, ki si je tako pri vzgojnem kot ostalem delu v okviru slovenske skupnosti v Argentini postavljala za cilj vzpostavljanje trajnejših vezi med zdomskimi in matičnim svetom ter ohranjanje vrednot, ki izvirajo iz krščanskega etosa ter predanosti slovenskemu jeziku in narodu.

40-letnica Amaterskega mladinskega odra Mladi bodo proslavljali s predstavo

40 let je že poteklo od tistega leta 1977, ko so v tedanjem Primorskem dramskem gledališču, današnjem Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica, ustanovili Amaterski mladinski oder (AMO). Tedaj je bil direktor gledališča Sergij Pelhan, umetniški vodja pa Janez Povše, ki je bil v gledališču od l. 1975 do l. 1981 in je imel kar nekaj izkušenj z delom v ljubljanskih ljubiteljskih gledaliških

latti...) Večkrat so to bile predstave za otroke, ki so razveseljevale male abonente Goriškega vrtljaka (tudi pri nas "v zamejstvu"). Nekajkrat pa so mladi igralci AMO v uprizoritvah, tudi kritično, izpovedali to, kar jih je žulilo. O 40-letnem delu AMO so spregovorili v SNG Nova Gorica v torek, 17. januarja, na tiskovni konferenci, ki jo je vodila zdajšnja vodja AMO Tereza Gregorič. Emil Aberšek je na kratko obnovil pot mladinskega odra, direktorica SNG Nova Gorica Maja Jerman Bratec je opozorila, da je SNG Nova Gorica pravzaprav unicum v slovenskem gledališkem svetu glede prostora, ki ga kot poklicna gledališka hiša namenja ljubiteljskim gledališkim ustvarjalcem. To zelo pomembno nalogo AMO, je dejala, so poznali tudi na Javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, saj so prav letos namenili Emilu Aberšku srebrno plaketo JSKD RS (podelitev bo v sredo, 25. januarja) kot priznanje za njegovo prizadevno dolgoletno delo z mladimi. Umetniški vodja SNG Nova Gorica Marko Bratuš je še sam potrdil nezamenljivo vlogo mladinskega odra, a meni, da bi bilo ob tem pomembnem mejniku treba razmisliti, s kakšnimi smernicami, naj ta mladinska ljubiteljska skupina nadaljuje svoje delo, ko stopa v peto desetletje. Okrogli jubilej AMO bodo mladi obeležili v četrtek, 19. januarja 2017, ob 18. uri v mali dvorani SNG Nova Gorica s predstavo *Bogovi, dajte, da bom tak...*, ki so jo na oder postavile članice AMO in Gledališča na vrvi v režiji Emila Aberška.

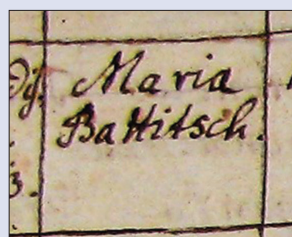
Emil Aberšek in Maja Jerman Bratec

krogih kot strokovni sodelavec. Novogoriški umetniški ansambel je štel tedaj le osem igralcev in vodstvo si je z ustanovitvijo AMO nadejalo okrepitev igralske vrste z domačimi silami. Želelo je, da bi se mladi navdušili nad gledališčem pod okriljem poklicne gledališke ustanove in spoznavali dramsko umetnost, njegove zakonitosti ter pravila na oderu in v zaodrju in bi se ob tem lahko tudi odločili za vpis na ljubljansko igralsko Akademijo. Zagon je tej ljubiteljski skupini dal režiser, mentor in pedagog Emil Aberšek, ki je AMO vodil do nedavnega. Svoje gledališko znanje in izkušnje je z veliko ljubeznijo do svojega dela in predanostjo ter zavzetostjo vselej s strokovnim pristopom odlično posredoval mladim. Kar nekaj generacij mladih igralcev se je v tem dolgem obdobju zvrstilo v AMO, ki je v vsaki sezoni postavil

VIPAVSKI PRIIMKI (24)

BATIČ

Priimek Batič ima verjetno med vsemi vipavskimi priimki še največ možnih razlag. Najbolj "klasična" je, da gre za priseljence, uskoke, ki so bežali pred Turki. A ta razlaga je precej površna. Priimek je namreč nastal na različne načine v različnih, med seboj zelo oddaljenih krajih Slovenije, Hrvaške in Bosne. Ni namreč res, da bi bili vsi priimki s končnico IČ neslovenskega izvora. Končnica je namreč slovanska in tudi slovenska. Že Pavle Merku' je za priimek Batič, ki ga najdemo tudi na Goriškem, postavil dve hipotezi: da je nastal iz imena Janez Krstnik ali iz hrvaške besede BATO v pomenu brat. Poglejmo najprej prvo. V starih matičnih knjigah v okolici Gorice najdemo resda velikokrat osebno ime Janez zapisano samo kot Bat., Batt. ali Battista. To je posebnost, ki je na Vipavskem ne najdemo. Batič bi bil sin nekega Janeza, Batiste. Tako so nastali tudi priimki Battista, Battistič, Batisnič. Priimek najdemo zapisan tudi v drugih oblikah: Batic, Battig in poitalijančen Batt.

V ajdovski krstni knjigi je bil leta 1789 vpisan krst Marije Batič. Priimek so zapisali zanimivo: BATTITSCH. Knjigo hrani Škofijski arhiv Koper. V starih zapisih pa najdemo naslednje zapise priimka: Baticich, Baticig, Batgh, Bathias, Bathig, Bathiz, Baticg, Batig, Baticgh, Batiz, Baticchig, Baticig, Baticz, Baticzh, Baticthig, Baticz, Baticg. Za ženske, Batiche, pa: Battizza, Battichiza, Batichica.

Druga razlaga, iz besede brat, pa kaže, da gre za priseljence iz Hrvaške ali Bosne. A tu je treba Merkuja dopolniti, saj je Bata tudi srbsko moško ime. Že pri starih Slovanih najdemo Batislava, pri Srbih pa omenjajo še drugo možnost, da je ime nastalo iz grške besede za trnje. Sicer pa obstaja tudi grško osebno ime Batos, ki ga je nosil kirenski kralj, njegovi potomci pa so bili Batiadi. Verjetno najbolj slavni Bata je pokojni srbski igralec Bata Živojinović (1933-2016).

V Bosni pa najdemo tudi osebno ime Batič. Najbolj znan je bosenski knez Batič Mirković, ki je v začetku 15. stoletja služil kot diplomat bosenskega katoliškega kralja Tvrtka II. Tega imajo za svojega tako Hrvati kot Srbi, hkrati pa gre za krščansko dinastijo, ki je dala korenine identitete državnosti Bosne in Hercegovine in njenim islamiziranim prebivalcem Bošnjakom. Plemič Batič je pokopan v bližini Dubrovnika pod izklesanim kamnitim nagrobnikom, imenovanim stečak (izvirno stečak). Če so njegovi potomci tudi na Vipavskem, pa se bo ugotovilo že v nekaj letih, saj bosanskohercegovski arheologi najdene kosti srednjeveškega plemstva analizirajo tudi s pomočjo metode DNK. Precej bolj verjetno pa bomo ravno z DNK analizo našli sorodstvene povezave s hrvaškimi Batiči, ki jih najdemo največ v Potkonju v bližini Knina. Vseh je na Hrvaškem sicer 136, v Srbiji 2014, v Bosni in Hercegovini pa 265. Najdemo jih tudi v Argentini (106), Združenih državah Amerike (89) in Španiji (31). Tem je treba dodati še Batiche, ki jih najdemo v Braziliji (111), ZDA (57), Rusiji (52) in Ukrajini (52). Za Italijo podatki niso natančni, na priimkovnem portalu Forebear navajajo za leto 2014 dva Baticha in 3 Batiche. Battijev pa je 549 – visoka številka razkrije, da večinoma ne gre za poitalijančene Batiche. Na Tržaškem nosijo priimek Batti tri družine, na Goriškem (v Italiji) pa sedem družin. V Sloveniji je največ Batičev na svetu, 391. Od tega je uradno 358 Batičev in 33 Batichev. Na Primorskem je Batičev 254, na Goriškem (v Sloveniji) pa 197. Če nadaljujemo z razlagami o nastanku priimka, je tu še nekaj možnosti. Bat je leseno kladivo, batina pa močan udarec. Mogoče pa je prvi Batič bil močan, velike postave in malce neroden, pa se ga je oprijel vzdevek Bat? Bat je namreč ravno tako izvorno vipavski priimek s pobočja Čavna, tako kot Batič. Bat in Batič bi utegnili biti samo dve različici istega priimka. Poleg Batagelja, iz istih vasi, katerega pomen tudi ni še dokončno pojasnjen. Pri tem jezikoslovci ugibajo, da gre morebiti za neslovensko besedo iz časa pred prihodom Slovanov. Vedeti moramo namreč, da ima v Sloveniji zelo veliko toponimov neslovenski izvor, kar pomeni, da so ime priseljeni Slovenci vzeli od staroselcev. Batagelji je ime dveh zaselkov ob nekdanji rimski poti v Kamnjah in pri Stomažih, verjetno predslovenskega izvora. Za kraj Batuje pa jezikoslovec Marko Snajtrdi, da je "gotovo predslovensko". Nastalo je iz romanske besede Batavia, ki etimološko ni pojasnjeno. Morda je so-

rodno z venetsko besedo Patavium (današnja Padova), ilirskim osebnim imenom Patalus ali germaniskim plemenskim imenom Batavi, razmišlja Snajtrdi. Tudi za Padovo si jezikoslovci niso na jasnem – mogoče gre za indoevropsko besedo Pat v pomenu ravnina ob vzhodni hriba. Na zemljevidu najdemo še nekaj zanimivih toponimov, ki so mogoče povezani z našim priimkom: vrhova Bat in Bata na Trnovski planoti, vas Bate nad Grgarjem in potok Batava v Podbrdu.

Na Vipavskem lahko iščemo gnezdi Batičev predvsem v Lokavcu in Ajdovščini, gnezdeca pa še v prazupniji Kamnje, kjer najdemo še veliko Batov in Batageljev, v Sv. Križu in v Črničah. Na Gradišču pri Ajdovščini, ki spada cerkveno pod Ajdovščino, medtem ko ga v franciscejskem katastru najdemo pod Lokavcem, so Batiči prisotni že vse od prvih matičnih knjig naprej. Matija Batič je bil rojen na Gradišču okoli leta 1680; danes najdemo tam tudi njegove potomce, ki so priimek ohranili že skozi deset generacij. Med njimi je tudi odlična dirigentka Martina Batič (1978), Ajdovka, ki vodi Zbor Slovenske filharmonije v Ljubljani. Iz istega gnezda je tudi izseljenski duhovnik v Kanadi Valentin Batič (1947).

Imamo pa še enega duhovnika Valentina Batiča (1874-1956), ki ga je v času fašizma spremljala tajna policija. Dokumenti o tem so ohranjeni v Arhivu Republike Slovenije v Ljubljani. Batič je bil rojen v Črničah v hiši, kjer se je reko Pri Mežnarjevih. Njegov ded Andrej Batič (1814-1893) je bil ljudski pesnik, ki si je s pesmijo Vinski trti v goriški Domovini zaslužil pohvalo Andreja Marušiča: "Če ima

Rodovnik Batičev z Gradišč pri Ajdovščini

narod tako kmetsko inteligencijo za seboj, vse premoremo"! V Črničah najdemo leta 1750 tudi kaplana Matevža Batiča, ki je verjetno sorodstveno povezan z Valentinom in Andrejem.

Tretji znani duhovnik Angel Batič (1929-1986), ki je bil vzgojitelj, pesnik in ustanovitelj več društev zdravljenih alkoholikov, pa je povsem druga veja Batičev, iz Lokavca. Tam se je rodilo v zadnjih treh stoletjih približno 500 Batičev. Njegovemu rodu sledimo 300 let v preteklost, ko sta rod začela Franc Batič in Budanjčan-ka Jera Curk. Drugih znanih Batičev, ki niso Vipavci, na tem mestu ne bomo opisovali, ampak samo našli: slikar iz Trbovelj Stojan Batič (1925-2015), slikar iz Gorice Josip Batič (1820-1850), pesnik in duhovnik iz Solkana Andrej Batič oziroma Andreas Battig (1636-1702), zdravnik iz Gorice Lovrenc Batič (1815-?). Mnoge Batiche tako najdemo tudi v Gorici, Solkanu, Šempasu in Kromberku. Iz tega se je sredi 17. stoletja Batič preselil na Trnovo, kjer si je najprej postavil pastirsko kočjo, pri eni hiši pa se je ohranilo tudi domače ime Pri Batičevih.

Nekropola Kopošiči v Hercegovini s stečki. Batičev stečak je lepo ohranjen, grob pa so izropali. Napis pa se glasi: "Va ime oca i sina i svetoga duha amin. Se leži knez Batič na svoje zemlji na plemenitaj, milostiju Božiom i slavnoga gospodina kralja Tvrtka knez bosanski".

Pod pragom revščine v Sloveniji živi veliko prebivalcev

Nekdanja premierka Alenka Bratušek bi spremenila zakon v škodo Cerkve!

Vse, kar se pomembnega dogaja v Sloveniji, posebej in najbolj v politiki, kaže in izraža razmere v državi. Te pa politične stranke, deli civilne družbe in t. i. javnost različno tolmačijo in presojujejo, kar se sicer dogaja v državah parlamentarne demokracije. Tradicionalni izhodišči vseh razprav in ocen pa sta praviloma ideologija in politika.

Koalicija in vlada, najbolj pa premier Miro Cerar ob vsaki priložnosti zatrjujejo, da se razmere v Sloveniji izboljšujejo, da so gospodarstvo in javne finance v fazi okrevanja, toda pri tem očitno prikrivajo alarmantno stanje, v katerem živijo najbolj revni in obubožani sloji prebivalstva. O tem prihajajo v javnost zmeraj novi podatki in podrobnosti. Posredujem nekaj najnovejših. Pod pragom revščine naj bi v Sloveniji živelo 16% upokoencev, kar pomeni vsak peti upokojenec, in kar 55.000 žensk. 13.000 upokoencev dobiva pokojnino, nižjo od 300 evrov, okoli 3.000 pa je tistih s pokojnino, ki je nižja celo od zneska socialne pomoči. Ta znaša 288,81 evra. V dokumentarnem filmu o revščini pri nas, ki ga je pripravila nacionalna TV Slovenija, so navedli, "da je revnih kar 56.000 otrok in "tudi drugih državljanov, ki so padli na rob družbe, je čedalje več". Neka izvedenka je v filmu opozorila, "da v nenehni stiski živi že skoraj polovica Slovenije. Tja, da so jih pahnili poteze odločevalcev in kapital". Predsednik države Borut Pahor pa je pred dnevi v intervjuju za nacionalno TV zaskrbljeno sporočil, "da je bilo lansko leto kar 636.000 ljudi, ki so razne organe in službe vsaj enkrat zaprosili za pomoč".

Revščino, njen obseg in razsežnosti, sem po temeljitem premisleku uvrstil na prvo mesto tega prispevka zaradi tega, ker najbolj prizadeti sloji našega prebivalstva izgubljajo potrpljenje in lahko bi se zgodilo, razmišljam, da bi zadoščenje in razumevanje za revščino in druge težave slednjič poskušali doseči na ulicah, v skrajnem obupu morda celo z nasiljem.

Med dogodki politične pomembnosti je bila seja parlamentarnega Odpora za pravosodje, 10. januarja. Na njej je skupina poslancev s prvo podpisano, nekdanjo premierko Alenko Bratušek poskušala prepričati poplačila katoliški Cerkvi iz naslova denacionalizacijskih postopkov in ostalih terjatev. Omenjena poslanka in njeni privrženci so zahtevali, naj se katoliška Cerkve v zameno za škodo, ki naj bi jo bankam povzročila podjetja v njeni lasti, odpove odškodninam zaradi predolghih denacionalizacijskih postopkov. Njene trditve in tolmačenja je zavrnil generalni tajnik Slovenske škofovske konference dr. Tadej Strehovec, ki je opozoril, da je njihov glavni namen pridobivanje političnih koristi, in to s širjenjem neresničnih informacij in netenjem nestrpnosti do katoliške skupnosti v Sloveniji. Dodal je, da je vrnitev odvzetega premoženja katoliški skupnosti v Sloveniji pravična, postopek vračanja pa je prepočasen in zamuden. Dr. Strehovec je tudi poudaril, "da to ni krivda denacionalizacijskih upravičencev oziroma Cerkve, temveč pristojnih državnih organov in dela politike, ki so petindvajset let izvajali medijsko in politično gonjo proti Cerkvi zgolj zaradi

ttega, ker je vztrajala pri tem, kar ji po vseh načelih pravičnosti pripada. Od vlade bi morala nekdanja premierka Alenka Bratušek zahtevati, da ugotovi odgovornost vseh političnih in držav-

ravnih bogastev kot odškodnino dobijo denar.

V Sloveniji ter domnevno tudi v Italiji in Avstriji odmeva t. i. Ljubljanska pobuda za sprejem nove evropske ustave.

nih organov, ki so nerazumno zadrževali denacionalizacijske postopke, kljub zavedanju, da bo država morala plačati nadomestilo za neuporabo premoženja in pripadajoče obresti".

Kaže, da bo vladajoča koalicija ravnala odgovorno in zavrnila priporočila in zahteve gospe Alenke Bratušek in tistih nekaj poslancev, ki jo podpirajo. Izvajanje denacionalizacije se v Sloveniji sicer končuje. Tudi ni pričakovati, da bi vladna koalicija sprejela pobudo, da bi o denacionalizaciji izvedli posvetovalni

Pod pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja so predlog predlagane nove temeljne listine članic povezave, kar ustava je, prebrali in utemeljili avtorji. Ti so: Peter Jambrek, pravni izvedenec, Ernest Petrič, nekdanji predsednik ustavnega sodišča, dr. Dimitrij Rupel, nekdanji zunanji minister, Tine Hribar in Niko Grafenauer, člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ter Matej Avbelj, profesor evropskega prava. Sprejem nove ustave Evropske unije naj bi bil nujen zato, da si ta po-

vezava povrne s številnimi krizami izgubljen položaj v svetu. Po novi ustavi naj bi bila EU uravnotežena unija nacionalnih držav, njihovih civilnih družb in tržnih gospodarstev. Evropa naj bi postala varna in enotna navzven ter čim bolj avtonomna in sproščena navznoter.

Javna občila so z različnimi prispevki zaznamovala enega najbolj uspešnih arhitektov prejšnjega stoletja, Jožeta Plečnika, ob 60-letnici njegove smrti. Toda nekateri zapisi o tem svetniškem mojstru lepote, kot so ga poimenovali v reviji Ognjišče, so zamolčali, da je bil Jože Plečnik tudi globoko veren in neustrašen kot kristjan. Poznavalci njegovih del zatrjujejo, da je prav omenjena vrednota navdihovala in usmerjala tudi njegovo ustvarjalnost. V Civilni pobudi za ohranitev Plečnikovega stadiona za Bežigradam v Ljubljani so odgovorne v politiki in kulturi, zaradi njegovega znanja in uspehov, ki so Slovenijo postavili na svetovni zemljevid arhitekture, pozvali, naj Jožeta Plečnika uvrstijo v Slovenski panteon. S takšno oznako opredeljujejo antično svetišče, posvečeno vsem bogovom.

Znova je nastala polemika o dražgoški bitki, ki jo nekdanji partizani in skupine iz okolij politične levice ocenjujejo kot junaški boj Cankarjevega bataljona, drugi pa kot namerno žrtvovanje prebivalcev Dražgoš represalijam nemške vojske. Do kam lahko pripeljeta histerija in razum političnih skrajnežev, pa kaže zapis, ki ga je v časopisu Dnevnik objavil Srečko Križanec iz Štor na Štajerskem. V njem se je odzval na besedo morišče, ki jo uporablja poslanka SDS Eva Irgl v povezavi s povojnimi poboji. Omenjeni gospod v polemiki s poslanko zdaj trdi, da so v moriščih samo žrtve okupatorjev in domobranskih izdajalcev, ni pa nobenega morišča, v katerem bi bile žrtve, povzročene s partizanske strani. Takšne trditve, dejansko laži, došle, kot vem, ni še nihče izrekel v celotnem obdobju od osamosvojitve Slovenije pa do zdaj.

Marijan Drobež

Krivična bančna zakonodaja

Diktatura bančnikov in varčevalci

Mineva leto dni od uveljavitve EU zakonodaje za reševanje bank v težavah. Žal, v medijih nisem zasledil resne kritike te skrajno krivične zakonodaje, zato se moram oglasiti.

Se še spomnite diktature komunistov? Ni bilo svobode za ustanavljanje političnih strank, ni bilo svobode za privatno podjetniško iniciativo in ni bilo svobode za velike tatove in goljufe. Zdaj imamo demokratično Slovenijo in svobodo za vse. Si lahko predstavljate, da bi v socialistični Sloveniji veljala bančna zakonodaja, po kateri bi direktorji, ki bi banko spravili v težave, dobivali velike denarne odpravnine in enako tudi njihovi nadzorniki - komunistični funkcionarji. Propadlo banko pa bi morali reševati njihovi socialistični družbeni lastniki, to je zaposleni bančni delavci s svojim premoženjem, in seveda tudi varčevalci in ostali državljanje. Ne, tako krivične zakonodaje zares ne bi zmoželi sprejeti noben komunistični režim.

Ampak, prav tako zakonodajo za reševanje bank v težavah je s 1. 1. 2016 uveljavila bruseljska demokratična EU in potrdil DZ RS. Tistim, ki banko spravijo na rob propada, jim v skladu s pogodbami o zaposlitvi, pripadajo velike odpravnine. Tudi tisti, ki so bančne direktorje izvolili (nadzorniki) in kontrolirali (centralni bankirji), so upravičeni do velikih nagrad za malomarno kontrolo bančnega poslovanja. Banke pa morajo, v skladu z

novo EU zakonodajo, reševati lastniki bank in varčevalci ter davkoplačevalci. Pogodba o zaposlitvi direktorja in njegovi visoki odpravnini se mora spoštovati, pogodba varčevalca o njegovem denarju, ki ga je prinesel v banko, pa je vprašljiva. In če premoženje lastnikov banke in varčevalcev ne zadostuje za pokritje izgube banke, priskoči z denarjem še država in zadolži še nerocene državljanje, da bodo plačevali te dolgove v prihodnje. Ali ni to najbolj vprijoče kršenje temeljnih človekovih pravic; ne le otrok, še ne-

rojenih vnukov.

In dokler bomo imeli tako demokratično svobodo za bančne svinjarije, bodo banke v ponavljajočih sanacijah in bodo sprožale ciklične gospodarske krize. Iz njih pa bodo bogati izšli še bolj bogati in revni še bolj revni.

In kako bi morali dopolniti EU zakonodajo o reševanju bank v težavah? Zelo preprosto. Če je potrebno banko reševati

z dokapitalizacijo, naj se najprej odvzame premoženje vodilnim bankirjem, njihovim nadzornikom in kontrolorjem in šele nato lastnikom banke. Če tega kapitala ni dovolj, pa naj priskoči država z denarjem, ki ga bo nato s "posebnim bančnim davkom" izterjala od vseh posameznikov, ki se ukvarjajo z bančnim poslovanjem. Ti so zagotovo bolj odgovorni za nepošteno EU bančno zakonodajo kot mladoletni in še nerocene državljanje, ki jih danes država s povečevanjem državnega dolga praviloma obremenjuje za poplačilo bančnih polomij. Državljanje smo odgovorni, ker smo izvolili neodgovorne politike, ti pa so postavili slabe bankirje, nadzornike in kontrolorje bank, zato moramo plačati račun za bančne polomije. Vendar pa je potrebno izoblikovati ciljno usmerjen davčni sistem, od osebnih dohodkov, po katerem bodo veliko več plačevali bolj odgovorne skupine (bančniki) od manj odgovornih skupin ostalih državljanov. Pri davkih nikoli ne govorimo o krivdi, zato sodišče ne potrebujemo, ampak govorimo o spodbudno naravnem davčnem sistemu, ki sankcionira neodgovorno početje vseh bančnikov kot članov ceha. Za tako krivično bančno zakonodajo o reševanju bank so krivi prav vsi bančniki solidarno. Da so jo politiki uzakonili, samo potrjuje, da so ponižni izvajalci diktature bančnikov. Te diktature pa se bomo veliko težje rešili kot tiste komunistične.

Boris Nemeč
Šempeter pri Gorici

Kratke

V Ljubljani so ob novem rekord ugasnili praznične luči

V Ljubljani so v nedeljo, 8. januarja, ugasnile praznične luči, s čimer se je končal tudi gostinski del prazničnega sejma. Na Turizmu Ljubljana ocenjujejo, da se je decembrskih dogodkov na javnih površinah udeležilo vsaj milijon obiskovalcev. Od starega leta se je sicer Ljubljana poslovila z novim rekordom, saj so zabeležili skoraj 1,28 milijona nočitev.

Kot so pojasnili na Turizmu Ljubljana, se je v okviru programa December 2016, ki se je začel 25. novembra in se je končal v nedeljo, 8. januarja, skupaj zvrstilo približno 150 različnih dogodkov, od otroških delavnic in lutkovnih predstav do uličnih gledališč ter koncertov na različnih lokacijah.

Zapisali so, da je bila obiskanost praznično okrašene Ljubljane in vseh dogodkov dobra, kar se je poznalo tudi pri obisku prazničnega sejma in lokalov.

Poleg gostincev so imeli polne roke dela tudi v ljubljanskih nastanitvenih objektih, kjer so decembra naštel več kot 86.600 nočitev, kar je skoraj 17 odstotkov več kot lani. Že novembra so presegle 1,19 milijona nočitev, tako so jih gostje lani skupaj ustvarili okoli 1,28 milijona.

Po podatkih Turizma Ljubljana je bilo tudi decembra največ turistov iz Italije, Hrvaške, Avstrije, Srbije, Nemčije in Anglije, v ljubljanskih turistično informacijskih centrih pa so opazili tudi povečano število obiskovalcev iz Južne Koreje in Japonske.

V Ljubljani je sicer turistom na voljo vrsta aktivnosti, med drugim na Turizmu Ljubljana organizirajo vodenja po mestu. Rednih vodenj se je v zadnjem mesecu lanskega leta udeležilo 356 turistov, v celem lanskem letu pa 6120. Povečalo se je tudi število naročenih vodenj po mestu, na ta način si je lani mesto ogledalo skoraj 40.000 turistov.

Med odseljenimi državljani Slovenije vsak peti z visokošolsko izobrazbo

Iz Slovenije se je v letih 2013 in 2014 odselilo skupaj 13.413 njenih državljanov, starih 15 ali več let, med katerimi je bilo višje- ali visokošolsko izobraženih nekaj več kot četrtina. Med vsemi prebivalci s slovenskim državljanstvom je bil po podatkih republiškega statističnega urada (Surs) terciarno izobražen povprečno vsak peti.

Primerjava po posameznih starostnih skupinah razkriva nekoliko drugačno sliko. Med državljani Slovenije, ki se odselijo, je največ 25-34-letnikov. To je starost, pri kateri mnogi vstopajo na trg dela, še nimajo otrok ali pa so ti še majhni in so bolj mednarodno mobilni.

Med 30-34-letniki je bila razlika še največja, med odseljenimi državljani Slovenije jih je bilo kar 41 odstotkov z višjo ali visokošolsko izobrazbo.

Med 20-24-letniki je bila razlika največja. Med odseljenimi, stari 20-24 let, je bil delež takih, ki so imeli osnovnošolsko ali nižjo izobrazbo izrazito višji (32 odstotkov) kot med prebivalci iste starosti (10 odstotkov).

Izračuni za celotno obdobje 2011-2014, za katero ima Surs primerljive podatke, pripeljejo do podobnih rezultatov. Delež višje- in visokošolsko izobraženega prebivalstva se povečuje, prav tako pa tudi delež odseljenih s takšno izobrazbo. Vendar pa se terciarno izobraženi odseljujejo v enaki meri kot tisti z nižjimi stopnjami izobrazbe, so še zapisali na Sursu.

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (45) Mariza Perat

Mladenič je tu ostal do prvih dni marca 1640, ko se je na prigovarjanje vikarja iz Calande Josepa Herrera, ki se je mudil v Saragozzi, vrnil domov.

Ker ni mogel delati, mu je občina izdala dovoljenje, da se je preživljal z beračenjem.

Prišel je tako 29. marec 1640. Tega dne so doma imeli še posebno dosti dela, zato je Miguel po svojih močeh skušal pomagati, kar pa mu je na odrezani nogi povzročilo silne bolečine. Mladenič se je okrog 22. ure odpravil k počitku. Kot vsak dan se je tudi tokrat priporočil varstvu Matere Božje na Stebru.

Čez nekaj časa je Miguelova mati stopila v sobo. Že na pragu jo je zavel izredno prijeten vonj, ki se je širil po sobi. Približala se je sinovi postelji in v nezrekljivem presenečenju sklenila roke: izpod plašča, s katerim je bil sin pokrit, sta gledali **dve nogi**. Maria Blasco, stara 45 let, je zbegano zrla na nepojmljivo sliko, ki se ji je nudila. Lahko si zato predstavljamo tudi velikansko presenečenje domače družine, ki je pritekla v sobo, pa tudi sosedov in zatem še drugih vaščanov. Kljub veliki osuplosti in nepopisnemu presenečenju so vsi ugotovili, da je Miguel, ki so ga vsi poznali in ki je še pred nekaj urami bil brez desne noge, zdaj nenadoma imel obe nogi.

V zvezi s tem Messori piše, da je časopis *Aviso Historico* 4. junija 1640 objavil, da so na pokopališču bolnišnice v Saragozzi poiskali prostor, kamor so zakopali odrezano nogo, toda o njej ni bilo sledu. Vidna je bila samo luknja, v kateri je bila noga zakopana. Luknja pa je bila prazna!

Seveda je to v vsej Španiji, pa tudi izven njenih

Miguel Juan Pellicer

Za dogodek sta se kmalu začeli zanimati civilna in cerkvena oblast. Že naslednji dan so na Miguelov dom prišli sodnik, notar in župan. Prišla sta tudi oba kirurga, ki sta tam delovala. Značilno je bilo tudi, in lahko rečemo tudi zelo pomembno, da so na novo pritrjeni nogi natančno bili vidni znaki, kjer je bila noga odrezana.

Tri dni po omenjenem dogodku, dne 1. aprila, bila je cvetna nedelja, sta v popoldanskih urah v Calando pripela dva tuja duhovnika, namreč župnik in njegov vikar: g. Marco Seguer, licenciat teologije in njegov vikar g. Pedro Vicente. Spremljal ju je kraljevi notar dr. Miguel Andreu. Na podlagi izjav desetih zapriseženih, povsem zanesljivih prič - očitvecev, ki

so mladeniča poznale, je notar sestavil zapisnik in izjavil, da se je dogodek resnično in neizpodbitno zgodil. Omenjeni dokument od leta 1972 hranijo na županstvu v Saragozzi. Glede resničnosti omenjenega čudeža ni ne takrat ne pozneje nihče podvomil, saj so mla-

Sveta Kapela

deniča vsi dobro poznali. Resničnost čudežnega dogodka je potrdil tudi notar Martin Correlano. Kot piše Messori, je omenjeni notar družino Pellicer dobro poznal in je tudi sam pod prisego izjavil, da je Miguel Juan Pellicer, invalid brez desne noge, nenadoma spet imel obe nogi. Zapisnik, ki ga je sestavil omenjeni notar, je družina Pellicer, kot še piše Messori, dne 29. aprila 1640 osebno nesla v Saragozzo, ko se je skupaj z Miguelom šla zahvalit Materi Božji na Stebru za čudežno ozdravljenje. Že po poti so ozdravljenca oblegali ljudje, ki so se na lastne oči hoteli prepričati o resničnosti nezasišanega čudeža. Še bolj so se okrog Miguela zgrnili prebivalci Saragozze, kjer so ga mnogi poznali, saj so ga vsak dan videvali, ko je dve leti bival med njimi. Prihitel je tudi kirurg dr. Juan de Estanga, ki je Miguela operiral in skupno z asistenti z največjim presenečenjem ugotovil, da je "nova noga" v resnici tista, ki jo je on odrezal.

/ dalje

Zupanstvo v Saragozzi

meja, povzročilo velikanski hrup, hkrati pa tudi navdušenje nad tako nezasišanim čudežem, kateremu je očitno botrovala Mati Božja na Stebru.

V sinergiji čezmejnega
Filmska božično-novoletna
voščilnica

Orkester fil (m) armonica in Mladinski zbor Mavrica iz Moša ter Vokalna skupina Singgirls so se v decembru vnovič združili in nastopili na dveh koncertih, ki so jih izvedli v Kulturnem domu Nova Gorica in Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. K sodelovanju so pri izvedbi koncertnega programa, imenovanega *Filmska voščilnica*, pova-

sedama film in filharmonija, se posveča izvajanju glasbe iz filmov in si je kot tak ime uveljavil na lokalni in regionalni ravni. Orkester združuje profesorje z Glasbene šole Moš, vodi pa ga dirigent Fabio Persoglia. Profesorji z udeležbo v orkestru želijo svoje učence izobraževati v koncertni kulturi, jih spodbujati k študiju, skratka želijo vzgajati poslušalstvo pri-

nazza, Tilen Lancner (oba kitara) in Matija Podbersič (cajon). Simpatične pevke so zapele še gospel uspešnico iz filma *Nune pojejo* in z dobro odpetimi pesmimi in sproščenostjo so na koncertu povsem osvojile publiko.

Obseg filmske glasbe je tako brezmejen, kot so pripovedi ujete na filmske trakove. Za izpolnitev pričakovani najširšega kroga po-

Foto Matej Vidmar

bili še sopranistko Danielo Donaggio. Pred božično-novoletnimi koncerti so glasbeniki iz Moša in pevke iz Občine Šempeter-Vrtojba skupaj nastopili na več koncertih v poletnih in jesenskih mesecih, in sicer v Šempetru pri Gorici, Bukovici in Mošu. Mednarodno sodelovanje je prestopalo tako državne, kulturne kot tudi jezikovne meje in je dober zgled povezovanja občin ob meji. Projekt je v svoji osnovi ovrednotil pomen tkanja prijateljskih vezi, miselne odprtosti in sprejemanja drugega. Na lep način je osvetlil vrednote, ki jih ravno decembrski prazniki poudarjajo. Film-harmonični orkester Moš, ki se v svojem imenu poigrava z be-

hodnosti. Mladinski zbor Mavrica, ki ga vodi zborovodkinja Anita Persoglia, pa redno nastopa skupaj z orkestrom na koncertih filmske glasbe. Vokalno skupino, ki jo sestavljajo dekleta Mladinskega zbora Šempeter-Vrtojba, od začetka delovanja leta 2011, vodi, usmerja in vokalno izpopolnjuje glasbena pedagoginja in zborovodkinja Mojca Maver Podbersič. Njena želja je bila predstaviti tudi glasbo iz slovenske filmske zakladnice in tako so bile na programu skladbe iz priljubljenega slovenskega filma *Gremo mi po svoje*. Oba zbora je pri izvedbi slovenskih *Abel in Kajn* in *Vsak po svoje* spremljal ansambel, v sestavi Andrej Batič (bas kitara), David Vi-

slušalcev, je orkester vključil v svoj program glasbo iz westernov in Ennia Morriconeja, Disneyjevih risank z nepogrešljivimi *Pirati s Karibov* in drugih dobro znanih melodij. Ganljive, razigrane, nežne in strastne trenutke iz nepozabnih umetnin so dopolnili še z glasbo iz filma *Amistad*, *Sam doma* in *Moje pesmi, moje sanje*, kjer so svojo nalogo ponovno pohvalno opravila oba združena zbora. Priljubljena filmska glasba je tako zazvenela v koncertnem potpourriju, ki je bil kot nalašč za praznični čas; bil je ravno dovolj čustven in romantičen, obenem pa tudi lahkoten in živahen.

Metka Sulič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (139)

ODPRAVIMO MRZLE ROKE IN NOGE

Druge tehnike, s katero okrepimo organ ledvice in si tako ogrejemo mrzle okončine, roke in noge, je moxa (mokša).

Moxa je v Evropi zeliščje, poznano iz tradicionalne kitajske medicine. Kitajci moxo terapijo uporabljajo že tisočletja, in sicer v bolnišnicah, ambulantah, ljudje si sami doma z njo pomagajo tako, da si "hladne" dele telesa grejejo. Kaj počne moxa? Moxa ali moxa terapija greje telo oziroma oboleli del telesa in ga tako tudi razsluzi.

Kdaj potrebujemo moxo terapijo?

Uporabljamo jo vedno, ko imamo preveč sluzi v določenem delu telesa, npr. v sinusnem delu, ko nas boli uho, ob kašlju imamo veliko sluzi v pljučnem delu, ob diagnozi, da imamo v telesu ciste, miome ali "vozlčke" - ti so tudi narejeni iz sluzi, zato v tem primeru potrebujemo moxo terapijo. Del telesa grejemo tudi, ko imamo vodo v kolenu, ko čutimo, da je določen del telesa hladen, na primer križ.

Moxa terapijo lahko izvajamo pri terapevtih, lahko se pa naučimo in jo doma samostojno izvajamo, izvajajo jo lahko tudi mamice na svojih otrocih.

Moxa sestavlja zmes kitajskih zdravilnih zelišč, ki prodrejo zelo globoko v telo, tako da segrejejo

in topijo sluzaste tvorbe, celo tiste zelo globoko v telesu. Terapija je neboleča, ne predvideva neposrednega stika s kožo, zato se lahko izvaja tudi na otrocih ali celo dojenčkih, če imajo kašelj, bronhitis ali celo pljučnico, saj bo terapija uradne medicine boljše delovala, ker bo moxa terapija pospešila razgradnjo sluzi.

Moxa terapija je zelo pomembna za krepitev urogenitalnega trakta, torej ob neplodnosti, prostatitisih, nerednih menstruacijah, cistitisih, vnetjih mehurja, ledvičnem popuščanju, pesku v ledvicah, endometriozii, cistah, miomih itd. Skratka, krepi ledvice, ki so v kitajski medicini

primarni organ, saj je tu zbran sedež primarne energije, tiste, ki smo jo prejeli ob rojstvu od staršev. Ko nam te energije zmanjka, je našega življenja konec. Moxa krepi tudi drugi pomemben organ za pridobivanje vsakodnevne energije -

pljuča. Skoznje energetsko vsakodnevno hranimo svoje telo. Pljuča morajo dobro delovati, po tem organu mora vsakodnevno teči energija in tu nikakor ne sme domovati sluz.

Moxa je ravno zato odlična za krepitev pljuč pri bronhitisu, pljučnici, astmi, kronično obstruktivnem bronhitisu, rinitisu, sinuzitisu, otitisu itd.

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Pravni zastopnik Marko Tavčar

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. januarja, ob 14. uri

Srečno novo leto, svet!

Praznovanje časa

Praznovanje novega leta ni pravzaprav nič drugega kot praznovanje časa, ki mineva. Samo to. In je verjetno trenutek, ko postane čas in z njim to nenehno, brezciljno minevanje stalnica naših misli. Še eno leto je mimo, naj bo naslednje boljše ali vsaj naj nikakor ne bo slabše, starejši smo za eno leto, kako leti čas, spet je novo leto, so stavki, ki jih rutinsko ponavljamo vsi, ko se pripravljamo na praznovanje ali čakamo, da gre vse skupaj enostavno mimo. Nekateri skušamo ubrati neko srednjo pot: naj bo ta dan, ki je pravzaprav čisto enak stoterim drugim, priložnost za veselje in prijateljstvo.

"2017, Tarvisio" je navdušeno ponavljal mladi DJ množici premraženih plesalcev na glavnem trbiškem trgu. Gore so nekak naravna koreografija novoletnega veselja. Tiste male strpane hišice, okrašene z lučkami, vrhovi, ki rišejo svoje sence na obzorju, ognjemeta nad smrekami, vonj po mahu in praznikih, in ne nazadnje sneg, ki je ostal letos samo spomin in povsem neuresničena želja v decembru, ki je bil blag, sončen in topel. Takega še ni bilo, so govorili nekateri, jaz pa vem, da je bil. Natanko se spominjam, kako sem v kratkih rokavih poklapano stala na soncu sredi trga Oberdan v Trstu in razmišljala. Kam naj grem za novo leto, sem se spraševala. S prijatelji smo načrtovali praznovanje v planinski koči. Študentje pač. Pod snegom. A zdaj sem bila čisto potrta: kako bo za novo leto na Vrščicu, v Erjavčevi koči sredi orumenele trave in suhega mahu. Brez snega.

Z možem že dolgo nisva silvestrovala na prostem, zadnja leta sva nekoliko zaradi psov in petard, največ zaradi naju samih, pa tudi da bi se izognila nepotrebnim stroškom, praznovala kar lepo doma. Letos me je prijatelj ravno za Božič okužil z virusom gripe, nekaj je bilo že prej narobe s kolenom, jaz sem pa po naravi trmasta in kljubovalna. Sama sebi sem

hotela dokazati, da lahko kljub virozi, poškodovanemu kolenu in temperaturi, ki je na silvestrsko noč v gorah padla kar za osem stopinj pod ledišče, brezskrbno praznujem in se zabavam na odprtem. In tako sva se nekaj minut pred polnočjo, takrat, ko se je namreč številna množica opogumila in zapustila tople bifeje, gostilne in lokale, kjer je vsak s kozarcem v roki nestrpnost opazoval urine kazalce, znašla v vrtincu disko glasbe, veselja, penine in ognjemeta. Nekaj po polnoči nas je bilo na glavnem trgu kar lepa množica, nama zaradi mraza nikakor ni uspelo odpreti penine, tako da sva se morala zadovoljiti s tisto, ki jo je turistom zastoj ponujala trbiška občina. Dobila sva kozarec "prosecca" in "paneton", zaradi mraza pa nama ni preostalo drugega, kot da sva se prepustila glasbi in veselju številnih najstnikov. 2017... Če za trenutek odklopim misli in se zazrem v ledeno mrzlo nebo, kjer ognjemeta riše najlepše barvne igre, lahko pozabim na čas. Te popevke sicer prvič slišim, ta glasba mi glasba moje mladosti, a smeh je vendarle isti, veselje je isto, mladina je taka, kakršni smo bili mi pred leti, pa čeprav smo na čisto drugem trgu praznovali čisto drugo novo leto. Čas se oglasi, ko me rittem preveč zanese... Začutim namreč koleno, ki ni več tisto izpred toliko let. Ne dam se, čisto je otrdelo, kolenski trak nosim, da je nekam bolj stabilno, a na zunanaj se vsega tega ne vidi. Še bolj se potrudim, stisnem zobe, plešem, skačem celo, gre, glasba me odnese v vrtnice norih občutkov. Kot nekoč, neke... Še eno leto je mimo, a mi ne pomeni veliko. Ne štejem jih, že zdavnaj jih ne štejem in težko se navajam na spremembo pri pisanju datuma. Ne vem, kam spadam, v tem trenutku se odlično počutim na tem zaledenem trgu med najstniki. Tudi njih ne moti, da pleševa z njimi, čisto naravno se nama smeji, naju objemajo in voščijo. Ta čas... Prijateljica, ki jih ima že sedemdeset, mi je priznala, da ji je

povsem lepo. Veliko je stvari, ki si jih ne more več privoščiti, med drugim hoja v gore, sprehodi. A prepričana je, da ima vsako življenjsko obdobje svoje lepe plati. Tudi staranje, tudi minevanje. Ne, ji odgovarjam, brez gora bi ne mogla, brez travnikov bi ne mogla, brez hoje bi ne imelo smisla.

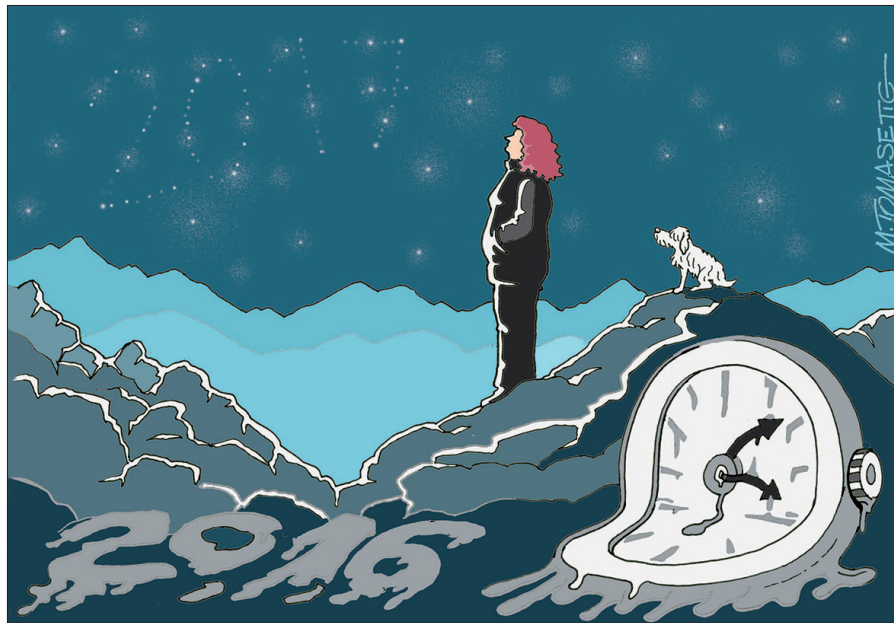
Sama namreč razmišljam drugače... Večkrat sem jezna na telo, ki me ne ubo-

da ne vem, kaj so korenine, kaj je dom, kaj pomeni doma. Nemir, ki je kot sapa mladostne zagnanosti. Iskanja, odhajanja. Doma sem povsod, tudi na tem trgu, kjer ni mojih prijateljev, ki so se odločili za dolgo vožnjo v Trst ali na Obalo. Dolgih voženj, ko je svet poln novoletnega norenja, ne maram. Bojim se ceste, bojim se drugih voznikov. Preveč namreč ljubim življenje. Strastno sem navezana

leto bi živeli na novo, še enkrat. Tudi tisti, ki bi se najraje vrnili nazaj, imamo ob novem letu želje, sanje, načrte. Imamo jih polno naročje. Medtem ko se zvezde prižigajo za ledeno mrzlimi vrhovi. In so gore sredi ognjemeta lepše kot kadarkoli. Moje gore, ki jih lahko samo slutim nekje za glasbo, hrupom in nojenjem. Skalnata konstanta, ki ji čas ne more do živega. Ljudje so jih občudovali, še preden sem prišla na svet, in jih bodo še stoletja za tem. Enako lepe ob zarjah in enako pravilne ob sončnih zatonih. Samo nas, ljudi, je ujel v svoje naročje čas in nas mori z minevanjem, s slovesi, s polzenjem. Gore so negibne, večne, nedotakljive. Gore ne potrebujejo novoletnih praznovanj in časa. Gore stojijo. Mirujejo.

Ko se ob pol dveh z možem vračava domov, ugotovim, da so moja kolena po plesu bolj prožna in čvrsta. Novoletna energija me žene. Naslednjega dne, kljub kašlju in bolečemu grlu, greva na Dobrač. Novoletni dan od nekdanj praznujem v gorah, visoko. Tam, kjer se je čas ustavljal. V modrini. In neskončnosti. Vrh se ponaša s častljivimi 2160 metri in mrazom, ki gre do kosti in še dlje. Višinske razlike pa je s parkirišča manj kot 500 metrov. Na začetku mi zaradi gripe in težav s pljuči hoja jemlje dih. Bom zmogla, se vprašam, ko grem gor in vem, da nimam zavarovanja, ki bi me krilo v primeru onemoglosti. V Avstriji smo namreč, tu se ni kaj hecati z gorskimi reševalci. Nesrečo in reševanje namreč drago plačaš. Po dvajsetih minutah strmega vzpona zadiham, pozabim na gripo, vročino, kašelj. Barve, veter in nebo me ujamejo. Greva do koč, ki je odprta in tam nazdraviva s penino in jabolčnim zavitkom. Spet mi je uspelo, da sem dosegla, kar sem hotela. Cilj. Naj me ta moja trma spremlja skozi vse leto. Vsak dan. Dokler človeka žene volja, mu ne zmanjka moči. Samo prepričan moraš biti, vedno. In dvomit ne smeš, nikoli. Na Dobraču je lepše kot v sanjah. Pravljična nima konca. In Julijci nazdravljajo z nama. Srečno novo leto, svet! Srečno novo leto, gore.

Suzi Pertot

ga, na kolena, ki ne zmoro več desetih, dvanajstih ur navkreber, pa čeprav še vedno v treh urah premagam 1200 metrov višinske razlike. Pa tudi tu, na tem ledeno mrzlem trgu, mi je lepo, ko plešem in skačem. Ne vem, kaj pomenijo ta leta, ki gredo, ki hitijo mimo nas, kaj pomeni dejansko to neizprosno, kruto minevanje. Zdi se mi, da se nisem spremenila, odkar sem bila študent. Samo nekaj več izkušenj imam, morda sem na prehojeni poti kdaj pa kdaj celo ujela kak trenutek sreče. Tiste male, prave sreče. Tega bi ne dala, zaradi izkušenj bi se ne vračala nazaj. Pa tudi zaradi sreče ne. To je zaklad, na njem gradim in z njim rasem. Odnosi, načrti, sanje. Tudi nestrpnosti, ni več, tiste nore, boleče mladostne nestrpnosti. Ostal pa mi je vendar nemir, tisti nemir, ki me žene,

nanj. Morda preveč, če se ozrem na to minevanje.

Sploh ne vem, čemu praznujemo novo leto. Ko bi bilo po mojem, bi na vse to pozabila in živela. To je nekako kot praznik minevanja. Spremembe, ki naj bi bila, ki jo pričakujemo, a se ne zgodi, dejansko ni. Kljub temu na ta dan norimo, hitimo. Neskončno dolga noč združuje v hrupu in veselju praktično ves svet. Od ene strani zemeljske oble do druge se počasi, v štiriindvajsetih urah, vrstijo glasba in ognjemeta. Malo je tistih, ki podobno kot jaz zrejo v ledeno mrzlo nebo in se sprašujejo o smislu minevanja. Tako hitro, tako neizprosno. Vsako leto pogrešamo nove prijatelje, znance, sosede. Vsako leto pogrešamo del sebe in objokujemo neuresničene sanje. Vsako leto si želimo nazaj na prehojeno pot. Vsako

Naša smučarska tekmovalna sezona

Iz leta v leto bogatejši smučarski pogon

Zima je poleg nizkih temperatur vendarle ponudila pri nas tudi nekaj snega, tako da je v živo stopila tekmovalna sezona naše smučarije. Smučarska komisija, ki ji predseduje Sabina Slavec, je med najbolj dejavnimi pod okriljem Združenja slovenskih športnih društev v Italiji. Ima pa hkrati dokaj težko delo, saj mora usklajevati dejavnost, ki poteka

oziroma promocijskim. Prvi zaposluje najbolj zagnane, zlasti mlajše člane naših klubov, ki morajo preživeti toliko dni na sezono na snegu in so vključeni v tekmovanja italijanske zveze zimskih športov FIS. Tu velja omeniti nastopanje več slovenskih društev, pa tudi združenih ekip pod krono ZSSDI s skupnim trenerskim kadrom. Pri tem pa je pomembna tudi vloga

tržaško pokrajinsko prvenstvo v teku na smučeh, 12. marca pa še v alpskem smučanju na Trbižu. Tu pa je še pester razpored neuradnih, promocijskih tekmovanj, ki združujejo zamejske in primorske ljubitelje smučanja v prijateljskem duhu. Prava postojanka je vsakoletno Zamejsko prvenstvo za 35. Trofejo ZSSDI, ki nas čaka že v nedeljo, 22., v Forniju. Pravi praznik naše smuke poznajo najbrž malodane vsi.

Poglavje zase pa je Primorski smučarski pokal, ki bo letos potekal dvanajstič. Skupaj ga prirejajo društva z obeh strani meje na čelu s smučarsko komisijo ZSSDI in krovnio športno organizacijo Notranjsko primorske regije. Dne 29. januarja bo tako v Cerknem Pokal Javornik, 4. februarja v Cerknem Miškotov Pokal, 19. februarja Pokal prijateljstva treh dežel v organizaciji Smučarskega kluba Devin in 5. marca Pokal Nova v priredbi Brdine, zadnji dve omenjeni tekmi bosta v Forniju. Nagrajevanje najboljših v Pokalu bo predvidoma v aprilu. Novost letošnje sezone je tudi povečana skrb za soocenje med najmlajšimi. Zvrstilo se bo več družabnih tekem med našimi smučarskimi šolami, za katere vzorno skrbi Osnovna organizacija zamejskih učiteljev smučanja. Naj omenimo zlasti Kekka na smučeh, ki ga bo 18. februarja v Forniju uredničil Devin. Poleg omenjenih društev se s smučanjem pri nas ukvarjata še Slovenski planinski društvi iz Gorice in Trsta.

HC

Kanalska dolina

Složno za večjezični šolski sistem

Četrtek, 19. januarja, ob 11.00 bodo v Beneški palači v Naborjetu na tiskovni konferenci predstavili resolucijo, s katero slovenska društva Don Mario Cernet, Planika in Don Eugenio Blanchini, društvo nemško govorečih Kanalanov Kanaltaler Kulturverein in občinski upravi v Naborjetu-Ovčji vasi in na Trbižu enotno pristojne oblasti spet opozarjajo na zahtevo prebivalcev Kanalske doline po večjezičnem šolstvu. Ob isti priložnosti bodo predsednica Anna Wedam, podpredsednik Rudi Bartaloth, predsednik Giorgio Banchini in predsednik Alfredo Sandrini ter župana Boris Preschern in Renato Carlantoni uradno podpisali resolucijo. Dogodka se bodo udeležili tudi odbornika za kulturo in šolstvo občine Naborjet-Ovčja vas Alberto Busetini in občine Trbiž Nadia Campana ter trbiški občinski svetnik Paolo Molinari. Skupna resolucija je nastala po posvetu z naslovom *Želja po dvo- in trijezičnem šolstvu v videnski pokrajini*, ki sta ga prav v Beneški palači novembra lani organizirali slovenski združenji Don Mario Cernet in Don Eugenio Blanchini. Novi dokument povzema nekatere izmed pobud, ki so jih izvedle institucije v prid poučevanju domačih jezikov in obenem predstavlja glavne rezultate psveta.

Prav gotovo enotnost vseh kanalskodelinskih dejavnikov nudi več možnosti, da bi končno prišlo do ustanovitve večjezičnega šolskega sistema v dolini. Po novembrskem posvetu, na katerem so kot govorniki nastopili razni strokovnjaki in krajevni predstavniki, so skup-

no zahtevo po večjezičnem šolstvu povzeli v resoluciji. Že med posvetom sta namreč trbiški občinski svetnik Paolo Molinari in podpredsednik deželne sveta Igor Gabrovec organizatorje pozvala, naj pripravijo skupen dokument, osredinjen v željo po šolstvu v italijanščini, slovenščini in nemščini. Na ta dokument naj bi potem oba opozorila vrhove deželne in državne oblasti. Tako se je rodila resolucija, ki so jo vodstva omenjenih štirih društev takoj podpisala. Resolucijo so kasneje posredovali trbiški in naborješko-oški občinski upravi, ki sta zanjo pokazali precejšnje zanimanje in jo sprejeli s sklepom obeh občinskih odborov.

Pobude v prid boljšemu in učinkovitejšemu poučevanju domačih jezikov v šolah Kanalske doline izvajajo že desetletja, sicer z redkim odzivom s strani pristojnih oblasti. S sklepom občinskih svetov sta leta 2011 tudi občini Naborjet-Ovčja vas in Trbiž, doslej neuspešno, prosila za institucionalizirano poučevanje slovenščine in nemščine, od otroških vrtcev do srednjih šol v okviru krajevnega šolskega zavoda Bachmann. Trijezičnega jezikovnega izobraževanja v Kanalski dolini še ni, a v okviru načrta za vzgojno pobudo starši vsako šolsko leto pristopijo stoodstotno k pouku slovenskega in nemškega jezika ter z absolutno večino k dejavnostim v furlanskem jeziku. Na novembrskem posvetu so izpostavili različne nasvete, na podlagi katerih bi uresničili učni model, ki naj bi odgovoril zahtevam staršev v Kanalski dolini. Zdaj so na vrsti pristojne oblasti.

dejansko vsaj 100 kilometrov od Trsta, Gorice in Špetra. Med novostmi letošnje sezone, ki so jo izpostavili javnosti pred novim letom tudi na predstavitvi tekem in drugih aktivnosti, je prav sodelovanje Planinske družine Benečija, ki je polnopravno stopila v kolesje našega smučanja. Pri zamejskem smučanju moramo nujno razlikovati med dvema vidikoma: športnim in rekreacijskim

organizatorja, ki jo naši klubi odigravajo za priredbo teh uradnih deželnih tekem. Pokal ZSSDI za dečke in naraščajnike v režiji openskega Smučarskega kluba Brdine je na primer že za nami. V kraju Forni di Sopra je tekmovalo 140 smučark in smučarjev iz 17 društev, naši predstavniki so dosegli vidne uvrstitve. Ob 40-letnici bo kriško športno društvo Mladina organiziralo 5. marca v Sappadi

SNG NOVA GORICA **Premiera: Peter Kušter**

Enkratno gledališko doživetje!

Ljubitelji gledališke umetnosti, ki niso še videli "bizarne operete" Peter Kušter v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, naj pohitijo z ogledom. V januarju je na programu na malem odru še 26. Za ponovitev 21. januarja so že vse vstopnice razprodane. Ta čudoviti gledališki spektakel že takoj po prvih, začetnih akordih tako prevzame gledalca – tudi zaradi izjemnega povezovalca, komentatorja... Kristijana Gučka, ki je dajal s svojo izredno živeto igro tempo predstavi, da kot uročen spremlja tekoče in do potankosti naštudirano in vrhunsko izvedeno odrsko dogajanje. Ta uprizoritev, kot odlično delujoča "švicarska" ura, pri kateri je vse do najmanjše podrobnosti premišljeno zgrajeno, je prvi slovenski praznični doživljaj na malem odru novogoriškega gledališča 7. in 8. decembra 2016. Mali oder, ki se je glede na vse scenske elemente, ki jih je lahko sprejel, izkazal za velikega, je za priložnost dobil okvir čudovitega bleščečega baročnega gledališča s škrlatnim zastorom in zlatimi školjkami za okras. To vse po želji režiserke Ivane Džilas, ki je sprejela ta nenavadni odrski izziv in enkratno izpeljala to svojevrstno glasbeno igro, ki jo je težko uokviriti v en sam gledališki glasbeni žanr.

V sočen slovenski jezik je besedilo, obarvano s komičnimi prebliski in črnim humorjem, spretno prevedel Andrej Rozman Roza, ki je bil prisoten na sredini premieri. V

slovenščini je tako prvič na novogoriškem odru zažarela glasbena igra londonske skupine Tiger Lilies (The Tiger Lilies, Julian Crouch, Phelim McDermot) *Shockheaded Peter* in postala Peter Kušter. Londonski izvajalci so delo povzeli po grozljivi slikanici Struwwelpeter iz l. 1845. Spisal jo je nemški psihater, pesnik in pisatelj Heinrich Hoffmann. To "Junk opero" so prvič uprizorili l.

ker se niso dobro vedli in niso poslušali in upoštevali nasvetov. Tako od lakote umre otrok, ki noče več jesti juhe; drugi je med hojo v šolo raztresen, gleda v nebo, zato pade v vodo in utone; deklica, ki se kljub maminim svarilom igra z vžigalicami, zgore. Deček, ki je trpinčil domačega psa, izkrvavi, ker

bich te vzgojne metode niso prav nič učinkovite. Zelo učinkovit, domisel in izviren pa je način, ki ga je režiserka uporabila za njihov prikaz. V tem svojevrstnem "muzikalu ali kabaretni predstavi", katere besedilo in petje igralci izvajajo v falzetu, tako

da vse skupaj izzveni še bolj groteskno in absurdno, je dala možnost nastopajočim igralcem, da so izkoristili vse svoje igralske veščine, pa tudi pevske talente – nekateri izmed njih so res dobri pevci! – in jih "strnila" v krasno ansambelsko igro, ki prevzame zaradi svoje homogenosti in natančnega prelijanja dogajanja. Sploh so igralci izrisali tako nenavadne, nikdar videne, z grotesknostjo, smešnostjo in grozljivostjo obarvane like, katerih strašljive poteze je z imenitnimi maskami še poudarila maskerka Tina Prpar. Bili so skoraj neprepoznavni, preobraženi v te "spacene" figure, oblečene v ravno tako nevidne kostume kostumografinje Jelene Proković, ki je nastopajočim dodelila tudi neverjetne lasulje. Domiselnost vseh je dosegla res neslutene vrhove. Imenitni so bili vsi izvajalci, Ana Fachini, že omenjeni Kristijan Guček, ki se je dobesedno spojil z dramskim likom in bil resnično nerazpognav, tudi v koreograf-

skih gibih (Maša Kagao Knez), Peter Harl, Gorazd Jakomini, Patrizia Jurinčič Finžgar, najmlajša pridobitev SNG Nova Gorica, ki se je izkazala tudi kot izvrstna animatorka lutk in v prizoru z ogromnimi škarjami, Jure Kopusar, Matija Ruppel, Marjuta Slamič in Andrej Zalesjak. Prav tako kot so igralci krepko preseglji mejo gledališke umetnosti in se krasno soočili z glasbeno, so nastopajoči glasbeniki Blaž Celarec, Boštjan Narat in Joži Šalej, ki je bil tudi korepetitor, znali izrabiti možnosti za dejaven vstop v igro, ki jim ga je ponudila režiserka. Na odru so se v njihovih rokah zvoki klasičnih instrumentov prepletali z raznimi čudnimi glasbami, kot je pojoča žaga, ki ustvarja posebno ozračje. Vse se je spajalo v neko čudovito – grozljivo "harmonijo", ki je prepojila uprizoritev: take ne bo tako zlahka spet na slovenskih odrih. Zelo razveseljivo je to, da se je ta predstava uresničila prav na odru enega izmed primorskih gledališč! Res je to svojevrstna vrhunsko uprizoritev, pri kateri se žanri kar spajajo med sabo in imajo pomembno vlogo tudi lutke – tudi te s popačenimi potezami, ki predstavljajo neubogljive otroke. Lutke, za animacijo katerih je bil dragocen svetovalec Brane Vižintin, kot tudi zelo domiselno, hitro se menjajočo sceno, tudi z globinsko razsežnostjo, si je zamislila Barbara Stupica. Zelo učinkovito so lutke animirali igralci in pri tem seveda tudi vrtoglavo prehajali iz svojega dramskega lika na lutko, kar seveda ni mačji kašelj! Skratka, enkratno uro in pol trajajoči spektakel, ki poteka brez predaha in je vseskozi odličan ter je izredno navdušil premierno publiko, tako da se je ploskanje večkrat zaslislalo kar pri odprti sceni in ob koncu kar ni hotelo ponehati ob vzhicanih vzklikih.

Iva Koršič

Kaplan Martin Čedermac v Vidmu

V sredo, 25. januarja, ob 18. uri bodo v dvorani Corgnali mestne knjižnice Joppi v Vidmu (riva Bartolini 5) predstavili poznani roman Franceta Bevka Kaplan Martin Čedermac (izšel je leta 1938), ki ga je zadruga Most leta 2015 objavila v italijanščini, v prevodu že pokojnega Ezia Martina. Roman je osredo-

točen na prepoved slovenskega jezika v beneških cerkvah pod fašizmom leta 1933. Prevodu so dodali isti roman v beneškoslovenskem narečju v stripu Morena Tomasetiga. Strip je bil v petnajstodnevniku Dom objavljen v 67 nadaljevanjih med 31. januarjem 2011 in 31. januarjem 2014. Uvodno besedo je napisal Boris Pahor. Ob predstavitvi v Vidmu, ki jo prireja mestna knjižnica v sodelovanju z odborništvom za kulturo občine Videm, bodo spregovorili direktor knjižnice Romano Vecchiet, teolog in odgovorni urednik Doma msgr. Marino Qualizza ter profesor slovenščine na videmski univerzi Roberto Dapit. Objava Kaplan Martina Čedermaca v italijanščini daje Italijancom priložnost, da spoznajo, kako je Benečija trpela pod fašizmom.

Z 9. strani

Iztok Simoniti Deus vult ...

Iztok Simoniti je prepričan, da so monizmi dvajsetega stoletja (fašizem, nacizem in komunizem) v resnici otroci monoteizmov (judovstva, krščanstva in islama), saj je po njegovem cilj monoteistične religije zatreti vsako teološko, filozofsko in umetniško stranpot oziroma svobodno interpretacijo, ki bi se razvila mimo uradne razlage izročila. Pri tem očitno spregleduje, da se je eden od treh monizmov, ki ga ima (seveda pravilno) za slabega in škodljivega – fašizem – tudi sam naslanjal na antično, natančneje rimsko izročilo. Od kod mu torej iz antike popolnoma pozitivni zgledi, ki jih vztrajno navaja, ni jasno.

Še več. Že samo osnovnošolsko in srednješolsko znanje zgodovine nas namreč uči, da so bile antične evropske civilizacije res politeistične – ne pa panteistične, kot večkrat navaja Simoniti – a niso bile zaradi tega nič manj okrutne in nasilne, kakor avtor očita kristjanom, judom in muslimanom, ki verujejo v enega boga. Če je res, da so monoteisti ubijali (in nekateri to še počnejo), preganjali, izsiljevali ipd. v imenu svojega edinega božanstva (Jahveja, Boga ali Alaha), pri tem antične civilizacije niso bile nič boljše. Tudi Grki so v trojanski vojni za zmago nad sovražnikom prosili naklonjenost svoje bogove (v epu Iliada se ti kar dejansko vmešavajo v boje), žrtvovali živali, pa tudi ljudi njim v čast. Topov torej niso blagoslavljali le vojaški katoliški kurati ob začetku prve svetovne vojne, kot bi nas želel avtor prepričati. Špartanski hopliti so ob koncu vojaškega urjenja (agoge) iz užitka pobijali sužnje helote, pripadnike narodov, ki so jih poprej zaslužili, da o tem, koliko žrtev je zahtevala rimska ekspanzija (poganskih cesarjev od Julija Cezarja do

Trajana) po Evropi, sploh ne govorimo. Sta demokracija in mirno usklajevanje različnih mnenj zaznamovala tako prvi kakor tudi drugi rimski triumvirat? Zgodovina nas uči, da se je o prevladi med Cezarjem in njegovimi nasprotniki oziroma med Oktavijanom in Antonijem odločalo z nasiljem (zarote, spopadi ipd.).

Nasilje naj bi po Simonitijem bilo konstitutivni element krščanskega mučeništva oziroma mučenja, saj se nekateri v imenu Boga dajo ubiti, drugi v njegovem imenu ubijajo, Cerkev pa vse to s pridom izkorišča. Že res, da so v imenu veroizpovedi izvajali in še danes prenašajo nasilje, a žrtve v imenu nekega višjega ideala poznamo tudi pri antičnih ljudstvih – Leonidas in njegovih tristo bojevnikov pri Termopilah oziroma maratonski tekač, ki izdihne, da bi Atencem sporočil novico o zmagi nad Perzijci. Kaj reči o ostrakizmu oziroma črepinjski sodbi, ki je v antičnih Atenah samo na podlagi suma večine politično aktivnega prebivalstva nekomu velela, naj gre v izgnanstvo? Si je danes mogoče predstavljati kaj takega v sodobni in demokratični Evropi? Kaj je bila druga pax romana kot nasilno podjarmljenje drugih civilizacij oziroma njihovo zaslužjevanje? Navsezadnje pa tu danes poznamo "mučence", ki so dali svoje življenje za demokracijo (britanska poslanka Jo Cox, ki jo je zabodel neuravnovešeni podpornik brexita), oziroma žrtve demokratičnih držav in njihovih policij (v Italiji Federico Aldrovandi in Stefano Cucchi).

Avtor knjige sicer ne skuša dokazati le neke navidezne superiornosti in narprednosti grško-rimske civilizacije nad judovsko-krščansko na filozofski način, ki se takoj sesuje s preverjanjem zgodov-

inskih dejstev in ki zato ne more prepričati niti srednješolskega dijaka, saj leta že dovolj dobro pozna zgodovino; ne, katoliško Cerkev in njen kler skuša očrtniti tako, da jima pripisuje nezastarljive zločine proti človeštvu. Kristjani lahko torej delajo zločine, saj si po Simonitijem mnenju z odpuščanjem sami sebi perejo vest, medtem ko naravno pravo predvideva, da nekateri zločini ne zastarajo. V besedilu se namreč stalno ponavljajo očitki oziroma obtožbe, da v katoliškem kleru mrgoli pedofilov, malverzantov in špekulantov ter manipulatorjev; katoličani, njihovi verniki, pa naj bi bili ljudje brez hrbtenice in nezmožni lastne presoje. Če je do lopov ali pokvarjen, je torej njegov največji cilj ta, da se povzpne po hierarhični lestvici katoliške Cerkve, saj bo lahko tam nezaknovano počel, kar želi? Koliko pa je lopovov v politiki (demokratični seveda), gospodarstvu, medijih in še bi lahko naštevali? Problem pedofilije je za Cerkev zelo boleč in papež Frančišek je že večkrat dokazal, da se ga je resno lotil. Je morda Simoniti kdaj slišal o tem, da se največ nasilja – psihološkega, fizičnega, pa tudi spolnega – dogaja v družinah (predvsem nad ženskami) in da pedofilija ni nujno posledica 'kastri-rane' spolnosti celibata? Prav pred kratkim je prišla na dan resnica o spolnih zlorabah v angleškem nogometu. Je res treba biti kristjan, da si zlomljen človek, brez lastnega razmišljanja in vdan v uso-do? Je torej največ duševnih bolnikov, nasilnežev, alkoholikov in narkomanov med kristjani? Od kod mu ti podatki? Pa še besedica o naravnem pravu, demokraciji in pluralizmu, ki so po avtorjevem mnenju edini porok za obstoj zdrave družbe. Za nastanek prve moderne evropske države štejemo angleško revolucijo leta 1688, ki jo je vodil Oliver Cromwell. Tedaj je bila Anglija, nato pa Velika Britanija, že najmočnejša kolonialna sila na svetu, vsi pa vemo, kaj je pomenil kolonializem za podjarmljene

narode. Angleški prehod k večji politični svobodi v domovini še zdaleč ni predvideval odpovedi kolonijam (vmes je moralo miniti vsaj še slabo stoletje) in priznanja istih pravic zaslužjenim ljudstvom! Vrednote naravnega prava (svobodno-enakost-bratstvo) je skušala udejanjiti francoska revolucija. Koliko ljudi je zaradi njih končalo svoje življenje na giljotini? (To dejstvo avtor sicer omenja.) Pa še pogled čez lužo, čeprav Simoniti piše le o evropski demokraciji. Združene države Amerike, ki so nastale leta 1776 z vojno kolonistov proti kolonialistom, veljajo še danes za največjo demokracijo na svetu. Zakaj so kot laična država torej na svoj dolar zapisale, da verjamejo v Boga (In God we trust), ne pa v več bogov (In Gods we trust)? Koliko žrtev je njihova demokracija zahtevala v času od nastanka do danes (preganjanje prvobitnih prebivalcev Indijancev, secesijska vojna, vojaški posegi in 'izvoz' demokracije po svetu, podpora diktaturam, kršenje človekovih pravic v Guantanamo)? Koliko temnopoltih je danes v demokratičnih ZDA še vedno diskriminiranih, pa tudi žrtev državnega nasilja (policijskih umorov)? Zakaj v ZDA še danes deluje Ku Klux Klan, ki se jasno zavzema za iztrebitev temnopoltih?

Vprašanja, ki je danes zelo aktualno v vsem zahodnem svetu, saj zadeva njegovo prihodnost in razvoj, pa Simoniti ne obravnava. Njegov pogled je usmerjen namreč izključno nazaj. Katoliško Cerkev poleg vsega obtožuje, da je v stoletjih poskušala vzpostaviti nadzor nad človeškim telesom tako, da je zapovedovala 'pravilno' spolnost, skušala omejevati nekatere 'nenaravne' spolne prakse (istospolno usmerjenost, kontracepcijo), sežigala čarovnice, heretike in podobno, medtem ko je sama po njegovem prakticirala največje svinjarije in zločine. Po Simonitiju je namreč na tak način skušala ukleščiti oziroma uničiti telo, saj je človeško dušo (tudi sam priz-

nava transcendenco) nemogoče nadzirati. Vprašati pa se je vredno, koliko nas fizično nadzirajo moderne demokracije. Država in njene podveje oblasti namreč povsod nastavljajo (za našo varnost, seveda) nadzorne kamere, pod drobnogled jemljejo naše bančne račune, ugotavljajo lahko naše nahajališče s pomočjo signala mobilnih telefonov in še bi lahko naštevali. Kako pa nadzirajo dušo človeka, katere kontrola je po Simonitiju nemogoča? Danes je to, vsaj v imanenci, čisto enostavno, saj ni težko z ljudmi manipulirati po medijih, prisluškovati njihovim telefonskim pogovorom, vdirati v zasebno elektronsko pošto, nadzirati po socialnih omrežjih ipd. Če je Cerkev prisiljena priznati svoje zločine tedaj, ko je razkrinkana, ali ne velja isto za sodobne demokratične države, banke, multinacionalke, verske sekte ipd.? Je torej le slučaj, da se ustanovitelj Wikileaks Julian Assange z ekvadorskega veleposlaništva v Londonu ne more nikamor premakniti, saj ga bremeni – glej ga zlomka! – prav obtožnica spolnega nasilja in bi ga zaradi tega ob prihodu na cesto takoj aretirali?

Dulcis, ali skoraj bolje rečeno, amaris in fundo. Avtor za nazadnjaška papeža vztrajno označuje Janeza Pavla II. in Benedikta XVI. Ker njegovo delo nosi letnico 2015, dejansko pa je izšlo letos, bi morda pričakovali, da bo zapisal kaj tudi o zdajšnjem papežu Frančišku (omenja ga sicer Kušarjeva), ki je znan po svojih idejah in prizadevanjih za prenovu Cerkve – torej ni res, kot pravi avtor, da na površino pridejo samo lopovi, pošteni ljudje pa ostanejo na smetiščih sveta. Frančišek, ki očitno misli, govori in dela isto (medtem ko večina klerikov po Simonitiju eno misli, drugo govori, tretje pa dela), je namreč pred kratkim izjavil, da imajo ljudje prav, ko ga kritizirajo, saj je tudi sam grešnik. Nekaj take ponižnosti bi očitno torej še komu prišlo več kot prav...